

Ref

Skatte omläggning 1976

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

National Library
of Sweden

DEL BETÄNKANDE AV 1972 ÅRS SKATTEUTREDNING

SOU
1974:103

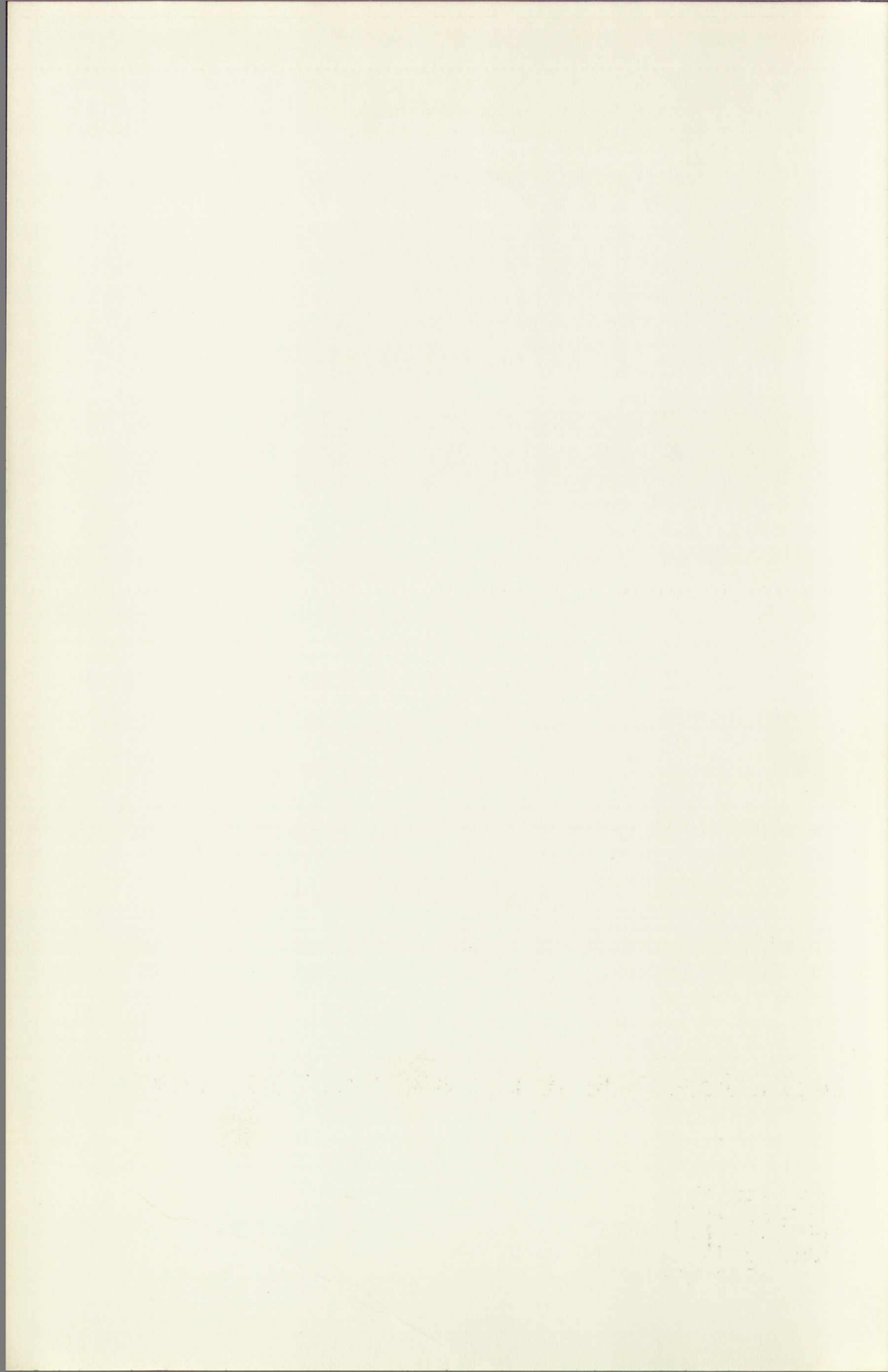
K. 103
27 JUN
1976

Ref

Skatte omläggning 1976

DEL BETÄNKANDE AV 1972 ÅRS SKATTEUTREDNING

SOU
1974:103

Statens offentliga utredningar

1974:103

Finansdepartementet

Skatteomläggning 1976

Delbetänkande av 1972 års skatteutredning
Stockholm 1974

ISBN 91-38-02198-6

Statens offentliga utredningar
1974:103
Finansdepartementet

Skattemässighet 1976

Till Statsrådet och chefen för finansdepartementet

1972 års skatteutredning tillsattes efter bemyndigande av Kungl. Maj:t den 14 april 1972. Sedan utredningen avlämnade delbetänkandet (SOU 1974:20) "Förslag till skatteomläggning m.m.", har dess sammansättning delvis ändrats. Utredningen har numera följande ledamöter, nämligen f.d. riksdagsledamoten Erik Brandt, ordförande, riksdagsledamoten Alvar Andersson, professorn Osborne Bartley (fr.o.m. den 1 april 1974), kanslirådet Gunnar Björne, riksdagsledamoten Arne Gadd, sekreteraren Anna Hedborg (fr.o.m. den 29 juni 1974), riksdagsledamöterna Carl-Henrik Hermansson, Gördis Hörnlund, Valter Kristenson, Eric Krönmark och Ingemar Mundebo, direktören Stig Svensson och förbundsordföranden Sune Tidefelt.

Som experter deltar kanslirådet Bertil Edlund, avdelningsdirektören Hans Garke (fr.o.m. den 12 augusti 1974), planeringschefen Erik Höök (fr.o.m. den 5 juni 1974), departementsrådet Gustav Jönsson och kammarrättsassessorn Leif Lindstam. Vidare har som experter i särskilda frågor deltagit direktören Karl Olov Andersson (faktisk sambeskattning m.m.), regeringsrättssekreteraren Reidunn Laurén (fr.o.m. den 1 oktober 1974; utländsk rätt) och avdelningsdirektören Ove Nilsson (fr.o.m. den 25 september 1974; viss deklarationsundersökning).

Som sekreterare tjänstgör regeringsrättssekreteraren Anders Swartling och som biträdande sekreterare (fr.o.m. den 12 augusti 1974) regeringsrättssekreteraren Robert Alderin och kammarrättsfiskalen Anders Walander.

Genom tilläggsdirektiv, som överlämnades den 9 oktober 1974, har uppdragits åt utredningen att i fråga om 1976 års inkomster utarbeta ett förslag till provisorisk skat-

teomläggning som innefattar lindring av skatten främst för låginkomsttagarna jämte de stora löntagargrupperna. Enligt tilläggsdirektiven åligger det också utredningen att överse sparavdraget och villaavdraget. I föreliggande delbetänkande redovisar utredningen sitt uppdrag enligt tilläggsdirektiven.

Reservationer har avgivits av ledamöterna Andersson, Bartley, Hedborg, Hermansson, Krönmark, Mundebo, Svensson och Tidefelt.

Särskilda yttranden har lämnats av ledamöterna Gadd, Hörnlund och Tidefelt.

Stockholm i december 1974

Erik Brandt

Alvar Andersson
Gunnar Björne
Anna Hedborg
Gördis Hörnlund
Eric Krönmark
Stig Svensson

Osborne Bartley
Arne Gadd
Carl-Henrik Hermansson
Valter Kristenson
Ingemar Mundebo
Sune Tidefelt

/Anders Swartling
Robert Alderin
Anders Walander

INNEHÅLL	Sid.
Förkortningsregister	7
1 SAMMANFATTNING	9
2 FÖRFATTNINGSFÖRSLAG	15
3 UPPDRAGET	30
4 SKATTEOMLÄGGNING	32
4.1 Gällande rätt	32
4.1.1 Statsskatteskala m.m.	32
4.1.2 Särskilda beskattningsregler för folkpensionärer	35
4.2 Allmänna överväganden	39
4.3 Inkomstskattesänkning	42
4.3.1 Målgrupper för inkomstskattesänk- ningen	42
4.3.2 Överväganden och förslag angående inkomstskattesänkningen	46
4.3.3 Det extra avdraget för folkpensio- närer	53
4.4 Kostnader och finansiering	62
4.4.1 Kostnadsberäkning	62
4.4.2 Finansiering	62
5 ÖVRIGA FRÅGOR	67
5.1 Sparavdraget	67
5.1.1 Gällande rätt	67
5.1.2 Överväganden och förslag	69
5.2 Villaavdraget	71
5.2.1 Gällande rätt	71
5.2.2 Överväganden och förslag	73
6 FÖRFATTNINGSKOMMENTAR	75
6.1 Kommunal skattelagen	75
6.2 Övriga författningar	79
TABELLBILAGA	81
RESERVATIONER OCH SÄRSKILDA YTTRANDEN	105

1	REKONSTRUKTIONSPÅGÅELSE	
9	BANKREKONSTRUKTION	1
15	KONKURSDIREKTORIER	2
20	UPPRÄGGEN	3
23	SKATTOMKÄMNING	4
25	Öppnande rätt	4.1
28	4.1.1 Öppnande rätt	4.1.1
30	4.1.2 Öppnande rätt	4.1.2
32	4.1.3 Öppnande rätt	4.1.3
35	4.1.4 Öppnande rätt	4.1.4
38	4.1.5 Öppnande rätt	4.1.5
40	4.1.6 Öppnande rätt	4.1.6
42	4.1.7 Öppnande rätt	4.1.7
45	4.1.8 Öppnande rätt	4.1.8
48	4.1.9 Öppnande rätt	4.1.9
50	4.1.10 Öppnande rätt	4.1.10
52	4.1.11 Öppnande rätt	4.1.11
55	4.1.12 Öppnande rätt	4.1.12
58	4.1.13 Öppnande rätt	4.1.13
60	4.1.14 Öppnande rätt	4.1.14
62	4.1.15 Öppnande rätt	4.1.15
65	4.1.16 Öppnande rätt	4.1.16
68	4.1.17 Öppnande rätt	4.1.17
70	4.1.18 Öppnande rätt	4.1.18
72	4.1.19 Öppnande rätt	4.1.19
75	4.1.20 Öppnande rätt	4.1.20
78	4.1.21 Öppnande rätt	4.1.21
80	4.1.22 Öppnande rätt	4.1.22
82	4.1.23 Öppnande rätt	4.1.23
85	4.1.24 Öppnande rätt	4.1.24
88	4.1.25 Öppnande rätt	4.1.25
90	4.1.26 Öppnande rätt	4.1.26
92	4.1.27 Öppnande rätt	4.1.27
95	4.1.28 Öppnande rätt	4.1.28
98	4.1.29 Öppnande rätt	4.1.29
100	4.1.30 Öppnande rätt	4.1.30

TABELLIGA

RESERVATIONER OCH ÄREKLIA YTTRANDEN

F ö r k o r t n i n g s r e g i s t e r

ATP	Allmän tilläggspension
BeU	Bevillningsutskottets betänkande
FiU	Finansutskottets betänkande
KL	Kommunalskattelagen (1928:370)
Prop.	Proposition
RFV	Riksförsäkringsverket
RRV	Riksrevisionsverket
Rskr	Riksdagsskrivelse
RSV	Riksskatteverket
SCB	Statistiska centralbyrån
SfU	Socialförsäkringsutskottets betänkande
SkU	Skatteutskottets betänkande
SOU	Statens offentliga utredningar

1	Introduction
2	Chapter 1: The History of the Book
3	Chapter 2: The Structure of the Book
4	Chapter 3: The Language of the Book
5	Chapter 4: The Style of the Book
6	Chapter 5: The Content of the Book
7	Chapter 6: The Reception of the Book
8	Chapter 7: The Future of the Book
9	Conclusion
10	Index

Den 9 oktober 1974 fick utredningen genom tilläggsdirektiv i uppdrag att i avvaktan på en mer definitiv lösning lägga fram förslag till en provisorisk skatteomläggning i fråga om 1976 års inkomster. Förslaget borde innefatta en lindring av skatten främst för låginkomsttagarna och de stora löntagargrupperna. En utgångspunkt för arbetet var att omläggningen skulle totalfinansieras. Härvid borde såväl höjda arbetsgivar- eller socialavgifter som indirekt skatt kunna komma i fråga. Kostnadsramen angavs till 4 miljarder kronor. Samtidigt som utredningen fullgjorde detta uppdrag borde den också pröva frågan om sparavdragets storlek samt överse det s.k. villaavdraget. Utredningens förslag borde läggas fram skyndsamt och senast till årsskiftet 1974/75.

Uppdraget bör ses mot bakgrund av de senaste årens skattereformer, särskilt de omläggningar som beslutats åren 1973 och 1974. Dessa omläggningar har tagit sikte på löntagarnas beskattning och har avsetts bli beaktade vid förhandlingarna angående 1974 och 1975 års löner. Avsikten är givetvis att även den nu aktuella skatteomläggningen på motsvarande sätt skall kunna beaktas och underlätta för parterna att vid de pågående förhandlingarna bedöma förutsättningarna för en avtalsperiod på mer än ett år.

Skatteomläggningen skall således omfatta två led, nämligen en sänkning av inkomstskatten och en kompenserande höjning av andra skatter eller avgifter. Utredningen understryker att den med hänsyn till omläggningens provisoriska karaktär valt en tekniskt enkel lösning som innebär minsta möjliga ingrepp i nuvarande regelsystem.

Beträffande inkomstskattesänkningen innebär tilläggsdirektiven att utredningen skall föreslå sådan ändring av beskattningsreglerna att den totala inkomstskatten på 1976 års inkomster blir ca 4 miljarder kronor lägre än den skulle ha blivit vid oförändrade regler. Den väsentliga uppgiften är att ange hur detta belopp bör fördelas

mellan inkomsttagarna. I det delbetänkande (SOU 1974:20) "Förslag till skatteomläggning m.m." som utredningen avlämnade i mars 1974 lades i enlighet med de då erhållna direktiven tonvikten på en lindring av marginaleffekten för inkomsttagare i mellaninkomstlägena. De nu aktuella tilläggsdirektiven har en annan inriktning. Det är visserligen enligt utredningens mening önskvärt att inkomsttagarna i mellaninkomstlägena även denna gång får en betydande skattelättnad, men samtidigt är det - såsom framgår av tilläggsdirektiven - angeläget att särskilt tillgodose de lägst avlönade. Utredningen har stannat för att alla heltidsarbetande inkomsttagare som kan anses tillhöra de i tilläggsdirektiven angivna inkomsttagargrupperna bör få en i kronor räknat lika stor inkomstskattesänkning. Med denna fördelningspolitiska målsättning har utredningen funnit att det maximala skattesänkingsbeloppet bör medges redan vid en taxerad inkomst på ca 30 000 kr. Vid inkomster över 100 000 kr. bör skattelättnaden successivt reduceras. De åsyftade effekterna har åstadkommits genom att statsskatteskalen med verkan fr.o.m. inkomståret 1976 ändrats enligt följande:

<u>Beskattningsbar</u> <u>inkomst, kr.</u>	<u>Skattesats inom skiktet</u>	
	<u>Nuvarande</u> <u>skatte-</u> <u>skala, %</u>	<u>Utredningens för-</u> <u>slag</u>
- 15 000	7	4 (-3)
15 000 - 20 000	12	4 (-8)
20 000 - 25 000	17	10 (-7)
25 000 - 30 000	22	22
30 000 - 40 000	28	28
40 000 - 45 000	33	33
45 000 - 65 000	38	38
65 000 - 70 000	43	43
70 000 - 100 000	48	48
100 000 - 150 000	52	53 (+1)
150 000 -	56	57 (+1)

De individuella effekterna av förslaget vid 1977 års taxering för ensamstående skattskyldig som varken får förvärvsavdrag eller skattereduktion (1 800 kr.) framgår av följande uppställning (kommunal utdebitering = 25 kr./skr.):

<u>Taxerad inkomst, kr.</u>	<u>Total inkomstskatt vid oförändrade regler, kr.</u>	<u>Skatteändring på grund av förslaget</u>	
		<u>%</u>	<u>kr.</u>
6 000	230	- 19,6	- 45
10 000	1 510	- 10,9	- 165
15 000	3 110	- 10,1	- 315
20 000	4 735	- 10,3	- 490
25 000	6 610	- 13,4	- 885
30 000 ¹⁾	8 735	- 13,7	- 1 200 ¹⁾
40 000	14 015	- 8,6	- 1 200
50 000	19 615	- 6,1	- 1 200
60 000	25 915	- 4,6	- 1 200
70 000	32 240	- 3,7	- 1 200
80 000	39 315	- 3,1	- 1 200
100 000	53 915	- 2,2	- 1 200
125 000	72 985	- 1,4	- 995
150 000	92 235	- 0,8	- 745
200 000	132 555	- 0,2	- 245
300 000	213 555	+ 0,4	+ 755

Den procentuellt största skatteändringen sker alltså vid inkomster upp till 30 000 kr. Alla inkomsttagare i de stora löntagargrupperna får en minskning av statsskatten med 1 200 kr. i förhållande till den skatt som skulle uttas vid oförändrade regler. För inkomsttagare i de högsta inkomstlägena reduceras skattelättnaden successivt. Den föreslagna justeringen av statsskatteskalen innebär samtidigt att marginalsikten sänks betydligt vid lägre inkomster. I övrigt medför förslaget inte någon ändring av marginalsikten i de olika inkomstskikten annat än i de högsta inkomstlägena, där den skärps med 1 procentenhet. I och med att den maximala skattelättnaden ansetts bära

1) Den maximala skattesänkningen, 1 200 kr., uppnås vid en taxerad inkomst på 29 500 kr.

medges redan vid 30 000 kr. har det inte varit möjligt att samtidigt sänka marginals-katten i mellaninkomstlägena. Utredningen har funnit det nödvändigt att denna gång låta kraven på marginals-kattesänkning i dessa inkomstlägen stå tillbaka för de fördelningspolitiskt motiverade önskemål som utredningen velat tillgodose.

Utredningen har ansett det angeläget att i samband med förslaget till skatteomläggning även föreslå vissa ändringar i de regler som gäller beträffande folkpensionärers rätt till extra avdrag vid inkomsttaxeringen. F.n. tillämpas en form av "sambeskattning" vid avdragsberäkningen genom att gifta folkpensionärers rätt till avdrag bestäms med hänsyn till båda makarnas inkomst. Utredningen föreslår att denna sambeskattning avvecklas. Förslaget innebär sålunda att varje folkpensionärs avdragsrätt i princip skall bedömas med hänsyn endast till hans egna inkomster. Det har däremot ansetts nödvändigt att vid prövningen av om gift pensionär med hänsyn till förmögenhet är berättigad till avdrag tills vidare behålla regeln att makarnas sammanlagda förmögenhetstillgångar skall beaktas.

Förslaget om individualisering av det extra avdraget medför skattelättnader för makar i flertalet av de fall där en eller båda makarna har folkpension och där båda är inkomsttagare. I vissa fall kan dock nuvarande sambeskattningsregler leda till ett för makarna förmånligare resultat. En särskild garantiregel avser att förhindra att skatteskärpning inträffar i dessa fall i samband med övergången till ett individuellt system. Utredningen har å andra sidan ansett det vara en förutsättning för övergång till individuell avdragsberäkning att reglerna om extra avdrag samtidigt ändras i ett par andra avseenden så att folkpensionärernas beskattning får en lämplig avvägning i förhållande till vad som gäller för andra inkomsttagare.

I enlighet med tilläggsdirektiven har utredningen vidare föreslagit att sparavdraget anpassas till den prisutveck-

ling som ägt rum sedan nuvarande avdragsbelopp fastställ-
des år 1961. Anpassningen sker genom att avdraget för-
dubblas till 800 kr. för ensamstående och till 1 600 kr.
för makar gemensamt. De nya avdragsbeloppen föreslås gäl-
la fr.o.m. inkomståret 1975. Beträffande det s.k. villa-
avdraget har utredningen förordat att frågan om höjning
av detta avdrag tas upp när utfallet av 1975 års allmänna
fastighetstaxering är känt.

Vad härefter beträffar finansieringen av de ovannämnda
förslagen innebär uppdraget att skatteomläggningen skall
totalfinansieras genom att inkomstskattesänkningen kom-
penserar genom sådan höjning av andra skatter eller avgif-
ter att det allmännas totala intäkter inte på grund av om-
läggningen blir lägre än de annars skulle ha blivit. Den
totala kostnaden för skatteomläggningen har beräknats
till drygt 4 miljarder kronor. Utredningen har funnit att
den enda möjliga och den med hänsyn till skatteomlägg-
ningens syfte naturliga finansieringsformen är en höjning
av den allmänna arbetsgivaravgiften. För total finansie-
ring av skatteomläggningen fordras en höjning av den all-
männa arbetsgivaravgiften med 2,6 procentenheter fr.o.m.
år 1976. Utredningen anser sig även böra anvisa medel för
finansiering av det skattebortfall som förorsakas av höj-
ningen av sparavdraget. Detta skattebortfall kan vid 1976
års taxering uppskattas till 280 milj. kr. Även denna fi-
nansiering bör enligt utredningens mening ske genom höj-
ning av den allmänna arbetsgivaravgiften. Detta föranle-
der ytterligare höjning av avgiften med 0,2 procentenhe-
ter. Utredningen föreslår alltså att den allmänna arbets-
givaravgiften fr.o.m. den 1 januari 1976 höjs från nuva-
rande 4 % till 6,8 %. Vid beräkningen av finansieringsbe-
hovet har utredningen förutsatt att compensation skall ut-
gå till kommunerna för det skattebortfall som förorsakas
dem på grund av ändringen av reglerna om extra avdrag för
folkpensionärer och höjningen av sparavdraget.

Utredningens förslag är inte enhälligt. Mot förslaget till
inkomstskattesänkning har ledamöterna Bartley, Hermansson,

Krönmark, Mundebo, Svensson och Tidefelt reserverat sig. Mot förslaget till finansiering av inkomstskattesänkning-
en har ledamöterna Andersson, Krönmark, Mundebo och Svensson avgivit reservationer. Ledamöterna Hedborg och Hermansson har inte anslutit sig till utredningens förslag om höjning av sparavdraget. Ledamöterna Andersson, Krönmark, Mundebo och Svensson har reserverat sig i fråga om finansieringen av det höjda sparavdraget och ledamoten Krönmark även mot utredningens beslut angående villaavdraget. Vidare har särskilda yttranden avgivits av ledamöterna Gadd, Hörnlund och Tidefelt.

Förslag tillLag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370)

Härigenom förordnas, att 50 § 2 mom. och 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928:370) och punkt 2 av anvisningarna till 50 § samma lag skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelseFöreslagen lydelse

50 §

2 mom.¹ För fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres såvitt angår hemortskommunen den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med kommunalt grundavdrag. Den beskattningsbara inkomsten skall angivas i helt hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret hava varit väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige ägt tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, skatterättens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt grundavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 10 000 kronor. Har skattskyldig på grund av jämkning vid beräkning av sjömansskatt åtnjutit avdrag för nedsatt skatteförmåga, skall avdrag, som avses i detta stycke, minskas med det belopp, varmed jämkning medgivits.

Om skattskyldigs inkomst, efter avdrag av därå belöpande skatt, på grund av nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvårdad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller annan därmed jämförlig omständighet understigit vad han kan anses hava behövt till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (existensminimum) må den skattskyldige jämväl, efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, skatterättens beprövande, erhålla avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga

¹Senaste lydelse 1974:769.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

med belopp som ovan sägs; dock må avdraget beträffande skattskyldig med oförsörjda barn för varje sådant barn ökas med högst 2 500 kronor. Vad i andra stycket sista punkten här ovan sägs skall därvid äga motsvarande tillämpning.

Skattskyldig, vars inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension, skall - om särskilda omständigheter icke för-
anleda annat - anses ha haft nedsatt skatteförmåga enligt andra stycket. Har sådan skattskyldig haft taxerad inkomst enligt lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, som icke överstiger 36 000 kronor, skall avdrag för nedsatt skatteförmåga medges med minst 500 kronor. Överstiger den skattskyldiges statligt taxerade inkomst 36 000 kronor men icke 38 500 kronor utgör avdraget minst ett belopp motsvarande 20 procent av skillnaden mellan 38 500 kronor och den taxerade inkomsten. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer närmare föreskrifter för beräkning av avdrag för nedsatt skatteförmåga enligt detta stycke.

Vad härefter återstår avrundas nedåt till helt hundratal kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

52 §

1 mom.² Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst.

² Senaste lydelse 1970:162.

Nuvarande lydelse

Har vid dylik taxering avdrag, som i 46 § 1 och 2 mom. medgives, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens skattepliktiga inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst i samma kommun. Kvarstående brist, dock högst belopp motsvarande avdrag enligt 46 § 2 mom., må, med tillämpning i förekommande fall av bestämmelserna i punkt 4 av anvisningarna till 46 §, avräknas å förstnämnda makens inkomst och, där denna icke förslår, å andra makens inkomst i andra kommuner.

Underskott å icke yrkesmässig avyttring av fast eller lös egendom, som uppkommit för endera maken, må avräknas från den andra makens inkomst i samma kommun av förvärvskälla av samma slag.

Avdrag, som i 50 § 2 mom. andra eller tredje stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig under iakttagande av att avdraget för makarna tillsammans icke må överstiga det högsta belopp som bestämmelserna i 50 § 2 mom. andra och tredje styckena medgiva.

Föreslagen lydelse

Avdrag, som i 50 § 2 mom. andra eller tredje stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig. Härvid iakttages att vardera makens skatteförmåga bedömes med hänsyn till makarnas sammanlagda inkomst och förmögenhet samt att avdraget för makarna tillsammans icke må överstiga det högsta belopp som bestämmelserna i 50 § 2 mom. andra och tredje styckena medgiva.

Avdrag enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket beräknas för vardera maken för sig utan hänsyn tagen till andra makens inkomst. Fråga om jämkning av avdraget enligt bestämmelserna i punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 50 § prövas dock med hänsyn till värdet av makarnas sammanlagda skattepliktiga förmögenhet.

Anvisningar

till 50 §

2.³ Om skattskyldig åtnju-
tit jämväl annan inkomst än
folkpension, skall avdraget
jämkas med hänsyn till om-
ständigheterna och i enlig-
het med de närmare föreskrif-
ter som fastställts. Den om-
ständigheten att folkpension
under ett beskattningsår ut-
gått med ett ringa belopp,
t.ex. till följd av att folk-
pensionen icke åtnjutits un-
der hela året, utgör icke hin-
der mot att medgiva den skatt-
skyldige avdrag. Avgörande för
bedömningen i detta fall är hu-
ruvida folkpensionen, om den
utgått i full utsträckning,
utgjort en icke obetydlig del
av inkomsten.

Som folkpension behandlas
även tilläggspension i den mån
den enligt lagen om pensions-
tillskott föranlett avräkning
av pensionstillskott.

2. Vid bedömningen av om
skattskyldigs inkomst till icke
obetydlig del utgjorts av folk-
pension skall som folkpension
icke räknas barnpension som ut-
går till barn under 16 år. Den
omständigheten att folkpension
under ett beskattningsår utgått
med ett ringa belopp, t.ex. till
följd av att folkpensionen icke
åtnjutits under hela året, utgör
icke hinder mot att medgiva den
skattskyldige avdrag. Avgörande
för bedömningen i detta fall är
huruvida folkpensionen, om den
utgått i full utsträckning, utgjort
en icke obetydlig del av inkom-
sten. Som folkpension behandlas
även tilläggspension i den mån
den enligt lagen om pensionstill-
skott föranlett avräkning av pen-
sionstillskott.

Regeringen eller den myndigh-
regeringen bestämmer fastställes
närmare föreskrifter för avdrag
beräkningen enligt nedan angivna
grunder.

Avdraget skall i första hand
bestämmas med hänsyn till storle-
ken av den skattskyldiges taxer-
de inkomst enligt lagen (1974:5

³ Senaste lydelse 1974:769.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

om statlig inkomstskatt. Överstiger denna inkomst icke visst högsta belopp, skall avdraget beräknas till vad som erfordras för att den skattskyldige icke skall påföras statligt beskattningsbar inkomst. Detta högsta inkomstbelopp motsvarar taxerad inkomst för skattskyldig, som under beskattningsåret icke haft annan inkomst än ålderspension enligt 6 kap. 2 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring och därutöver skattepliktiga intäkter av tjänst om sammanlagt 3 800 kronor samt åtnjutit avdrag endast med 100 kronor enligt 33 § 2 mom. första stycket. För gift skattskyldig, vars folkpension varit reducerad på grund av andra makens pensionsrätt, beräknas det högsta inkomstbeloppet med utgångspunkt från en pension utgörande 77,5 procent av basbeloppet. För övriga skattskyldiga beräknas det med utgångspunkt från en pension utgörande 95 procent av basbeloppet. Om gift skattskyldig under viss del av beskattningsåret uppburit folkpension, som varit reducerad på grund av andra makens pensionsrätt, och under annan del av året uppburit folkpension utan sådan reduktion, är det förhållande som varit rådande under längst tid av året avgörande för vilket högsta inkomstbelopp som skall gälla för den skattskyldige.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Om skattskyldigs statligt
taxerade inkomst överstiger det
högsta inkomstbeloppet enligt fö-
regående stycke, reduceras av-
draget med belopp motsvarande 40 %
av överskjutande taxerad inkomst.

Det avdrag som beräknas med
hänsyn till skattskyldigs stat-
ligt taxerade inkomst jämkas, om
värdet av skattepliktig förmögen-
het överstiger 50 000 kronor. Om
förmögenhetsvärdet överstiger
80 000 kronor, skall avdrag icke
medgivas.

Vid beräkning av avdrag för
gift skattskyldig iakttages be-
stämmelserna i 52 § 1 mom. sista
stycket.

Här ovan angivna grunder för
avdragsberäkningen får frångås,
när särskilda omständigheter för-
anleda det.

Överstiger den skattskyldiges
statligt taxerade inkomst icke
36 000 kronor, skall avdrag med-
ges med minst 500 kronor. Över-
stiger inkomsten 36 000 kronor
men icke 38 500 kronor utgör av-
draget minst ett belopp motsva-
rande 20 procent av skillnaden
mellan 38 500 kronor och inkoms-
ten i fråga.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976. Äldre bestämmelser gäl-
ler dock vid 1976 och tidigare års taxering och vid eftertaxering för
år 1976 eller tidigare år.

Vid beräkning av avdrag enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket för gift skattskyldig iakttages följande. Om det sammanlagda avdrag som enligt de nya bestämmelserna beräknas för den skattskyldige och hans make tillsammans, är lägre än det avdrag, vartill makarna under samma omständigheter skulle ha varit berättigade enligt de regler som tillämpats vid 1976 års taxering, skall makarnas avdragsrätt bedömas enligt sistnämnda regler.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 9 § 2 mom., 10 § 1 mom. och 11 § 1 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

2 mom.¹ För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten, minskad med det statliga grundavdrag, vartill den skattskyldige är berättigad. Den beskattningsbara inkomsten skall angivas i helt hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga hava varit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. andra, tredje eller fjärde stycket kommunalskattelagen (1928:370) förmäles, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, skatterättens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med statligt grundavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst med belopp som enligt 50 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunal-

Finnes skattskyldigs skatteförmåga hava varit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. andra, tredje eller fjärde stycket kommunalskattelagen (1928:370) förmäles, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, skatterättens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med statligt grundavdrag, med ytterligare avdrag enligt bestämmelserna i nämnda lagrum.

¹Senaste lydelse 1973:366.

skattelagen gäller för motsvarande fall. Har skattskyldig på grund av jämkning vid beräkning av sjömansskatt åtnjutit avdrag för nedsatt skatteförmåga, skall avdrag, som nu sagts, minskas med det belopp, varmed jämkning medgivits.

Vad härefter återstår avrundas nedåt till helt hundratal kronor och utgör för skattskyldig, som nu nämnts, beskattningsbar inkomst.

Nuvarande lydelse

10 §

1 mom.¹ Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av nedan angivna grundbelopp,

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst icke överstiger 15 000 kronor: 7 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger

15 000 men icke	20 000 kr.:	1 050 kr. för	15 000 kr. och 12 % av återstoden;
20 000 " "	25 000 " :	1 650 " "	20 000 " " 17 % " "
25 000 " "	30 000 " :	2 500 " "	25 000 " " 22 % " "
30 000 " "	40 000 " :	3 600 " "	30 000 " " 28 % " "
40 000 " "	45 000 " :	6 400 " "	40 000 " " 33 % " "
45 000 " "	65 000 " :	8 050 " "	45 000 " " 38 % " "
65 000 " "	70 000 " :	15 650 " "	65 000 " " 43 % " "
70 000 " "	100 000 " :	17 800 " "	70 000 " " 48 % " "
100 000 " "	150 000 " :	32 200 " "	100 000 " " 52 % " "
150 000 kr.		: 58 200 " "	150 000 " " 56 % " "

¹Senaste lydelse 1974:770.

Nuvarande lydelse

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 56 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse avses i denna lag stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

Föreslagen lydelse

10 §

1 mom. Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av nedan angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst icke överstiger 20 000 kronor: 4 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger

20 000 men icke	25 000 kr.:	800 kr. för	20 000 kr. och	10 % av återstoden;
25 000 " "	30 000 " :	1 300 " "	25 000 " "	22 % " "
30 000 " "	40 000 " :	2 400 " "	30 000 " "	28 % " "
40 000 " "	45 000 " :	5 200 " "	40 000 " "	33 % " "
45 000 " "	65 000 " :	6 850 " "	45 000 " "	38 % " "
65 000 " "	70 000 " :	14 450 " "	65 000 " "	43 % " "
70 000 " "	100 000 " :	16 600 " "	70 000 " "	48 % " "
100 000 " "	150 000 " :	31 000 " "	100 000 " "	53 % " "
150 000 kr,		57 500 " "	150 000 " "	57 % " "

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 57 procent av denna inkomstdel.

Föreslagen lydelse

Med familjestiftelse avses i denna lag stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

1 mom.¹ Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst.

Har vid dylik taxering avdrag, varom i 4 § 1 mom. förmåles, helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens inkomst, må bristen avräknas å den andra makens inkomst.

Avdrag, som i 9 § 2 mom. andra stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig under iakttagande av att avdraget för makarna tillsammans icke må överstiga det högsta belopp som bestämmelserna i 50 § 2 mom. andra och tredje styckena kommunalskattelagen medgiva.

Avdrag, som i 9 § 2 mom. andra stycket sägs, beräknas för vardera maken för sig, varvid bestämmelserna i 52 § 1 mom. fjärde och femte styckena kommunalskattelagen äga motsvarande tillämpning.

I fall då endast ena maken har beskattningsbar inkomst, beräknas skatten på hans beskattningsbara inkomst utan uppdelning i beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst.

Ha båda makarna beskattningsbar inkomst, beräknas skatten enligt sjätte-nionde styckena.

Skatt på beskattningsbar A-inkomst beräknas för vardera maken för sig.

Ha makarna enbart beskattningsbar B-inkomst, beräknas skatten på det sammanlagda beloppet av dessa inkomster och fördelas på makarna efter förhållandet mellan de beskattningsbara inkomsterna.

I annat fall sammanlägges beskattningsbar B-inkomst hos make, som har den lägsta beskattningsbara A-inkomsten, med andra makens beskattningsbara inkomst. Därefter beräknas skatt med tillämpning av 10 § 1 mom. på summan

¹Senaste lydelse 1970:163.

av nämnda B-inkomst och andra makens beskattningsbara inkomst. Skatten på makarnas B-inkomster utgör skillnaden mellan den sålunda beräknade skatten och den skatt som belöper på den i nämnda summa ingående beskattningsbara A-inkomsten. Skatten på B-inkomst fördelas på makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara B-inkomster. Bestämmelserna i 10 § 3 mom. skola därvid iakttagas.

Om det sammanlagda beloppet av makars B-inkomster icke överstiger 2 000 kronor, skola dessa inkomster vid tillämpning av detta moment anses som A-inkomst.

Sammanlagda beloppet av skatt på makes beskattningsbara A-inkomst och B-inkomst utgör makes statliga inkomstskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976 och tillämpas första gången vid 1977 års taxering.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift

Härigenom förordnas, att 2 och 4 §§ lagen (1968:419) om allmän arbetsgivaravgift skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Arbetsgivare erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande fyra procent av summan av vad arbetsgivaren utgivit under året som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. I fråga om sådan arbetstagare hos redare som avses i 1 § första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt beräknas dock allmän arbetsgivaravgift efter den lägre procentsats som regeringen fastställer med motsvarande tillämpning av 19 kap. 4 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagar vars lön under året understigit femhundra kronor, eller arbetstagare, som ej är obligatoriskt försäkrad enligt lagen (1954:243) om yrkeskadeförsäkring, eller till fall, som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Avgift erlägges icke för arbetstagarers lön vid sjukdom eller ledighet för vård av sjukt barn eller med anledning av barns födelse till den del lönen motsvarar sjukpenning eller föräldrapenning, som arbetsgivare äger uppbära enligt bestämmelserna i 3 kap. 16 § lagen om all-

Föreslagen lydelse

2 §¹

Arbetsgivare erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande sex och åtta tiondels procent av summan av vad arbetsgivaren utgivit under året som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. I fråga om sådan arbetstagare hos redare som avses i 1 § första stycket lagen (1958:295) om sjömansskatt beräknas dock allmän arbetsgivaravgift efter den lägre procentsats som regeringen fastställer med motsvarande tillämpning av 19 kap. 4 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring.

¹Senaste lydelse 1974:794 samt övergångsbestämmelserna till 777.

Nuvarande lydelse

män försäkring. Avgift erlägges ej heller för lön som arbetsgivare utgivit till hemmavarande barn för arbete utfört i hans förvärvsverksamhet i de fall avdrag för lönen ej får ske vid inkomsttaxeringen.

4 §²

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägger allmän arbetsgivaravgift om inkomsten av annat förvärvsarbete överstiger tiotusen kronor. Avgiften är fyra procent av den del av inkomsten som överstiger nämnda belopp. Avgift erlägges icke i den mån arbetsgivare har att erlägga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten enligt 2 § denna lag.

Till grund för beräkning av inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet under visst år skall läggas den avgiftsskyldiges taxering till statlig inkomstskatt avseende nämnda år. Avser taxering beskattningsår som ej sammanfaller med kalenderår, skall inkomsten under beskattningsåret anses hava åtnjutits under det kalenderår som närmast föregått taxeringsåret.

Har inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet icke uppgått till femhundra kronor för år tages den ej i beräkning.

Avgift erlägges icke för inkomst, som avses i 11 kap. 3 § första stycket d) lagen om allmän försäkring.

²Senaste lydelse 1974:774.

Föreslagen lydelse

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen (1962:381) om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägger allmän arbetsgivaravgift om inkomsten av annat förvärvsarbete överstiger tiotusen kronor. Avgiften är sex och åtta tiondels procent av den del av inkomsten som överstiger nämnda belopp. Avgift erlägges icke i den mån arbetsgivare har att erlägga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten enligt 2 § denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976.

De nya bestämmelserna tillämpas första gången beträffande avgift på lön som utges efter den 31 december 1975 samt på inkomster som hänförelse sig till tiden efter den 31 december 1975 och som upptas till beskattning vid 1977 eller senare års taxering.

Den 9 oktober 1974 överlämnades prop. 1974:132 med förslag till skatteomläggning beträffande 1975 års inkomster till riksdagen. Samma dag fick skatteutredningen följande tilläggsdirektiv, som innefattas i ett anförande till statsrådsprotokollet den 13 september 1974 av chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng.

Genom tilläggsdirektiv den 12 oktober 1973 fick 1972 års skatteutredning i uppdrag att lägga fram förslag till skatteomläggning. Utredningen skulle med förslaget dels åstadkomma en lindring av marginaleffekterna för inkomsttagare i mellaninkomstlägena dels beakta behovet av skattesänkningar för inkomsttagare med lägre inkomster. Uppdraget syftade till att åstadkomma en provisorisk lösning i avvaktan på en mer långsiktig skattereform. Utredningen lade i mars 1974 fram sitt betänkande (SOU 1974:20) Förslag till skatteomläggning med förslag enligt tilläggsdirektiven. Förslaget tog i första hand sikte på 1975 års inkomster. En proposition på grundval av betänkandet förelägs höstrikdagen.

Under vårens diskussion om skatteförslaget framfördes från löntagarnas organisationer önskemål om en skatteomläggning också beträffande 1976 års inkomster. En sådan omläggning skulle enligt organisationerna väsentligt öka möjligheterna att vid de kommande löneförhandlingarna uppnå en avtalsperiod på mer än ett år.

Som framgått av den s.k. Haga-överenskommelsen har löntagarnas organisationer förbundit sig att vid avtalsförhandlingarna ta hänsyn till den förestående skatteomläggningen beträffande 1975 års inkomster. Det är angeläget att genom en liknande omläggning för tiden närmast efter år 1975 underlätta en längre avtalsperiod än ett år. Utredningen bör därför i avvaktan på en mera definitiv lösning lägga fram förslag till en provisorisk skattereform även i fråga om 1976 års inkomster. Förslaget bör innefatta en lindring av skatten främst för låginkomsttagarna jämte de stora löntagargrupperna.

Enligt Haga-överenskommelsen har regeringen utfäst sig att låta skatteutredningen med förtur pröva sparavdraget vid inkomsttaxeringen med hänsyn till prisutvecklingen sedan år 1961. Utredningen bör således i samband med fullgörandet av uppdraget enligt förevarande tilläggsdirektiv också pröva frågan om sparavdragets storlek. I samband härmed bör utredningen överse det speciella avdrag som utgår vid schablonberäknad intäkt av egnahemsfastighet. De nya avdragen bör gälla från och med inkomståret 1975.

Utgångspunkten för utredningens arbete bör vara att skatteomläggningen totalfinansieras i likhet med den tidigare.

Härvid bör såväl höjda arbetsgivar- eller socialavgifter som indirekt skatt kunna komma i fråga. Kostnadsramen bör vara fyra miljarder kr.

Förslaget bör läggas fram skyndsamt och senast till årsskiftet 1974/75.

Beträffande utredningens huvuddirektiv och tidigare tilläggsdirektiv hänvisas till redogörelsen i avsnitt 3.1 i det förut avgivna delbetänkandet (SOU 1974:20). I fortsättningen syftar uttrycket "tilläggsdirektiven" på de senast erhållna direktiven.

Huvuduppgiften enligt tilläggsdirektiven är att utarbeta ett förslag till skatteomläggning i fråga om 1976 års inkomster. Denna del av uppdraget redovisas i avsnitt 4. Det måste understrykas att förslaget är avsett endast som ett provisorium i avvaktan på en mera långsiktig och definitiv lösning. Med hänsyn till förslagets provisoriska karaktär har utredningen önskat välja en enkel metod för omläggningen och har i största möjliga utsträckning sökt undvika principiella ställningstaganden som kan binda det fortsatta arbetet. I ett avseende, nämligen beträffande de särskilda beskattningsregler som gäller för folkpensionärer med låga inkomster, har utredningen dock funnit anledning att redan i detta sammanhang föreslå ändringar av mer principiell innebörd.

Enligt tilläggsdirektiven åligger det utredningen att också överse sparavdraget och villaavdraget. Dessa avdrag behandlas i avsnitt 5.

4 SKATTEOMLÄGGNING

4.1 Gällande rätt

4.1.1 Statsskatteskala m.m.

I avsnitt 4.1 av det förut avgivna delbetänkandet (SOU 1974:20) lämnades en översikt över de beskattningsregler som gäller för inkomståret 1974. Beträffande principerna för fastställande av taxerad inkomst, beräkning av inkomstskatt m.m. hänvisas i första hand till denna översikt.

I delbetänkandet föreslog utredningen vissa ändringar i fråga om inkomstbeskattningen och uttaget av arbetsgivar- och socialförsäkringsavgifter. Förslaget blev föremål för omfattande remissförfarande. Redogörelse för remissyttrandena har lämnats i prop. 1974:132 sid. 58 ff.

På grundval av delbetänkandet lades i prop. 1974:132 fram förslag till skatteomläggning beträffande 1975 års inkomster. Förslaget har med vissa ändringar godtagits av riksdagen (SkU 54, SfU 33, rskr 329 och 331).

Den av riksdagen beslutade omläggningen innebär följande ändringar i förhållande till 1974 års beskattningsregler.

Sjukförsäkringsavgiften på inkomst av anställning slopas. För den avgift, som hänför sig till 1974 års inkomster och som påförs i samband med debiteringen av slutlig skatt enligt 1975 års taxering, medges avdrag vid 1976 års taxering. Avdraget är dock maximerat till 500 kr.

De statliga och kommunala grundavdragen skall inte längre avtrappas när den statligt taxerade inkomsten överstiger 30 000 kr. utan medges med fast belopp, 4 500 kr., i alla inkomstlägen.

Statsskatteskalen har följande utformning:

Beskattningsbar inkomst, kr.	Skattesats inom skiktet, %
- 15 000	7
15 000 - 20 000	12
20 000 - 25 000	17
25 000 - 30 000	22
30 000 - 40 000	28
40 000 - 45 000	33
45 000 - 65 000	38
65 000 - 70 000	43
70 000 - 100 000	48
100 000 - 150 000	52
150 000 -	56

Till stöd åt låginkomsttagare i aktiv ålder har införts bestämmelser om särskild skattereduktion. Bestämmelserna innebär att inkomsttagare, som inte i egenskap av folkpensionär är berättigad till extra avdrag vid taxeringen och vars statligt taxerade inkomst inte överstiger 36 000 kr., får särskilt avdrag från slutskatten med 250 kr. Vid högre inkomst avtrappas den särskilda skattereduktionen med 10 % av överskjutande inkomst och är därigenom helt avtrappad då inkomsten uppgår till 38 500 kr. Skattereduktionen medges individuellt för varje inkomsttagare och alltså utan hänsyn till makes inkomstförhållanden. Som en förutsättning gäller att inkomsttagaren fyllt 16 år den 1 november under beskattningsåret. Särskild skattereduktion medges endast om den skattskyldige har A-inkomst på minst 4 500 kr. och om han är bosatt i Sverige eller stadigvarande vistas här under någon del av beskattningsåret.

Omläggningen finansieras genom höjning av arbetsgivarnas och egenföretagarnas socialförsäkringsavgift till sjukförsäkringen från 3,8 till 7,0 % och genom en samtidigt (prop. 1974:129, SfU 32, rskr 332) beslutad successiv höjning av arbetsgivarnas och egenföretagarnas socialförsäkringsavgift till folkpensioneringen. Efter dessa ändringar uttas de avgifter som betalas av arbetsgivare enligt följande.

<u>Avgift</u>	<u>Procentsats</u>
Socialförsäkringsavgift till	
ATP	10,75 (1976:11,00)
folkpensioneringen	4,20 (1976:4,70)
sjukförsäkringen	7,00
Arbetsgivaravgift till arbetslöshetsförsäkringen m.m.	0,40
Avgift till yrkesskadeförsäkringen	0,25
Arbetarskyddsavgift	0,10
Lönegarantiavgift	0,02
Allmän arbetsgivaravgift	4,00

Härtill kommer byggnadsforskningsavgiften, som fr.o.m. år 1975 tas ut efter 0,6 % av arbetsgivare inom byggnadsindustrin.

Egenföretagarnas avgifter tas ut enligt följande.

<u>Egenavgift</u>	<u>Procentsats</u>
ATP-avgift	10,75 (1976:11,00)
Socialförsäkringsavgift till	
folkpensioneringen	4,20 (1976:4,70)
Sjukförsäkringsavgift	7,00
Allmän arbetsgivaravgift	4,00

Egenföretagares allmänna arbetsgivaravgift tas fr.o.m. år 1975 inte ut på de första 10 000 kronorna av avgiftsunderlaget.

I tabellerna 4:1 och 4:2 redovisas den totala inkomstskatten och dess sammansättning samt genomsnittlig och marginell skattesats vid olika storlek av taxerad inkomst för skattskyldig som varken har förvärvsavdrag eller får skattereduktion (1 800 kr.). Beträffande definitionen av de olika begreppen hänvisas till avsnitt 6.1 i det förut avgivna betänkandet (SOU 1974:20). Beräkningarna har utförts enligt de regler som gäller för inkomståret 1975 (= 1976 års taxering).

4.1.2 Särskilda beskattningsregler för folkpensionärer

Folkpensionsförmånerna - med undantag för kommunalt bostadstillägg och vissa förmåner till invalidiserade försäkrade - beskattas som inkomst av tjänst. De behandlas som A-inkomst, vilket betyder att makars folkpensionsförmåner särbeskattas vid den statliga inkomstbeskattningen och att förmånerna kan grunda rätt till förvärvsavdrag.

De regler som berörts under 4.1.1 gäller naturligtvis i tillämpliga delar även för skattskyldig som är folkpensionär. För folkpensionärer med låga inkomster finns dessutom särskilda bestämmelser om extra avdrag vid taxeringen. Beträffande dessa bestämmelser föreslår utredningen i det följande vissa ändringar av principiell innebörd. Det finns därför anledning att lämna en något mer utförlig redogörelse för dessa bestämmelser.

Beräkningen av extra avdrag anknyter till storleken av folkpensionsförmånerna. Det bör därför erinras om att riksdagen nyligen beslutat om väsentliga förbättringar av dessa förmåner (prop. 1974:129, SfU 32, rskr 332). Den 1 januari 1975 höjs sålunda folkpensionens grundbelopp från 90 till 95 % av basbeloppet för ensamstående och från 140 till 155 % av basbeloppet för pensionärspar. Pensionstillskotten, som utgår till den som saknar eller har låg ATP, höjs f.n. varje år med 3 % av basbeloppet. Fr.o.m. den 1 juli 1976 blir den årliga höjningen 4 % av basbeloppet. Den slutliga garantinivå, som pensionstillskotten skall ge, höjs successivt från 30 till 45 % av basbeloppet. Ytterligare förstärkningar har beslutats för bl.a. förtidspensionärer.

Bestämmelser om extra avdrag finns i 50 § 2 mom. fjärde stycket KL med anvisningar. Bestämmelsernas huvudsakliga innebörd kan sammanfattas enligt följande.

Skattskyldig vars inkomst till inte obetydlig del består av folkpension har rätt att - utöver grundavdrag - få ett

extra avdrag vid taxeringen. Avdraget, som vid 1976 års taxering kan beräknas till maximalt 7 500 kr för ensamstående och 10 800 kr för makar tillsammans, jämkas när inkomsten överstiger viss nivå. Även förmögenhetsinnehav kan medföra att avdraget reduceras. Som folkpension räknas i detta sammanhang bl.a. ålders-, förtids- och änkepension samt pensionstillskott.

En viktig omständighet är att det extra avdraget för gifta folkpensionärer bestäms med hänsyn till makarnas sammanlagda inkomst och förmögenhet. Vid bestämmande av extra avdrag för makar tillämpas alltså fortfarande en form av sambeskattning.

RSV fastställer grunder för beräkning av extra avdrag. Verkets anvisningar¹⁾ har utformats enligt följande riktlinjer, som angavs av departementschefen i prop. 1970:70. Redan den omständigheten att folkpension uppbärs berättigar i princip till extra avdrag. Till skillnad mot vad som gällt tidigare är avdragets storlek inte längre beroende av förhållandet mellan den skattskyldiges folkpensionsförmåner och hans övriga inkomster (sidoinkomster) utan beror på storleken av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten. Det maximala extra avdraget skall avpassas så att beskattningsbar inkomst inte uppkommer så länge den taxerade inkomsten inte överstiger viss nivå. Denna skattefria nivå motsvarar för ensamstående folkpensionär den taxerade inkomst som erhålles om han inte har andra inkomster än hel folkpension för ogift, pensionstillskott och en sidoinkomst på högst 1 500 kr. (Härvid räknas med schablonavdrag - 100 kr - i förvärvskällan tjänst och inte med några allmänna avdrag). För makar ligger den skattefria nivån på en taxerad inkomst som motsvarar hel folkpension för ett pensionärspar, pensionstillskott för båda makarna och en sidoinkomst på 2 000 kr. När den taxerade inkomsten överstiger den skat-

¹⁾ RSV:s anvisningar gäller inte för den som är under 16 år och som uppbär folkpension i form av barnpension.

tefria nivån, avtrappas det extra avdraget på så sätt att det maximala avdragsbeloppet reduceras med en tredjedel av överskjutande inkomstbelopp. Förmögenhetstillgångar beaktas på så sätt att förmögenhet som överstiger 50 000 kr leder till minskning av avdraget enligt följande:

Förmögenhet, kr	Avdraget minskas med %
50 100 - 54 000	10
54 100 - 58 000	20
58 100 - 62 000	30
62 100 - 65 000	40
65 100 - 68 000	50
68 100 - 71 000	60
71 100 - 74 000	70
74 100 - 77 000	80
77 100 - 80 000	90

När förmögenheten överstiger 80 000 kr, medges inte något extra avdrag.

Med verkan fr.o.m. inkomståret 1975 har införts en särskild kompletteringsregel, som bör ses i samband med den särskilda skattereduktion på 250 kr som i vissa fall medges skattskyldiga i aktiv ålder (avsnitt 4.1.1). Kompletteringsregeln innebär att en folkpensionär har rätt till extra avdrag med minst 500 kr, om hans statligt taxerade inkomst inte överstiger 36 000 kr. Överstiger inkomsten 36 000 kr, reduceras minimiavdraget med 20 % av överskjutande inkomstbelopp. Vid taxerad inkomst på 38 500 kr är minimiavdraget helt avtrappat. Minimiavdrag medges utan hänsyn till makes inkomst och oberoende av förmögenhet.

Som framgått av den här lämnade redogörelsen har reglerna om extra avdrag konstruerats på så sätt att den skattefria inkomstnivån för folkpensionärer och därmed storleken av det extra avdraget och de inkomstgränser inom vilka avdraget avtrappas är direkt beroende av storleken av vissa folkpensionsförmåner, nämligen folkpensionens grundbelopp och pensionstillskott. Dessa förmåner är basbeloppsanknutna och följer alltså kostnadsutvecklingen. Detsamma kommer då att gälla det extra avdraget och inkomstgränserna. Vidare kommer en allmän förbättring av

förmånerna - av det slag som sker år 1975 - och den årliga tillväxten av pensionstillskotten att direkt återverka på avdrag och inkomstgränser.

Till ledning för taxeringsmyndigheterna fastställer RSV varje år tabeller för beräkning av det extra avdraget. Dessa har i tabell 4:3 framräknats till 1976 års taxering (= 1975 års inkomster). Det bör framhållas att tabellerna tillämpas på varje skattskyldig som avses i 50 § 2 mom. fjärde stycket KL, dvs. varje skattskyldig vars inkomst till inte obetydlig del består av folkpension. Tabellerna tillämpas alltså oberoende av om den skattskyldige i det enskilda fallet har full pension. Avdragstabellen för makar tillämpas även om i det enskilda fallet endast den ene av makarna är folkpensionär. Om make som är folkpensionär har så låg inkomst att han inte kan utnyttja sin del av tabellavdraget, får resterande del utnyttjas av andra maken.

I tabellerna 4:4 och 4:5 jämförs den inkomstskatt som i olika inkomstlägen betalas av folkpensionärer och inkomstskatten för skattskyldiga som befinner sig i samma inkomstlägen och som inte uppbär folkpension ("skattskyldiga i aktiv ålder"). Tabellerna visar bl.a. följande. Bestämmelserna om extra avdrag leder i många fall till att folkpensionärer med låga inkomster betalar betydligt lägre inkomstskatt än skattskyldiga i aktiv ålder. För gifta folkpensionärer med sammanlagd taxerad inkomst på 50 000 kr eller mer kan däremot inkomstskatten för år räknat i vissa fall bli upp till ca 90 kr högre än för skattskyldig i aktiv ålder. Detta sammanhänger med att det ovannämnda minimiavdraget - 500 kr - inte alltid ger fullt ut samma skattelättnad som den särskilda skattereduktion på 250 kr som medges låginkomsttagare i aktiv ålder.

4.2 Allmänna överväganden

Det uppdrag utredningen fått genom tilläggsdirektiven bör ses i samband med de senaste årens skattereformer, särskilt de omläggningar som beslutades åren 1973 och 1974.

1973 års omläggning innebar att folkpensionsavgiften slopades med verkan fr.o.m. inkomståret 1974 och ersattes av en socialförsäkringsavgift som betalas av arbetsgivare och egenföretagare. Omläggningen tog främst sikte på löntagarnas beskattning och skulle ses i samband med 1974 års avtalsrörelse (prop. 1973:144 sid. 26). Enligt utredningens mening har omläggningen i stort sett haft den avsedda effekten att skapa en förutsättning för ökade realinkomster för löntagarna och samtidigt hålla lönerörelsen inom ramen för vad den samhällsekonomiska balansen kräver.

Årets skatteomläggning, som grundas på utredningens förra delbetänkande (SOU 1974:20) och får verkan fr.o.m. inkomståret 1975, innebär att sjukförsäkringsavgiften på anställningsinkomst slopas och inkomstskatten sänks för flertalet inkomsttagare samt att finansiering sker genom ökat uttag av socialförsäkringsavgifter hos företagen (jfr avsnitt 4.1.1). Departementschefen anförde i prop. 1974:132 att även denna omläggning självfallet avsågs bli beaktad av arbetsmarknadsparterna vid 1975 års löneförhandlingar (sid. 69). Han framhöll vidare att löntagarorganisationerna vid överläggningar med regeringen anslutit sig till uppfattningen att den aktuella omläggningen liksom de förestående förbättringarna av folkpensionsförmåner borde totalfinansieras och att dessa organisationer förklarat sig beredda att i så fall ta hänsyn till detta i 1975 års avtalsrörelse.

Det är mot denna bakgrund man bör se utredningens nu aktuella uppdrag. Tilläggsdirektiven hänvisar till att löntagarorganisationerna under våren 1974 framfört önskemål om en skatteomläggning också beträffande 1976 års inkomståret. Avsikten är givetvis att även denna skatteomläggning

skall kunna beaktas vid avtalsförhandlingarna och att ett förslag till omläggning bör läggas fram i sådan tid att det underlättar för parterna att vid de pågående förhandlingarna bedöma förutsättningarna för en avtalsperiod på mer än ett år.

Enligt tilläggsdirektiven skall denna skatteomläggning i likhet med de tidigare omfatta två led, nämligen en sänkning av inkomstskatten och en kompenserande höjning av andra skatter och avgifter. I fråga om skattesänkningen vill utredningen särskilt understryka att de nu lämnade tilläggsdirektiven på en väsentlig punkt skiljer sig från de direktiv som låg till grund för det förra delbetänkandet. Sistnämnda direktiv lade sålunda tonvikten på att omläggningen skulle medföra lindring av marginaleffekten för inkomsttagare i mellaninkomstlägena. Denna gång har direktiven en annan inriktning. Det uppdras åt utredningen att inom en kostnadsram på 4 miljarder kronor föreslå lindring av skatten främst för låginkomsttagarna och de stora löntagargrupperna. Innebörden är att utredningen skall föreslå en sådan ändring av skattereglerna att den totala inkomstskatten på 1976 års inkomst blir ca 4 miljarder kronor lägre än den skulle ha blivit enligt annars gällande regler. En av utredningens främsta uppgifter är att med beaktande av den fördelningspolitiska målsättning som uttryckts i tilläggsdirektiven ta ställning till hur beloppet 4 miljarder kronor bör fördelas mellan inkomsttagarna.

Av uppdragets innebörd följer att utredningen vid sina överväganden angående inkomstskattesänkningens utformning i första hand har att ta hänsyn till hur stor skillnaden i skatt på 1976 års inkomster blir i olika inkomstlägen när de av utredningen ifrågasatta nya reglerna tillämpas detta inkomstår i stället för de bestämmelser som annars skulle gälla samma år (jfr avsnitt 4.1.1 och tabellerna 4:1 och 4:2). Det är storleken av en skattesänkning i denna mening som diskuteras och redovisas i det följande. Beräkningarna sker alltså i nominella värden och avser

engångseffekten på 1976 års inkomster. De ger naturligtvis ingen direkt upplysning om vilka ändringar i skatteuttaget som inträffar för den enskilde inkomsttagaren mellan åren 1975 och 1976. En beräkning av hur skatteuttaget förändras i tiden måste ta hänsyn till en mångfald faktorer, bl.a. till effekterna av inkomstutvecklingen för olika kategorier av inkomsttagare, prisutvecklingen och eventuella ändringar i kommunal utdebitering. Utredningen är givetvis medveten om betydelsen av dessa faktorer för skatteuttaget och avser att i det mer långsiktiga utredningsarbetet pröva dem från olika synpunkter. Av flera skäl har det dock ansetts uteslutet att redan i detta sammanhang göra en sådan prövning. Bortsett från att antaganden om utvecklingen av inkomster, priser, kommunal-skatt m.m. självfallet blir osäkra och måste förses med en rad reservationer, kan beräkningarna ske från olika principiella utgångspunkter och aktualiserar komplicerade och delvis kontroversiella frågeställningar. Ett viktigt förhållande är att varje beräkning som avser att belysa den reala utvecklingen i tiden av inkomster och skatter ger en ofullständig och missvisande bild så länge inte hänsyn samtidigt tas till sådana faktorer som ändringar i bidragssystemet, subventionerna och andra offentliga transfereringar. Även förstärkningar i övrigt inom den sociala sektorn och den utbyggnad av samhällets service, som möjliggörs bl.a. genom ökat kommunalt skatteuttag, måste vägas in i bilden. Utredningen finner det inte möjligt att i detta sammanhang belysa dessa frågeställningar på ett allsidigt och rättvisande sätt. Med hänsyn till uppdragets begränsade innebörd och den provisoriska karaktären av det förslag utredningen lägger fram är det inte heller nödvändigt att göra detta.

I det följande behandlas skatteomläggningens två led var för sig. Inkomstskattesänkningen diskuteras i avsnitt 4.3 medan finansieringsfrågan tas upp i avsnitt 4.4.

4.3 Inkomstskattesänkning

4.3.1 Målgrupper för inkomstskattesänkningen

Skatteomläggningen skall enligt tilläggsdirektiven resultera i skattesänkning främst för låginkomsttagarna jämte de stora löntagargrupperna. Uppdraget förutsätter en avgränsning av dessa målgrupper. I det förut avgivna delbetänkandet (SOU 1974:20) diskuterade utredningen inkomstfördelning och låginkomsttagarbegrepp. Avsikten med detta avsnitt är främst att redovisa visst nytillkommet material.

Utredningens förslag avser inkomståret 1976. Det är alltså inkomstfördelningen detta år som bör läggas till grund för förslaget. I det förra delbetänkandet framhölls att det mötte särskilda svårigheter att göra en prognos angående inkomstfördelningen med hänsyn till den väsentliga ändring av inkomstbegreppet som skett genom att sjukpenning och ersättning vid arbetslöshet blivit skattepliktiga fr.o.m. inkomståret 1974. Fortfarande föreligger i stort sett samma svårigheter, eftersom den senast tillgängliga inkomststatistiken härrör från 1974 års taxering (= 1973 års inkomster). Ett värdefullt tillskott till prognosunderlaget har dock erhållits i och med att RRV haft möjlighet att komplettera sitt taxeringsstatistiska material från 1973 års taxering med uppgifter angående den sjukersättning (sjukpenning) som år 1972 utbetalats till de i RRV:s urval ingående personerna (se tabell 18 i SCB:s meddelande nr N 1974:38). Med utgångspunkt från detta material har i september 1974 på skatteutredningens uppdrag gjorts en framskrivning av den beräknade inkomstfördelningen år 1976. Resultatet redovisas i tabell 4:6. I den till tabellen fogade kommentaren definieras det där tillämpade bruttoinkomstbegreppet och de olika inkomsttagarkategorierna. Det måste framhållas att de antaganden som ligger till grund för prognosen delvis är osäkra. Tabelluppgifterna bör därför tolkas med försiktighet. Det torde dock kunna antas att tabellen ger en någorlunda realistisk bild av inkomstförhållandena år 1976.

Tabell 4:6 visar att många inkomsttagare kan antas ha låg bruttoinkomst år 1976. Populationen vid RRV:s urvalsundersökning utgörs av samtliga fysiska personer som avlämnat allmän självdeklaration. Av denna population kan nästan hälften (46 %) beräknas ha en bruttoinkomst som inte överstiger 30 000 kr.

Med hänsyn till skatteomläggningens inriktning är det av särskilt intresse att studera gruppen löntagare. Från tabell 4:6 kan göras följande sammanställning:

Brutto- inkomst 1976, tkr	Beräknat an- tal löntagare inom skiktet	Därav med in- komst översti- gande skiktets lägsta gräns, antal	% av samt- liga lön- tagare	Andel in- komsttagare med inkomst inom skiktet %
0 - 10	420 913	3 532 187	100	12
10 - 20	343 221	3 111 274	88	10
20 - 30	366 868	2 768 053	78	10
30 - 40	509 852	2 401 185	68	14
40 - 50	734 774	1 891 333	54	21
50 - 60	532 078	1 156 554	33	15
60 - 80	384 972	624 476	18	11
80 - 100	123 567	239 504	7	4
100 -	<u>115 937</u>	115 937	3	<u>3</u>
Totalt	3 532 187	-	-	100,0

Sammanställningen visar att antalet låginkomsttagare är stort även i denna grupp. Sålunda beräknas 32 % ha en bruttoinkomst som inte överstiger 30 000 kr. Vad beträffar mellaninkomstlägena kan 35 % antas befinna sig i skiktet 30 000 - 50 000 kr. och 26 % i skiktet 50 000 - 80 000 kr. Även om det inte är möjligt att ange några exakta inkomstgränser för de i tilläggsdirektiven avsedda "stora löntagargrupperna" ger dock de här lämnade uppgifterna stöd för uppfattningen att den övre gränsen i varje fall inte bör överstiga 100 000 kr.

I det förra delbetänkandet diskuterade utredningen möjligheterna att med hjälp av den årliga inkomst- och taxe-

ringsstatistiken beskriva sammansättningen av den inkomsttagargrupp som har låg inkomst och att klargöra orsakerna till låg inkomst. Det kunde konstateras att den tillgängliga statistiken f.n. ger mycket små möjligheter att göra en sådan analys. Utredningen ansåg sig dock kunna dra vissa allmänna slutsatser, nämligen att en inte obetydlig del av låginkomsttagarna utgörs av inkomsttagare som trots full arbetsinsats endast uppnår låg inkomst och att en stor del utgörs av personer som på grund av öppen eller dold arbetslöshet eller andra förvärvshinder inte haft full sysselsättning. Å andra sidan kunde antas att en stor del bestod av skattskyldiga som trots låg inkomst hade en någorlunda god utkomstsituation (t.ex. vissa hemmakar och hemmaboende ungdomar).

Till ledning för bedömningen av hur den aktuella skattesänkningen bör fördelas mellan inkomsttagarna behöver utredningen kunna bilda sig en ungefärlig uppfattning om storleken av de lägsta årsinkomsterna under år 1976 vid helårs- och heltidsarbete. Varje sådan uppskattning blir givetvis osäker. I tabell 4:7 har ett försök gjorts att med utgångspunkt från en av SCB utförd inkomststudie från inkomståret 1972 visa den beräknade anställningsinkomsten (inkl. skattepliktig sjukpenning) år 1976 för bl.a. helårs- och heltidsanställda löntagare. Även om prognosen är osäker ger uppgifterna stöd för antagande att helårs- och heltidslönen år 1976 för de allra flesta löntagare inte kommer att ligga under 30 000 kr. Enligt tabellen beräknas sålunda ca 95 % av de helårs- och heltidsanställda löntagare som omfattas av tabellen ha en anställningsinkomst som överstiger detta belopp. Tabellen åskådliggör samtidigt att spridningen av de helårs- och heltidsanställda på olika inkomstklasser är mycket stor.

Det måste samtidigt beaktas att årsinkomsten kan väntas ligga lägre för vissa grupper av helårs- och heltidsarbetande som inte redovisas i tabell 4:7. Hit hör vissa praktikanter, småbrukare och småföretagare. I sammanhanget måste också tas hänsyn till att ett inte obetydligt

antal inkomsttagare kan komma att ha låg inkomst därför att de av olika skäl (partiell arbetslöshet och andra förvärvshinder) inte kan göra den arbetsinsats som de skulle önska.

4.3.2 Överväganden och förslag angående inkomstskattesänkningen

Uppdraget att utarbeta förslag till inkomstskattesänkning aktualiserar två frågor. För det första har utredningen att ta ställning till hur skattesänkningen på 4 miljarder kronor bör fördelas mellan inkomsttagarna. För det andra måste avgöras vilka medel som bör användas för att åstadkomma de önskade fördelningseffekterna.

Skatteomläggningen skall även denna gång till väsentlig del inriktas på löntagarnas beskattning. Innan utredningen preciserar sina synpunkter på hur skattelättnaderna bör fördelas, finns därför anledning att diskutera möjligheterna att till någon del åstadkomma de avsedda effekterna genom åtgärder som särskilt berör löntagarna.

Enligt 35 § 2 mom. KL får skattskyldig som haft intäkt av tjänst göra avdrag med minst 100 kr. - s.k. schablonavdrag - även om hans avdragsgilla omkostnader i förvärvskällan understigit detta belopp. Inom utredningen har diskuterats möjligheten att genomföra en del av skattesänkningen för löntagarna genom en höjning av schablonavdraget. Såsom framhållits bl.a. i den s.k. RS-utredningens rapport "Rationalisering av skatteadministrationen" (1974) skulle en väsentlig höjning av avdraget kunna ge betydande administrativa vinster och leda till att många inkomsttagare kunde befrias från deklARATIONSSKYLDIGHET. De individuella effekterna av en avdragshöjning blir dock mycket ojämna. En inkomsttagare, vars faktiska avdragsgilla omkostnader i förvärvskällan tjänst uppgår till eller överstiger det nya avdragsbeloppet, får ingen nytta av reformen. För övriga inkomsttagare med inkomst av tjänst kommer avdragshöjningens effekt att variera med hänsyn till de faktiska omkostnadernas storlek och marginalskatten. Frågan har även många andra aspekter. Inom utredningen pågår f.n. en översyn av avdragssystemet. Utredningen anser sig inte böra föregripa resultatet av denna översyn genom att nu föreslå ändring

beträffande schablonavdraget.

Inom utredningen har också diskuterats möjligheten att föreslå bestämmelser som tillåter att löntagarnas fackliga avgifter beaktas vid inkomsttaxeringen. F.n. medges inte avdrag för dessa avgifter. Det kan i och för sig anföras flera skäl för att genom avdrag eller på annat sätt ta hänsyn till avgifterna vid beskattningen. Såsom vid olika tillfällen framhållits, bl.a. när frågan om avdrag för fackliga avgifter och andra liknande föreningsavgifter behandlats i riksdagen (BeU 1949:48, 1959:63, 1960:75 och 1963:8 samt SkU 1973:57), är frågan dock förenad med avsevärda avväggningsproblem och praktiska svårigheter. Med hänsyn till det anförda är utredningen inte beredd att i detta sammanhang ta ställning till frågan om de fackliga avgifternas skattemässiga behandling utan avser att pröva denna fråga i samband med den pågående översynen av avdragssystemet.

Vidare har inom utredningen väckts förslag som rör avdragsrätten för löntagarnas avgifter till arbetslöshetsförsäkringen och finansieringen av arbetslöshetskassornas verksamhet. Avdragsrätt för avgifterna föreligger f.n. endast inom ramen för det s.k. försäkringsavdraget, som enligt 46 § 2 mom. KL medges med högst 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för makar gemensamt. Det förslag som aktualiserats inom utredningen har inneburit att avdrag för avgiften skall medges i förvärvskällan tjänst utan beloppsgräns eller att avgiften skall beaktas genom avräkning från slutskatten. Med hänsyn till den pågående översynen av avdragssystemet är utredningen dock inte beredd att f.n. lägga något förslag angående avdragsrätten. Vad härefter beträffar finansieringen av arbetslöshetsförsäkringen har inom utredningen diskuterats ett förslag av i huvudsak följande innebörd. Egenavgifterna till de erkända arbetslöshetskassorna fastställs i fortsättningen utan krav på fonduppbyggnad. Progressivbidraget till kassorna förstärks dels genom att det fasta belopp som svarar mot varje dagpenningklass höjs med 1, 2, 3, 6, 9 resp. 12 kr. i de sex lägsta klasserna och med 15 kr. i

de övriga klasserna, dels genom att den procentuella andelen av den s.k. egendelen skall stiga från 0 till 90 % i stället för nuvarande 80 % då antalet ersättningsdagar per medlem och år ökar från 2 till 22 eller däröver. Utredningen anser sig dock f.n. inte kunna överblicka konsekvenserna av de föreslagna ändringarna i fråga om egenavgifterna. Vad beträffar förstärkningen av progressivbidraget bedömer utredningen att en sådan åtgärd i och för sig kan vara en möjlig väg att nå stora löntagargrupper och då särskilt sådana kategorier som f.n. på grund av hög arbetslöshetsrisk betalar större avgifter än genomsnittet. Emellertid har på begäran av årets riksdag tillsatts en särskild utredning som har att överväga förutsättningarna för en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och som i samband därmed också skall pröva frågor rörande försäkringens finansiering. Med hänsyn till den pågående utredningen anser sig skatteutredningen inte kunna lägga något eget förslag i denna fråga.

Hittills har diskuterats särskilda, på löntagarna inriktade åtgärder. Utredningen övergår här efter till frågan om vilka generellt verkande medel som bör användas för att genomföra inkomstskattesänkningen.

I det förut avgivna delbetänkandet (SOU 1974:20) gjorde utredningen i huvudsak följande avvägning beträffande skattesänkningens utformning. Den procentuellt största skattesänkningen förlades till årsinkomster upp till 20 000 kr. I kronor räknat låg däremot tyngdpunkten vid inkomstlägen mellan 50 000 och 100 000 kr., där skattesänkningen uppgick till drygt 2 000 kr. Vid högre inkomster reducerades skattelättnaden, och den upphörde helt vid de högsta inkomsterna. Denna profil på skattesänkning föranleddes av att utredningen - såsom berörts i avsnitt 4.2 - främst hade i uppdrag att lindra marginal-effekten för inkomsttagare i mellaninkomstlägena.

Även den nu aktuella skatteomläggningen beträffande 1976 års inkomster bör enligt utredningens mening innebära att

inkomsttagarna i mellaninkomstlägena får en betydande skattelättnad. Samtidigt är det - såsom framgår av tilläggsdirektiven - angeläget att särskilt tillgodose de lägst avlönade. Den fördelningspolitiska slutsatsen blir att alla heltidsarbetande inkomsttagare som kan anses tillhöra de i tilläggsdirektiven angivna målgrupperna bör få en i kronor räknat lika stor skattesänkning. Detta betyder att det maximala skattesänkingsbeloppet bör tillgodoföras inte endast inkomsttagare i mellaninkomstlägena utan i princip alla i målgrupperna ingående heltidsarbetande inkomsttagare, vars inkomster år 1976 når upp till en nivå som kan anses motsvara de lägsta årslönderna detta år. Med denna utgångspunkt bör maximal skattelättnad medges redan vid en taxerad inkomst som vid 1977 års taxering uppgår till ca 30 000 kr. Vid inkomster över ca 100 000 kr. bör skattelättnaden reduceras och den bör helt upphöra vid de allra högsta inkomsterna.

Vad beträffar inkomsttagare med inkomster under 30 000 kr. bör även de få en skälig skattelindring. Med hänsyn till att den skatt som tas ut i dessa inkomstlägen redan enligt gällande regler är förhållandevis låg kan skattelättnaden i kronor räknat av naturliga skäl inte bli lika stor som vid de högre inkomsterna. Detta följer också av skatteomläggningens syfte och konstruktion. Omläggningen förutses bli beaktad vid avtalsförhandlingarna och kommer härigenom till betydande del att betalas av löntagarna. Mot den bakgrunden är det skäligt att full skattelättnad i kronor räknat utgår först i de inkomstlägen som kan anses motsvara de lägsta årsinkomsterna vid heltidsarbete. Det bör i sammanhanget erinras om att den inkomsttagargrupp som har de allra lägsta inkomsterna är heterogen. I gruppen ingår ett betydande antal skattskyldiga som trots låg egen inkomst får antas ha en god eller acceptabel standard (vissa hemmakar, hemmaboende ungdomar m.fl.). Å andra sidan måste antas att gruppen också omfattar bl.a. inkomsttagare som är extremt lågavlönade eller partiellt arbetslösa och som är i behov av stöd genom skattelindring. Utredningen anser det viktigt att beakta sistnämnda förhållande i förslaget till skatte-

sänkning.

Vad härefter beträffar de generella medel som bör användas för att uppnå de åsyftade effekterna kommer i huvudsak tre komponenter i nuvarande system i fråga, nämligen statsskatteskalen, grundavdragen och den särskilda skattereduktionen. Med hänsyn till omlägningens provisoriska karaktär bör målsättningen vara att använda en tekniskt enkel lösning som innebär minsta möjliga ingrepp i nuvarande regler. Från denna synpunkt är en justering av statsskatteskalen att föredra. Utredningen har funnit det möjligt att med en sådan justering uppnå de åsyftade effekterna. Utredningen föreslår därför att skattenedsättningen åstadkommes genom att statsskatteskalen med verkan fr.o.m. inkomståret 1976 ändras enligt följande:

<u>Beskattningsbar</u> <u>inkomst, kr.</u>	<u>Skattesats inom skiktet</u>	
	<u>%</u>	
	<u>Nuvarande</u>	<u>Utredningens för-</u>
	<u>skatte-</u>	<u>slag</u>
	<u>skala</u>	
- 15 000	7	4 (-3)
15 000 - 20 000	12	4 (-8)
20 000 - 25 000	17	10 (-7)
25 000 - 30 000	22	22
30 000 - 40 000	28	28
40 000 - 45 000	33	33
45 000 - 65 000	38	38
65 000 - 70 000	43	43
70 000 - 100 000	48	48
100 000 - 150 000	52	53 (+1)
150 000 -	56	57 (+1)

De individuella effekterna av förslaget vid 1977 års taxering för ensamstående skattskyldig som varken får förvärvsavdrag eller skattereduktion (1 800 kr.) redovisas i tabellerna 4:8 och 4:9 (kommunal utdebitering = 25 kr/skr.).

Från tabell 4:8 kan göras följande sammanställning:

<u>Taxerad inkomst, kr.</u>	<u>Total inkomstskatt vid oförändrade regler, kr.</u>	<u>Skatteändring på grund av förslaget</u>	<u>kr.</u>
		<u>%</u>	
6 000	230	- 19,6	- 45
10 000	1 510	- 10,9	- 165
15 000	3 110	- 10,1	- 315
20 000	4 735	- 10,3	- 490
25 000	6 610	- 13,4	- 885
30 000 ¹⁾	8 735	- 13,7	- 1 200 ¹⁾
40 000	14 015	- 8,6	- 1 200
50 000	19 615	- 6,1	- 1 200
60 000	25 915	- 4,6	- 1 200
70 000	32 240	- 3,7	- 1 200
80 000	39 315	- 3,1	- 1 200
100 000	53 915	- 2,2	- 1 200
125 000	72 985	- 1,4	- 995
150 000	92 235	- 0,8	- 745
200 000	132 555	- 0,2	- 245
300 000	213 555	+ 0,4	+ 755

Den procentuellt största skattenedsättningen sker således vid inkomster upp till 30 000 kr. Alla inkomsttagare som ingår i de stora löntagargrupperna får på grund av förslaget en minskning av skatten med 1 200 kr. i förhållande till den skatt som skulle uttas med oförändrade skatteregler. För inkomsttagare i de högsta inkomstlägena reduceras skattelättnaden successivt.

Av tabell 4:9 framgår att marginals-katten sänks betydligt vid lägre inkomster. I övrigt medför förslaget inte någon ändring av marginals-katten annat än i de allra högsta inkomstlägena, där den skärps med högst en procentenhet. I och med att maximal skattelättnad i kronor räknat medges redan vid ca 30 000 kr. har det inte varit möjligt att sänka marginals-katten i mellaninkomstlägena. Som tidigare anförts har utredningen ansett att kraven

1) Den maximala skattesänkningen, 1 200 kr., uppnås vid en taxerad inkomst på 29 500 kr.

på marginalskaftesänknningar i dessa inkomstlägen denna gång måste stå tillbaka för de fördelningspolitiskt motiverade önskemål som utredningen vill tillgodose genom skattesänknningen.

Ändringen av statsskatteskalen leder till att det stora flertalet löntagare år 1976 får en större disponibel inkomst än de skulle få vid oförändrad skatteskala. Om motsvarande ökning av den disponibla inkomsten i stället skulle åstadkommas genom avtalsförhandlingarna, fordrades givetvis väsentligt större bruttolöneökningar. Förhållandet belyses av följande uppställning:

<u>Taxerad inkomst, kr.</u>	<u>Ökning i kr. av disponibel inkomst p.g.a. utredningens skattesänkningförslag</u>	<u>Bruttoinkomstökning som skulle leda till motsvarande ökning av disponibel inkomst</u>	
		<u>kr.</u>	<u>%</u>
20 000	490	778	3,9
30 000	1 200	2 264	7,5
40 000	1 200	2 553	6,4
60 000	1 200	3 243	5,4
80 000	1 200	4 444	5,6
100 000	1 200	4 444	4,4

4.3.3 Det extra avdraget för folkpensionärer

Utredningen har funnit det angeläget att i samband med förslaget till skatteomläggning också föreslå vissa ändringar i de regler som gäller beträffande extra avdrag för folkpensionärer.

Av redogörelsen i avsnitt 4.1.2 har framgått att den som är folkpensionär i den meningen att hans inkomst till inte obetydlig del utgjorts av folkpension kan ha rätt till extra avdrag enligt bestämmelsen i 50 § 2 mom. fjärde stycket KL. Både ålders- eller förtidspensionär och den som uppbär änkepension kan omfattas av bestämmelsen. Övriga inkomsttagare sammanfattas i fortsättningen under beteckningen "skattskyldiga i aktiv ålder".

Ett viktigt led i 1970 års skattereform var övergången till en i princip individuell makebeskattning. Sambeskattnings av kapitalinkomster och förmögenhet behölls dock för att inte möjliggöra obehöriga skattelättnader genom förmögenhetsöverföringar och liknande åtgärder. Ett annat kvarvarande sambeskattningsmoment är att det extra avdraget för gifta folkpensionärer bestäms med hänsyn till makarnas sammanlagda inkomst och förmögenhet. Detta förhållande har framkallat irritation och kritik. Huvudprincipen är nämligen att den som bara har folkpension eller som vid sidan av folkpension endast har obetydlig annan inkomst skall få så stort extra avdrag att han inte behöver betala någon inkomstskatt. Giftna folkpensionärer med sådana inkomstförhållanden har emellertid i vissa fall funnit att de går miste om extra avdrag därför att andra maken har inkomst eller förmögenhet. I sitt förra delbetänkande (SOU 1974:20) anslöt sig utredningen till uppfattningen att sambeskattningen kunde medföra mindre önskvärda effekter och förklarade sig ha för avsikt att snarast ta upp denna och andra frågor som sammanhänge med folkpensionärernas beskattning till fortsatt behandling. Som ett första steg mot en individualisering föreslog utredningen att det i avsnitt 4.1.2 omnämnda minimiavdraget på 500 kr skulle medges gift folkpensionär utan hänsyn

till andra makens inkomster. Utredningen lägger nu fram förslag till ytterligare avveckling av den sambeskattnings som sker vid beräkningen av extra avdrag. Förslaget är avsett att tillämpas fr.o.m. inkomståret 1976 (= 1977 års taxering).

Vid beräkningen av extra avdrag görs i första hand en inkomstprövning. Avdrag framräknas med ledning av de tabeller som RSV upprättar (jfr tabell 4:3). Därefter prövas om det framräknade avdragsbeloppet bör reduceras med hänsyn till förmögenhet. I det följande behandlas reglerna för inkomst- resp. förmögenhetsprövningen var för sig.

Inkomstprövningen

En individualisering av det extra avdraget för gifta folkpensionärer bör innebära att avdrag beräknas för vardera maken för sig med hänsyn endast till hans egna inkomster och således utan att den andra makens inkomster beaktas. Detta bör gälla vare sig makarna har A- eller B-inkomster.

Utredningen anser sig böra utgå ifrån att den år 1970 antagna huvudprincipen för bestämmande av skattefri inkomstnivå för folkpensionärer fortfarande skall tillämpas. Avdraget bör alltså i princip avpassas så att beskattningsbar inkomst inte uppkommer förrän taxerad inkomst överstiger en nivå, som motsvarar summan av hel folkpension under beskattningsåret och viss sidoinkomst. Detta betyder att det maximala avdragsbeloppet inte alltid blir lika stort för gift som för ensamstående. Gift folkpensionär, vars make också är folkpensionär, har lägre pension än ensamstående (grundbeloppet uppgår fr.o.m. den 1 januari 1975 till 77,5 % av basbeloppet för sådan gift folkpensionär och till 95 % av basbeloppet för ensamstående folkpensionär). Av denna anledning blir också den skattefria nivån och det maximala extra avdraget lägre för gift pensionär, vars make har folkpension, än för ensamstående. I samband med övergången till individuell avdragsberäkning bör dock göras den ändringen i förhållande till nuläget att den sidoinkomst som medräknas när den skattefria nivån bestäms blir lika stor för gift som för

ensamstående (f.n. uppgår skattefri sidoinkomst till 2 000 kr för två makar gemensamt mot 1 500 kr för ensamstående).

Den individuella inkomstprövningen medför skattelättnader för gifta folkpensionärer i flertalet av de fall där båda makarna har inkomst. I vissa fall leder dock nuvarande sambeskattningsregler till ett förmånligare resultat för makarna än en individuell avdragsberäkning skulle göra. Anledningen är följande. Som nämnts i avsnitt 4.1.2 innebär nuvarande regler att den skattefria nivån och därmed det extra avdraget för makar beräknas med utgångspunkt från storleken av de normala folkpensionsförmånerna under beskattningsåret för två gifta pensionärer. Hela det enligt dessa principer beräknade avdraget får utnyttjas av makarna så snart någon av dem är folkpensionär. Om make som är folkpensionär har så låg inkomst att han inte kan utnyttja sin del av avdraget, får den andre maken utnyttja resterande del vare sig han själv är folkpensionär eller ej. Läget blir annorlunda i ett renodlat individuellt system. I ett sådant system får endast den make som själv är folkpensionär något extra avdrag, och avdrag som inte kan utnyttjas av den ene maken får inte tillgodoföras den andre. Det är av denna anledning som skatten i vissa fall blir högre vid individuell avdragsberäkning än vid nuvarande sambeskattningsregler. I och för sig är detta en naturlig konsekvens av den individuella beskattningsmetoden och föranleder därför knappast några principiella invändningar. Det får dock anses önskvärt att söka förhindra att någon mer betydande skatteskärpning inträffar i de nu berörda fallen i samband med övergången till ett individuellt avdragssystem. Samtidigt är det angeläget att inte försvåra tillämpningen genom komplicerade övergångsregler. Utredningen anser att följande lösning innebär en skälig avvägning mellan dessa synpunkter. Fr.o.m. 1977 års taxering tillämpas huvudregeln att avdragsberäkningen sker individuellt för vardera maken. Vid sidan av denna huvudregel tillämpas emellertid en särskild garantiregel. Denna innebär att taxeringsmyndigheten skall tillse att makarna tillsammans inte i något fall får lägre extra av-

drag än det avdrag som de skulle få vid sambeskattnng enligt de avdragstabeller som RSV fastställer till ledning för 1976 års taxering (jfr tabell 4:3).

Översynen av reglerna om folkpensionärernas extra avdrag har lett utredningen till slutsatsen att övergången till individualiserade avdrag bör kompletteras med samtidig ändring i ett par andra avseenden. Bakgrunden är följande. Tidigare har framhållits att anknytningen av den skattefria nivån till folkpensionsförmånernas storlek innebär att det extra avdraget automatiskt följer prisutvecklingen och den årliga tillväxten av pensionstillskotten och att dessutom varje förstärkning av förmånerna direkt återverkar på avdraget. Sedan dessa principer antogs år 1970 har en väsentlig förstärkning av folkpensionsförmånerna skett. Särskilt betydelsefull är den ökning av folkpensionens grundbelopp och den omläggning av reglerna för pensionstillskott som beslutats av årets riksdag. Redan i dag betalar folkpensionärer även i relativt höga inkomstlägen lägre skatt än skattskyldiga i aktiv ålder med lika stora inkomster (tabellerna 4:5 och 4:6). Skulle nuvarande principer för beräkning av extra avdrag tillämpas även i fortsättningen, kommer skillnaden i skatt mellan folkpensionärer och skattskyldiga i aktiv ålder att bli alltmer markant. Utvecklingen kommer att leda till att de skattelättnader som medges genom extra avdrag ligger långt utöver den ursprungligen avsedda ramen. Som exempel kan nämnas att nuvarande regler kan beräknas leda till att extra avdrag vid 1980 års taxering (= 1979 års inkomster) kommer att medges för ensamstående folkpensionär upp till en taxerad inkomst på drygt 53 000 kr. En sådan utveckling är enligt utredningens mening inte rimlig, särskilt inte om hänsyn tas till de ytterligare lättnader som en individualiserad avdragsberäkning medför. För att i någon mån komma till rätta med denna fråga föreslår utredningen att övergången till individuell avdragsberäkning kombineras med följande ytterligare åtgärder. Den skattefria nivån bör i fortsättningen bestämmas med utgångspunkt endast från storleken av folkpensionens grundbelopp plus viss sidoinkomst.

Pensionstillskott bör alltså räknas som sidoinkomst. För att undvika att detta leder till skatteskärpning vid övergången bör den skattefria sidoinkomsten för ensamstående inkludera - förutom nuvarande 1 500 kr - även ett belopp motsvarande det pensionstillskott som utgår under 1976. Detta belopp kan beräknas till 2 285 kr. Skattefria sidoinkomst för ensamstående bör i enlighet härmed beräknas till (1 500 + 2 285 =) avrundat 3 800 kr. Samma belopp bör tillämpas för gift pensionär. Vidare föreslås att den avtrappning av extra avdrag som sker när taxerad inkomst överstiger den skattefria nivån i fortsättningen skall ske efter 40 % i stället för nuvarande $33\frac{1}{3}$ %. Den skärpning av marginals-katten som detta kunde leda till motverkas av de ändringar i statsskatteskalen som utredningen föreslagit i de inkomstskikt där avtrappningen blir aktuell.

Utredningen förutsätter att de fr.o.m. år 1975 gällande regler, enligt vilka minimiavdrag på 500 kr medges när statligt taxerad inkomst inte överstiger 36 000 kr, behålls oförändrade.

Det extra avdragets storlek enligt huvudregeln och garantiregeln redovisas i tabell 4:10. För makar kan innebörden belysas med följande exempel (exemplen avser makarna A och B).

Exempel 1

A men inte B är folkpensionär. Taxerad inkomst uppgår för A till 15 100 kr och för B till 10 100 kr. Enligt huvudregeln får A extra avdrag med 7 800 kr medan B inte får något avdrag. Enligt garantiregeln får de extra avdrag med sammanlagt 9 000 kr. Garantiregeln ger störst avdrag.

Exempel 2

A men inte B är folkpensionär. Taxerad inkomst uppgår för A till 15 100 kr och för B till 31 100 kr. Enligt huvudregeln gäller även i detta fall att A får extra avdrag med 7 800 kr medan B inte får något avdrag. Enligt garantiregeln får de extra avdrag med sammanlagt 2 000 kr. Huvudregeln ger störst avdrag.

Exempel 3

A och B är båda folkpensionärer. Taxerad inkomst uppgår för A till 12 400 kr och för B till 12 900 kr. Enligt huvudregeln får de extra avdrag med (6 500 + 6 300 =) 12 800 kr. Enligt garantiregeln får de sammanlagt avdrag med 9 000 kr. Huvudregeln ger störst avdrag.

Exempel 4

A och B är båda folkpensionärer. A har reducerad pension och taxerad inkomst på 5 800 kr. B har taxerad inkomst på 19 400 kr. Enligt huvudregeln får de extra avdrag med 1 300 kr (mer behöver A ej utnyttja) + 3 700 kr = 5 000 kr. Enligt garantiregeln får de sammanlagt avdrag med 9 000 kr. Garantiregeln ger störst avdrag.

Beaktande av förmögenhet

Sedan det extra avdraget beräknats med hänsyn till den skattskyldiges inkomst, måste liksom hittills prövas om avdraget bör reduceras med hänsyn till hans förmögenhet. Nuvarande förmögenhetsgränser innebär att behållen förmögenhet som överstiger 50 000 kr föranleder reduktion av avdraget och att avdragsrätten upphör när förmögenhetsvärdet överstiger 80 000 kr (avsnitt 4.1.2). Utredningen har inte ansett sig böra ompröva förmögenhetsgränserna i detta sammanhang men förutser att en översyn av dessa gränser kan bli aktuell när utfallet av 1975 års allmänna fastighetstaxering är känt.

Med hänsyn till det anförda har utredningen inte anledning att för ensamstående folkpensionär föreslå någon ändring av reduktionsreglerna.

Beträffande makar uppkommer frågan om sambeskattning fortfarande skall ske på så sätt att makarnas sammanlagda förmögenhet beaktas eller om en övergång till individuell prövning bör ske även i detta avseende. I och för sig kunde det anses konsekvent och från principiella synpunkter mest tilltalande att på en gång avveckla den sambeskattning som sker vid beräkning av folkpensionärernas extra avdrag. Det kan dock inte uteslutas att en övergång till en individuell prövning även beträffande förmögenhet kan ge incitament till formella förmögenhetsöverföringar

mellan makar och leda till att de i sina deklARATIONER gör en felaktig uppdelning av förmögenhetstillgångarna i syfte att få största möjliga extra avdrag. Det kan erinras om att liknande skäl motiverat att B-inkomster och förmögenhet fortfarande sambeskattas. Inom utredningen pågår f.n. en allmän översyn av reglerna om makars beskattning. Innan resultatet av denna översyn föreligger är utredningen inte beredd att förorda övergång till individuell avdragsberäkning såvitt avser gifta folkpensionärers förmögenhetsinnehav.

Sammanfattning av utredningens förslag

Beträffande inkomstprövningen föreslås som huvudregel att avdragsberäkningen sker individuellt för varje folkpensionär. För ensamstående avpassas avdraget så att en taxerad inkomst motsvarande folkpensionens grundbelopp för ogift (95 % av basbeloppet fr.o.m. år 1975) och en sidoinkomst på 3 800 kr blir skattefri. Samma avdrag medges för gift folkpensionär vars make ej är folkpensionär. För gift folkpensionär vars make också har folkpension bestäms det maximala extra avdraget med utgångspunkt från folkpensionens grundbelopp för sådan pensionär (77,5 % av basbeloppet fr.o.m. år 1975) och en sidoinkomst på 3 800 kr. När taxerad inkomst överstiger den skattefria nivån avtrappas det maximala avdraget med 40 % av överskjutande inkomstbelopp. För gifta pensionärer föreslås en kompletterande garantiregel som innebär att makarnas sammanlagda extra avdrag inte i något fall skall bli lägre än enligt de sambeskattningsregler som gäller för gifta folkpensionärer vid 1976 års taxering.

Det avdrag som beräknas enligt nämnda huvudregel eller garantiregel skall liksom hittills reduceras när förmögenheten är av viss storlek. Utredningen föreslår ingen ändring i nuvarande reduktionsregler. Detta betyder att reduktionen för gifta folkpensionärer även i fortsättningen sker med hänsyn till makarnas sammanlagda förmögenhet.

Det i avsnitt 4.3.2 framlagda förslaget till ändring av statsskatteskalen berör givetvis också folkpensionärerna. I tabellerna 4:11 och 4:12 redovisas inkomstskatten för folkpensionärer enligt utredningens förslag. Tabell 4:11 avser ensamstående samt gift vars make saknar inkomst. Tabell 4:12 avser makar som båda är inkomsttagare och visar resultatet vid ett antal olika inkomstkombinationer. Det bör noteras att tabellen visar makarnas sammanlagda skatt. Effekten av att utredningens förslag i vissa fall kan leda till ändrad fördelning av det extra avdraget mellan makarna har inte särskilt belysts. Tabellerna visar storleken av den skattesänkning som inträffar inkomståret 1976 när den nya statsskatteskalen och de för år 1976 föreslagna reglerna om extra avdrag tillämpas i stället för nuvarande regler, dvs. 1975 års statsskatteskala och de för detta år gällande avdragstabellerna (tabell 4:11 kol. 3 och 7 samt tabell 4:12 kol. 5). Samtidigt visas de skattelättnader som skattskyldiga i aktiv ålder får genom utredningens förslag (tabell 4:11 kol. 4 och 8 samt tabell 4:12 kol. 6). En jämförelse visar att folkpensionärerna i regel får större - ibland betydligt större - skattelättnader än skattskyldiga i aktiv ålder. I ett par fall (jfr tabell 4:11 kol. 7 och 8 vid lägre inkomster) blir skatteändringen mindre för folkpensionärerna. Detta beror på att folkpensionärerna i dessa inkomstlägen på grund av det extra avdraget har en betydligt lägre beskattningsbar inkomst och att skattelättnaden enligt utredningens förslag till ändring av statsskatteskalen i kronor räknat är mindre vid dessa lägre beskattningsbara inkomster (jfr tabell 4:8). Av tabellerna framgår slutligen att folkpensionärer med låga inkomster genomgående betalar betydligt lägre total inkomstskatt än skattskyldiga i aktiv ålder som befinner sig i samma inkomstlägen (tabell 4:11 kol. 5 och 9 samt tabell 4:12 kol. 7).

För tydlighetens skull bör följande tilläggas. Enligt 50 § 2 mom. andra stycket KL kan skattskyldig få extra avdrag vid taxeringen, om hans skatteförmåga är väsentligt nedsatt på grund av långvarig sjukdom eller annan s.k.

"ömmande omständighet". Vid bedömandet av skatteförmågan hos gift skattskyldig tas hänsyn till andra makens inkomst och förmögenhet. Även på denna punkt sker alltså fortfarande en form av sambeskattnings. De nu berörda bestämmelserna kan bli aktuella såväl för folkpensionärer som för skattskyldiga i aktiv ålder. För en folkpensionär betyder bestämmelserna att han - utöver det ovan behandlade extra avdrag som är avsett endast för folkpensionärer - kan få ytterligare extra avdrag, t.ex. om han haft inte obetydliga sjukdomskostnader. Det är inte utredningens avsikt att i detta sammanhang föreslå någon ändring av bestämmelserna om extra avdrag på grund av "ömmande omständigheter".

4.4 Kostnadsberäkning och finansiering

Enligt tilläggsdirektiven bör utgångspunkten för utredningens arbete vara att den nu föreslagna skatteomläggningen i likhet med den tidigare skall totalfinansieras. Kostnadsramen för omläggningen har angivits till 4 miljarder kr. Till detta belopp kommer kostnaderna för den ändring av avdragsreglerna som föreslås i avsnitt 5.

4.4.1 Kostnadsberäkning

Kostnaderna för skatteomläggningen måste beräknas med utgångspunkt från den inkomstfördelning som kan antas föreligga år 1976. Som tidigare framhållits (avsnitt 4.3.1) blir prognosen angående den allmänna inkomstutvecklingen av flera skäl osäker. Detta gäller i ännu högre grad antaganden om inkomst- och förmögenhetsförhållandena för de folkpensionärer som berörs av de föreslagna ändringarna av reglerna om extra avdrag.

Kostnadsberäkningen avser alltså förhållandena under inkomståret 1976 och har skett i detta års priser. Vid beräkningen har antagits att basbeloppet den 1 januari 1976 uppgår till 9 600 kr och att det under året genomsnittligt kommer att uppgå till 9 925 kr.

Med reservation för de betydande osäkerhetsmomenten har det totala skattebortfallet på grund av inkomstskattesänkningen beräknats till drygt 4 miljarder kr. Skattebortfallet för kommunerna på grund av ändring av reglerna om extra avdrag för folkpensionärerna kan uppskattas till högst något tiotal milj. kr.

4.4.2 Finansiering

Tilläggsdirektivens krav på totalfinansiering innebär att det uppdragits åt utredningen att anvisa inkomstkällor som ger full statsfinansiell täckning för inkomstskattesänkningen. Utredningen skall alltså inte begränsa sig till att föreslå sänkning av inkomstskatten. Förslaget

skall också innefatta sådana kompenserande höjningar av andra skatter eller avgifter att det allmännas totala intäkter på grund av skatteomläggningen inte blir lägre än de skulle ha blivit vid oförändrade skatte- och avgiftsregler. Inom utredningen har väckts förslag som innebär att utredningen skulle underlåta att anvisa medel för full kompensation av skattesänkningen och att utredningen i stället i finansieringskalkylen skulle räkna med att skattebortfallet delvis täcks av en av fortsatt inflation förorsakad skattehöjning. Ett sådant förslag står dock uppenbarligen inte i överensstämmelse med tilläggsdirektiven. Härtill kommer att starka principiella invändningar enligt utredningens mening kan riktas mot en sådan form av "finansiering".

Enligt tilläggsdirektiven bör såväl social- eller arbetsgivaravgifter som indirekt skatt kunna komma i fråga som finansieringsmedel. Utredningen anser det med hänsyn till skatteomläggningens provisoriska karaktär önskvärt att i första hand söka anvisa en enda eller en huvudsaklig finansieringskälla.

De senaste skatteomläggningarna har finansierats genom ökat avgiftsuttag hos arbetsgivare och egenföretagare, och det ligger närmast till hands att pröva möjligheten att även denna gång använda en sådan finansieringsform. Ett primärt syfte med omläggningen är att den skall kunna beaktas vid avtalsförhandlingarna. En direkt koppling med avtalsrörelsen erhålles om inkomstskattesänkningen finansieras genom avgifter på löneutbetalningarna. Enligt utredningens mening finns det starka skäl att anta att de hittills beslutade avgiftshöjningarna beaktats och att nya avgiftshöjningar kommer att beaktas när utrymmet för löneökningar beräknas av avtalsparterna. Det bör understrykas att i den mån avgifterna på detta sätt får betydelse för förhandlingsresultatet, kommer de inte att innebära någon ökad kostnadsbelastning för arbetsgivarna. Avgifterna bör då inte heller ha de negativa effekter på sysselsättning, prisbildning och industrins internationella konkurrenskraft som på sina håll befarats. Enligt

utredningens mening har hittills vunna erfarenheter inte heller bestyrkt sådana farhågor. Även om utredningen med hänsyn till det anförda finner att det från samhällsekonomisk synpunkt f.n. inte föreligger hinder mot höjning av arbetsgivaravgifterna, vill utredningen dock samtidigt understryka att det är angeläget att verkningarna av dessa avgifter och annan produktionsfaktorbeskattning ytterligare utreds. Sådant utredningsarbete pågår inom företagskatteberedningen, men skatteutredningen har inte haft möjlighet att avvakta resultatet av detta arbete.

Utredningens slutsats är att en höjning av avgifterna på löneutbetalningarna - och i samband därmed av avgifterna på egenföretagarnas inkomster - är en möjlig och med hänsyn till skatteomläggningens syfte naturlig finansieringsform. De intäkter som avgifterna lämnar är av den storleksordningen att det är möjligt att använda dem som enda finansieringskälla till inkomstskattesänkningen. Eftersom omläggningen denna gång inte berör socialförsäkringsområdet finns inte anledning att höja socialförsäkringsavgifterna. I stället bör den allmänna arbetsgivaravgiften användas. Utredningen anser det i detta sammanhang vara en särskild fördel att den allmänna arbetsgivaravgiften till skillnad från socialförsäkringsavgifterna utgår på hela lönesumman och att alltså de högre inkomsterna ingår i avgiftsunderlaget med hela sitt belopp.

Vid sidan av arbetsgivaravgifterna är mervärdeskatten den enda beskattningsform som ensam skulle kunna ge belopp av den storleksordning som fordras för en finansiering av inkomstskattesänkningen. En totalfinansiering genom mervärdeskatten skulle fordra en höjning av skattesatsen från 15 till 17,6 % av beskattningsvärdet inkl. skatt, vilket motsvarar en höjning av påslaget på priserna före skatt från 17,65 till 21,36 %. En höjning av den storleksordningen är emellertid enligt utredningens mening f.n. inte lämplig. Utredningen vill inte heller förordna att en mer begränsad höjning av mervärdeskatten företas i syfte att komplettera annan finansieringskälla.

I det förra delbetänkandet (SOU 1974:20) diskuterade utredningen möjligheterna att använda andra kompletterande finansieringsmedel. De skäl som anfördes mot en sådan lösning äger enligt utredningens mening fortfarande giltighet.

Av nu anförda skäl anser utredningen att inkomstskattesänkningen i sin helhet bör finansieras genom höjning av den allmänna arbetsgivaravgift som betalas av arbetsgivare och egenföretagare. För finansiering av inkomstskattesänkningen fordras en höjning fr.o.m. inkomståret 1976 av procentsatsen för avgiftsuttaget med 2,6 procentenheter. En sådan höjning beräknas första året ge en intäktsökning för staten på 4 060 milj. kr, varav 3 930 milj. kr. härrör från avgifter som betalas av arbetsgivare och 130 milj. kr. från egenföretagarnas avgifter.

I det följande avsnittet 5.1 föreslår utredningen en höjning av sparavdraget fr.o.m. inkomståret 1975. Denna åtgärd beräknas medföra ett skattebortfall vid 1976 års taxering på 280 milj. kr. varav knappt hälften faller på kommunerna. Utredningen anser att även detta skattebortfall bör kompenseras genom en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften fr.o.m. år 1976. Detta nödvändiggör en höjning av avgiften med 0,2 procentenheter.

Utredningen föreslår därför att den allmänna arbetsgivaravgiften fr.o.m. den 1 januari 1976 höjs med $(2,6 + 0,2 =)$ 2,8 procentenheter eller från nuvarande 4 % till 6,8 %.

Vid beräkning av den erforderliga avgiftshöjningen har utredningen - på samma sätt som skett vid den av riksdagen beslutade skatteomläggningen för inkomståret 1975 - bortsett från att avgiften är avdragsgill vid företagarnas taxering. Utredningen vill framhålla att i den mån avgiftshöjningen beaktas vid avtalsförhandlingarna betyder det att avgiftshöjningen ersätter en annars inträffande löneökning. En avdragsgill avgift ersätter alltså en avdragsgill löneutbetalning. Det förhållandet att avdrag medges för avgiften leder under dessa förutsättningar

inte till något skattebortfall. Med hänsyn härtill har utredningen ansett det befogat att bortse från avdragsrätten vid beräkning av erforderlig avgiftshöjning. Under samma förutsättningar leder avgiftshöjningen inte heller till ökade kostnader för stat och kommun i deras egenskap av arbetsgivare. Å andra sidan har utredningen vid sin finansieringskalkyl inte tagit hänsyn till att en avräkning av avgiften vid löneförhandlingarna kan påverka statens och kommunernas framtida skatteunderlag. Anledningen är att avräkningen endast är en av de många faktorer som i olika riktningar påverkar inkomstutveckling och skatteunderlag. Det har därför inte varit möjligt att särskilt mäta den effekt som avräkningen kan ha.

Det bör slutligen framhållas att utredningen vid beräkningen av finansieringsbehovet förutsatt att kompensation skall utgå till kommunerna för det skattebortfall som förorsakas dem på grund av ändringen av reglerna om extra avdrag för folkpensionärer och höjningen av sparavdraget.

5 ÖVRIGA FRÅGOR

5.1 Sparavdraget

I den s.k. Hagaöverenskommelsen (se FiU 1974:25 sid. 15 ff) anförs bl.a.:

Den fortsatta kampen mot inflationen motiverar också att man prövar möjligheterna att komplettera de stabiliseringspolitiska åtgärderna med andra medel.

En anpassning av sparavdraget i beskattningen till prisutvecklingen sedan det infördes 1961 bör sålunda med för tur övervägas av skatteutredningen. Enighet råder om att hushållssparandet bör uppmuntras genom en sådan åtgärd.

Tilläggsdirektiven hänvisar till överenskommelsen och förutsätter att utredningen i samband med förslaget till skatteomläggning också prövar frågan om sparavdragets storlek.

5.1.1 Gällande rätt

Med sparavdrag menas det extra avdrag som enligt 39 § 3 mom. KL medges fysisk person i förvärvskällan kapital under förutsättning att bruttointäkten i förvärvskällan överstiger avdragsgilla kostnader. Avdragsbeloppet är 400 kr. Makar har tillsammans rätt till avdrag med 800 kr. Avdraget får dock inte i något fall överstiga skillnaden mellan bruttointäkten och kostnaderna i förvärvskällan. Underskott kan alltså inte uppkomma på grund av sparavdraget.

Avdraget infördes år 1955. Avdragsbeloppet vad då 100 kr. för ensamstående och 200 kr. för makar tillsammans. År 1957 höjdes beloppen till 300 resp. 600 kr. och år 1961 - med verkan fr.o.m. 1962 års taxering - till nuvarande 400 resp. 800 kr.

När sparavdraget infördes motiverades det huvudsakligen ned att det var önskvärt att åstadkomma förenkling av deklarationsarbete och taxeringsförfarande och att få bätt-

re överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt. Som en följdverkan betraktades att avdraget också kunde vara ägnat att få en sparfrämjande effekt (SOU 1954:18, prop. 1955:59 sid. 68, BeU 1955:18 sid. 27). Därefter skedde en förskjutning i betraktelsesättet. Redan när avdragsbeloppen höjdes år 1957 utgjorde den sparfrämjande effekten ett huvudskäl (prop. 1957:71 sid. 65, BeU 1957:32). I ännu högre grad var detta fallet vid den senaste ändringen år 1961. Förenklingseffekten omnämndes då närmast som en i och för sig önskvärd följd effekt (prop. 1961:160 sid. 30).

I tabell 5:1 lämnas uppgifter angående sparavdraget vid 1973 års taxering. Av tabellen framgår bl.a. att det totala avdragsbeloppet uppgick till 872,1 milj. kr. och att huvudparten av detta belopp föll på de lägre inkomstklasserna. Tabellen visar samtidigt att andelen inkomsttagare som har sparavdrag är större i de högre inkomstklasserna än i de lägre (kol. 4) och att det genomsnittliga individuella avdragsbeloppet växer med inkomsten (kol. 5). I tabellerna 5:2 och 5:3 redovisas totalt avdragsbelopp resp. genomsnittligt individuellt avdrag för de fem inkomsttagarkategorierna löntagare, företagare, pensionärer, ungdomar och övriga.

I riksdagen har under en följd av år framställts yrkanden om ändring i reglerna för sparavdraget. Främst har yrkats ytterligare uppräknig av avdragsbeloppen med hänsyn till penningvärdeförändringen. Skatteutskottet har avstyrkt dessa yrkanden och har därvid framhållit att en höjning av avdragsbeloppen skulle medföra ett betydande skattebortfall. Mot en höjning har utskottet också anfört att inkomst av kapital enligt utskottets mening inte bör beskattas enligt förmånligare regler än annan inkomst samt att det enligt utförda undersökningar (SOU 1961:2) är svårt att genom lättnader vid beskattningen åstadkomma ett verkligt nysparande. Under de senaste åren har utskottet dessutom hänvisat till skatteutredningens pågående arbete. Skatteutskottet har även avstyrkt yrkanden om

individualisering och värdesäkring av avdraget samt om utsträckning av avdragsrätten till andra förvärvskällor än kapital.

I anledning av motioner till årets riksdag om höjning av sparavdraget har skatteutskottet konstaterat att det av Hagaöverenskommelsen framgår att frågan om en anpassning av sparavdraget till den penningvärdeförändring som ägt rum sedan år 1961 med förtur kommer att tas upp inom utredningen och att överenskommelsen torde innebära att önskemålen om en höjning av sparavdraget åtminstone i viss utsträckning kommer att tillgodoses redan fr.o.m. inkomståret 1975 (SkU 1974:47).

5.1.2 Överväganden och förslag

Det råder allmän enighet om att hushållens sparande på sikt har en väsentlig betydelse för samhällsekonomin. Däremot är meningarna delade beträffande det berättigade i sparavdraget och dess betydelse i olika avseenden. Som skäl för lindring i beskattningen av avkastningen på sparkapital kan anföras att inflationen i förening med inkomstskatten kan leda till en "negativ förräntning" av sparkapitalet. Mot detta står den principiella uppfattningen - uttryckt av skatteutskottet vid flera tillfällen - att inkomst av kapital inte bör beskattas lindrigare än annan inkomst. Ett huvudskäl för höjningarna av sparavdraget åren 1957 och 1961 var önskemålet att uppmuntra hushållens nysparande. Ett annat motiv för sparavdraget har varit att det ansetts ha förtjänster ur för- enklingsynpunkt, eftersom skattskyldig vars kapitalin- komst inte uppgår till avdragsbeloppet i regel inte be- höver specificera ränteinkomster och annan kapitalav- kastning i deklARATIONEN. Olika uppfattningar har dock framförts om avdragets betydelse i dessa avseenden.

Tilläggsdirektiven med hänvisningen till Hagaöverenskommelsen innebär att utredningen fått i uppdrag att pröva sparavdragets storlek med hänsyn till prisutvecklingen

sedan år 1961 och att nytt avdragsbelopp bör gälla fr.o.m. inkomståret 1975. Med hänsyn till uppdragets innebörd har utredningen inte anledning att gå in på någon prövning av de olika skälen för och emot sparavdraget. Inte heller har utredningen anledning att i detta sammanhang ompröva avdragets konstruktion. Utredningens uppgift enligt tilläggsdirektiven är endast att ange hur nuvarande avdragsbelopp bör uppräknas om de skall anpassas efter den prisutveckling som ägt rum sedan de fastställdes år 1961.

En uppräkning av avdragsbeloppet med hänsyn till utvecklingen av konsument- resp. nettoprisindex (faktiska resp. beräknade årsmedeltal) ger följande resultat:

	<u>1961</u>	<u>1975</u>	<u>Uppräknat avdrags-</u> <u>belopp, kr.</u>
Konsumentprisindex	163	346	849/1 698
Nettoprisindex	104	205	788/1 576

En uppräkning av nuvarande sparavdrag med hänsyn till prisutvecklingen bör alltså närmast innebära en fördubbling av avdragsbeloppen eller en höjning till 800 resp. 1 600 kr. Dessa belopp motsvarar i nuvarande ränteläge den årsränta som erhålles om ett kapital på ca 11 850 resp. 23 700 kr. inestår på kapitalsamlingsräkning i affärsbank eller kapitalsparräkning i sparbank.

I enlighet med tilläggsdirektiven föreslår alltså utredningen att en anpassning av sparavdraget till prisutvecklingen sedan år 1961 sker genom att nuvarande avdragsbelopp fördubblas och således bestäms till 800 kr. för ensamstående och 1 600 kr. för makar tillsammans. De nya avdragsbeloppen bör gälla fr.o.m. inkomståret 1975.

Kostnaderna i form av skattebortfall vid 1976 års taxering vid en fördubbling av sparavdraget kan beräknas till 280 milj. kr., varav knappt hälften faller på kommunerna. Frågan om finansiering av detta skattebortfall har behandlats i avsnitt 4.4.2.

5.2 Villaavdraget

Genom tilläggsdirektiven har uppdragits åt utredningen att i samband med prövningen av sparavdragets storlek överse det speciella avdrag som medges från schablonberäknad intäkt av egnahemsfastighet, det. s.k. villaavdraget.

5.2.1 Gällande rätt

Intäkt av annan fastighet, som är inrättad till bostad åt en eller två familjer (villafastighet) beräknas enligt 24 § 2 mom. KL enligt schablon till 2 % av den del av fastighetens taxeringsvärde eller motsvarande värde som inte överstiger 150 000 kr., 4 % av den del som överstiger 150 000 kr. men inte 225 000 kr. och 8 % av den del som överstiger 225 000 kr. Om fastighetens ägare är mantalsskriven på fastigheten får denne vid inkomstberäkningen, förutom avdrag för ränta på lånat i fastigheten nedlagt kapital och tomträttsavgäld eller liknande avgäld, göra ett extra avdrag enligt 25 § 3 mom. KL, det s.k. villaavdraget. Avdragsbeloppet är, för helt år räknat, 500 kr. men får dock inte överstiga schablonintäkten av fastigheten. Äger den skattskyldige endast del av fastigheten nedsätts avdraget i motsvarande mån. Avdraget medges oberoende av om fastigheten lämnar överskott eller underskott. Även oskift dödsbo får villaavdrag under förutsättning att någon delägare i boet mantalsskrivits på fastigheten.

Avdraget infördes år 1957 och avdragsbeloppet var då 200 kr. År 1970 höjdes beloppet - med verkan fr.o.m. 1971 års taxering - till nuvarande 500 kr.

Införandet av villaavdraget föranleddes av önskemålet att neutralisera verkningarna vid inkomstbeskattningen vid den höjning av taxeringsvärdena som kunde förutses ske vid 1957 års allmänna fastighetstaxering. Höjningen av avdragsbeloppet år 1970 motiverades på motsvarande sätt av önskemålet att reducera effekten av väntade höjningar

av taxeringsvärdena vid 1970 års allmänna fastighetstaxering (prop. 1970:49, BeU 1970:34).

Om nuvarande regler behålls oförändrade kommer 1975 års allmänna fastighetstaxering automatiskt att medföra skatteskärpningar för villafastigheter. I tabell 5:4 redovisas skatteskärpningarna vid 1976 års taxering för villor med taxeringsvärdet under 150 000 kr dels vid oförändrade regler, dels vid olika höjningar av villaavdraget.

I tabell 5:5 lämnas uppgifter angående villaavdraget vid 1973 års taxering. Av tabellen framgår bl.a. att ca 885 000 av villaägarna hade extra avdrag och att det totala avdragsbeloppet uppgick till 405,2 milj. kr. Inkomståret 1975 beräknas ca 1 035 000 ha extra avdrag och om nuvarande avdragsregler förblir oförändrade kan det sammanlagda avdragsbeloppet vid 1976 års taxering beräknas till 474 milj. kr och totalkostnaden i form av skattebortfall till 224 milj. kr, varav 125 milj. kr belöper på staten och 119 milj. kr belöper på kommunerna.

I prop. 1974:150 med riktlinjer för bostadspolitiken har departementschefen anfört att villabeskattningsreglerna inte borde ändras på sådant sätt att boendekostnaderna påtagligt skärptes för hushåll med egnahemsfastigheter av normal storlek och standard samt att han inte var beredd att förorda några ändringar av de nuvarande gränserna för höjning av intäktsprocenten med hänsyn till de väntade höjningarna av taxeringsvärdena. Däremot har föreslagits att en högre intäktsprocent (10 %) införs för de dyraste villorna, nämligen villor som har taxeringsvärde överstigande 300 000 kr.

I motioner med anledning av nämnda proposition har framställts yrkanden om åtgärder för att neutralisera verkningarna av 1975 års allmänna fastighetstaxering. Motsvarande yrkanden framställdes även under årets vårriksdag.

Skatteutskottet har i betänkande (SkU 1974:56) i anled-

ning av propositionen framhållit att olika uppfattningar kan råda om huruvida de beräknade höjningarna av taxeringsvärdena vid 1975 års fastighetstaxering blir av den omfattningen att åtgärder behöver vidtas för att minska effekterna av dessa. Utskottet, som erinrat om att utredningen enligt tilläggsdirektiven har att överse villaavdraget, har ansett att något ställningstagande i fråga om ändrade schablonggränser och villaavdragets storlek inte bör göras innan utfallet av fastighetstaxeringen är känt. Förslaget att höja intäktsprocenten för de dyraste villorna har dock tillstyrkts.

5.2.2 Överväganden och förslag

I avsnitt 5.1 har utredningen föreslagit en uppräkningsavdraget i förvärvskällan kapital med hänsyn till prisutvecklingen. Vissa skäl kan möjligen anses tala för att egnahemssparandet på motsvarande sätt bör främjas genom att även villaavdraget uppräknas med hänsyn till den prisutveckling som ägt rum sedan nuvarande avdragsbelopp beslutades år 1970. En uppräkningsavdraget med hänsyn till utvecklingen av konsument- resp. nettoprisindex (faktiska resp. beräknade årsmedeltal) ger följande resultat:

	<u>1970</u>	<u>1975</u>	<u>Uppräknat avdrags-</u> <u>belopp, kr</u>
Konsumentprisindex	236	346	733
Nettoprisindex	143	205	717

Av tabellen kan utläsas att från nu anförda synpunkter en uppräkningsavdraget till 700 kr kunde anses befogad. Kostnaderna i form av skattebortfall vid 1976 års taxering vid en höjning av avdraget till 700 kr kan beräknas till 93 milj. kr, varav knappt hälften faller på kommunerna.

Det måste dock ifrågasättas om villaavdraget verkligen skall bedömas endast från dessa synpunkter. Huvudskälet för införandet av villaavdraget år 1957 och höjningen av

avdraget år 1970 var att reducera effekten av ökade taxeringsvärden på egnahem. Även 1975 års allmänna fastighetstaxering kommer att medföra höjda taxeringsvärden. Enligt en uppfattning, som kommit till uttryck i ovannämnda motioner vid 1974 års riksdag, är det nu, liksom vid de föregående allmänna fastighetstaxeringarna, motiverat att vidta åtgärder för att möta effekterna i inkomstskattehänseende av höjda taxeringsvärden. Från andra synpunkter skulle kunna riktas invändningar av principiell natur mot sådana åtgärder. Mot bakgrund av det allmänna ränteläget och villaschablonens ursprungliga karaktär av beskattning av ränta på i fastigheten nedlagt kapital kan det sålunda anses tveksamt om villaavdraget bör höjas. Det kan också göras gällande att en viss skärpning av villabeskattningen inte är oberättigad bl.a. med hänsyn till de förändringar i den allmänna hyresnivån, som skett sedan år 1970.

Enligt utredningens mening bör en översyn av villaavdraget också innefatta en prövning av de sist anförda synpunkterna. Även om en sådan prövning skulle leda till slutsatsen att villaavdraget under vissa förutsättningar bör höjas för att helt eller delvis neutralisera verkningarna av de höjda taxeringsvärdena är det dock i dagsläget, såsom skatteutskottet anfört, osäkert om de faktiska höjningarna av taxeringsvärdena blir av den omfattningen att åtgärder behöver vidtas för att möta effekterna av dessa. Utredningen förordar därför att frågan om höjning av villaavdraget får anstå till dess utfallet av 1975 års allmänna fastighetstaxering är känt.

6.1 Kommunalskattelagen

F.n. finns i 50 § 2 mom. fjärde stycket och punkt 2 av anvisningarna till 50 § vissa bestämmelser om extra avdrag för folkpensionärer. De i prop. 1970:70 angivna principerna för avdragsberäkningen, som tillämpats fr.o.m. 1972 års taxering, har dock inte tagits in i lagtexten. Med hänsyn till de relativt omfattande ändringar av principiell natur som utredningen föreslår har det ansetts angeläget att i lagtexten ta in de nya huvudreglerna. Utredningen har dock förutsatt att detaljerade tillämpningsanvisningar även i fortsättningen skall utfärdas av RSV.

Utredningens förslag till ändring av KL med anvisningar föranleder följande kommentarer.

50 § 2 mom. fjärde stycket

I fjärde stycket kvarstår regeln att skattskyldig, vars inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension, har rätt till extra avdrag på grund av nedsatt skatteförmåga. Den tidigare anknytningen till andra stycket, som innehåller bestämmelser om extra avdrag vid s.k. ömmande omständigheter, har ansetts böra upphöra eftersom helt olika principer kommer att gälla för beräkning av avdrag enligt andra resp. fjärde stycket. Hänvisningen till andra stycket avser i fortsättningen endast bestämmelserna angående rätt att göra särskild framställning om avdrag och angående reducering av avdraget i vissa fall då skattskyldig erhållit jämkning vid beräkning av sjömansskatt. Däremot kommer det i andra stycket föreskrivna maximibeloppet inte längre att gälla beträffande avdrag enligt fjärde stycket.

Bestämmelserna om minimiavdrag, 500 kr., och om fastställande av tillämpningsföreskrifter har förts över till punkt 2 av anvisningarna till 50 §.

52 § 1 mom. fjärde och femte styckena

Fjärde stycket innehåller bestämmelser om beräkning av extra avdrag för makar vid ömmande omständigheter resp. existensminimum. Utredningen föreslår ingen ändring i sak av dessa bestämmelser. Även i fortsättningen bör alltså vid avdragsberäkningen hänsyn tas till båda makarnas inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Uttrycklig föreskrift om detta har i förtydligande syfte införts i fjärde stycket.

I det nya femte stycket har tagits in den av utredningen föreslagna bestämmelsen att extra avdrag för gift folkpensionär skall beräknas utan hänsyn till andra makens inkomster. Samma stycke innehåller också regeln att frågan om reducering av avdrag på grund av förmögenhetsinnehav fortfarande skall prövas med beaktande av makarnas sammanlagda förmögenhet. Hänvisningen till punkt 2 femte stycket av anvisningarna till 50 § avser att klargöra att förmögenhetsgränserna 50 000 och 80 000 kr. gäller för makarna tillsammans.

Punkt 2 av anvisningarna till 50 §

Enligt 50 § 2 mom. fjärde stycket är ett första villkor för avdragsrätt att skattskyldigs inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension. F.n. innehåller anvisningspunkten vissa föreskrifter som närmare anger innebörden av detta villkor. Föreskrifterna har samlats i det nya första stycket av anvisningspunkten. I detta stycke har även intagits en bestämmelse om att barnpension, som utgår till barn under 16 år, i detta sammanhang inte skall räknas som folkpension. Motsvarande bestämmelse finns f.n. i RSV:s tillämpningsföreskrifter, där det klargörs att frågan om extra avdrag i dessa fall får prövas enligt 50 § 2 mom. andra stycket.

I andra stycket har intagits de bestämmelser om utfärdande av tillämpningsföreskrifter som f.n. finns i 50 § 2 mom. fjärde stycket.

De av utredningen föreslagna nya reglerna för avdragsberäkningen har sammanfattats i de följande styckena av anvisningspunkten. Det bör framhållas att avsikten självfallet är att reglerna om extra avdrag för folkpensionärer även i fortsättningen skall tillämpas ex officio av taxeringsmyndigheterna. De skattskyldiga behöver alltså inte själva utföra avdragsberäkningen. De i anvisningspunkten intagna bestämmelserna är avsedda att ligga till grund för de tillämpningsföreskrifter som RSV utfärdar till ledning för taxeringsmyndigheterna.

Tredje stycket innehåller huvudregeln om individuell inkomstprövning. Det har förutsatts att folkpensionärerna vid avdragsberäkningen hänförs till endera av två kategorier. Till den ena kategorin hör gifta folkpensionärer vars folkpension utgått med lägre belopp på grund av andra makens pensionsrätt. För denna kategori beräknas skattefri nivå och maximalt extra avdrag med utgångspunkt från folkpensionens grundbelopp för gift vars make har rätt till ålderspension (77,5 % av basbeloppet fr.o.m. år 1975). Denna princip bör tillämpas för varje gift folkpensionär vars pension är reducerad på grund av makes pensionsrätt, dvs. även om pensionen i det enskilda fallet inte är reducerad till 77,5 % utan till 83 1/3 eller 86 1/4 % av basbeloppet (dessa procentsatser tillämpas fr.o.m. år 1975 när andra maken har reducerad förtidspension). För det fall då skattskyldig under viss del av året uppburit pension som varit reducerad på grund av makes pensionsrätt och under annan del av året uppburit oreducerad pension har föreskrivits att avseende skall fästas vid det förhållande som rätt under längst tid av året. Till den andra kategorin hör alla övriga folkpensionärer. För denna kategori beräknas skattefri nivå och maximalt extra avdrag med utgångspunkt från folkpensionens grundbelopp för ogift (95 % av basbeloppet fr.o.m. år 1975) och en sidoinkomst på 3 800 kr. Av avdragsreglernas schablonmässiga karaktär följer att de nu angivna beräkningsprinciperna bör tillämpas oberoende av om den skattskyldige i det enskilda fallet faktiskt uppburit det grundbelopp som förutsatts gälla för den kategori

han tillhör (pensionen kan ha utgått med lägre belopp än normalt t.ex. på grund av förtida uttag eller på grund av att den skattskyldige inte varit folkpensionär hela året och den kan ha utgått med större belopp än normalt på grund av uppskjutet uttag).

I fjärde stycket har intagits bestämmelsen om avtrappning av det maximala avdragsbeloppet när inkomsten överstiger den skattefria nivån.

Femte stycket innehåller bestämmelser om reduktion av avdraget med hänsyn till förmögenhetsinnehav. Reglerna överensstämmer i sak med RSV:s senaste tillämpningsföreskrifter (jfr nedan angående sjunde stycket). I fråga om gifta pensionärer avser gränsbeloppen makarnas sammanlagda förmögenhet.

Hänvisningen i sjätte stycket avser de i 52 § 1 mom. sista stycket intagna föreskrifterna om avdragsberäkning för markar.

Det är inte möjligt att i lagtexten ange alla de omständigheter som i det enskilda fallet bör kunna påverka avdragsberäkningen. Enligt sjunde stycket får de i anvisningspunkten angivna huvudreglerna frångås, när särskilda omständigheter motiverar det. Från RSV:s anvisningar kan hämtas följande exempel på fall där avvikelser från huvudreglerna kan vara motiverad.

a) Avdrag bör i regel medges med samma belopp vid den statliga och den kommunala taxeringen. Har den statliga taxeringen blivit lägre än den kommunala på grund av att garantibelopp för fastighet beräknats, bör dock i vissa fall ett högre avdrag medges vid sistnämnda taxering. Så bör ske om enligt RSV:s avdragstabell den kommunala taxeringen ger högre avdrag än den statliga.

b) RSV har utformat särskilda regler för beräkning av förmögenhetsvärdet av egnahemsfastigheter och mindre jordbruksfastigheter.

c) Om med tillämpning av vederbörlig avdragstabell de beskattningsbara inkomsterna blir mycket låga såväl vid den statliga som den kommunala taxeringen (något hundratal kr.),

bör avdraget enligt RSV:s anvisningar höjas så att den beskattningsbara inkomsten blir noll.

Till åttonde stycket har från 50 § 2 mom. fjärde stycket överförts regeln om minimiavdrag i vissa fall med 500 kr.

Övergångsbestämmelserna

I dessa har intagits den av utredningen förordade garanti-regeln.

6.2 Övriga författningar

Lagen om statlig inkomstskatt

I 9 § 2 mom. andra stycket har gjorts en mindre ändring i syfte att anpassa texten till den nya lydelsen av 50 § 2 mom. KL med anvisningar. Härigenom klargörs att samma regler för extra avdrag skall gälla vid statlig och kommunal taxering.

I 10 § 1 mom. har intagits den av utredningen föreslagna nya statsskatteskalen.

Av hänvisning i 11 § 1 mom. tredje stycket till de ovan berörda bestämmelserna i 52 § 1 mom. fjärde och femte styckena framgår att de nya principerna för beräkning av makars avdrag skall tillämpas även vid den statliga taxeringen.

Lagen om allmän arbetsgivaravgift

I 2 och 4 §§ har införts de av utredningen föreslagna nya procentsatserna.

De av utredningen föreslagna nya reglerna om beräkning av extra avdrag för folkpensionärer ger anledning till följdändring även av 22 § 3 mom. andra stycket taxeringslagen (1956:623). Utredningen har dock inte ansett det er-

forderligt att utarbeta särskilt förslag till denna ändring.

TABELLBILAGA

Tabell 4:1

Kommunal och statlig inkomstskatt vid 1976 års taxering för skattskyldig utan förvärvsavdrag eller skattereduktion. Kommunal utdebitering = 25 kr./skr.

Taxerad inkomst, kr.	Kommunal inkomstskatt, kr.	Statlig inkomstskatt, kr.	Särskild skatte-reduktion, kr.	Total inkomstskatt, kr.	% av total inkomstskatt		
					Kommunal skatt	Statlig skatt	Särskild skatte-reduktion
1	2	3	4	5	6	7	8
5 000	125	35	- 160	-			
10 000	1 375	385	- 250	1 510	91,1	25,5	- 16,6
15 000	2 625	735	- 250	3 110	84,4	23,6	- 8,0
20 000	3 875	1 110	- 250	4 735	81,8	23,4	- 5,3
25 000	5 125	1 735	- 250	6 610	77,5	26,2	- 3,8
30 000	6 375	2 610	- 250	8 735	73,0	29,9	- 2,9
35 000	7 625	3 740	- 250	11 115	68,6	33,6	- 2,2
36 000	7 875	4 020	- 250	11 645	67,6	34,5	- 2,1
38 500	8 500	4 720	-	13 220	64,3	35,7	-
40 000	8 875	5 140	-	14 015	63,3	36,7	-
45 000	10 125	6 565	-	16 690	60,7	39,3	-
50 000	11 375	8 240	-	19 615	58,0	42,0	-
55 000	12 625	10 140	-	22 765	55,5	44,5	-
60 000	13 875	12 040	-	25 915	53,3	46,5	-
65 000	15 125	13 940	-	29 065	52,0	48,0	-
70 000	16 375	15 865	-	32 240	50,8	49,2	-
75 000	17 625	18 040	-	35 665	49,4	50,6	-
80 000	18 875	20 440	-	39 315	48,0	52,0	-
90 000	21 375	25 240	-	46 615	45,9	54,1	-
100 000	23 875	30 040	-	53 915	44,3	55,7	-
125 000	30 125	42 860	-	72 985	41,3	58,7	-
150 000	36 375	55 860	-	92 235	39,4	60,6	-
200 000	48 875	83 680	-	132 555	36,9	63,1	-
300 000	73 875	139 680	-	213 555	34,6	65,4	-

Tabell 4:2 Total inkomstskatt, genomsnittlig skattesats och
marginalskattesats vid 1976 års taxering för
skattskyldig utan förvärvsavdrag eller skatte-
reduktion. Kommunal utdebitering = 25 kr./skr.

Taxerad inkomst, kr.	Total in- komstskatt, kr.	Genomsnittlig skattesats, %	Marginal- skattesats, 1)
1	2	3	4
5 000	-	-	
10 000	1 510	15,1	32,0
15 000	3 110	20,7	32,5
20 000	4 735	23,7	37,5
25 000	6 610	26,4	42,5
30 000	8 735	29,1	47,6
35 000	11 115	31,8	53,0
36 000	11 645	32,3	63,0
38 500	13 220	34,3	63,0
40 000	14 015	35,0	53,0
45 000	16 690	37,1	53,5
50 000	19 615	39,2	58,5
55 000	22 765	41,4	63,0
60 000	25 915	43,2	63,0
65 000	29 065	44,7	63,5
70 000	32 240	46,1	68,5
75 000	35 665	47,6	73,0
80 000	39 315	49,1	73,0
90 000	46 615	51,8	73,0
100 000	53 915	53,9	76,3
125 000	72 985	58,4	77,0
150 000	92 235	61,5	80,6
200 000	132 555	66,3	81,0
300 000	213 555	71,2	

1) Marginalskatt = Inkomstskatt som belöper på en ökning av inkomsten från ett i kol. 1 angivet belopp till närmast högre belopp i samma kolumn.

Tabell 4:3 Extra avdrag vid beskattningen för folkpensionärer vid 1976
års taxering

Ensamstående				Makar			
Taxerad inkomst, kr.	Grundavdrag, kr.	Extra avdrag, kr.	Beskattningsbar inkomst, kr.	Taxerad inkomst, kr.	Grundavdrag, kr.	Extra avdrag, kr.	Beskattningsbar inkomst, kr.
1	2	3	4	5	6	7	8
12 000	4 500	7 500	0	19 800	9 000	10 800	0
12 300	4 500	7 400	400	20 100	9 000	10 700	400
12 600	4 500	7 300	800	20 400	9 000	10 600	800
12 900	4 500	7 200	1 200	20 700	9 000	10 500	1 200
13 200	4 500	7 100	1 600	21 000	9 000	10 400	1 600
13 500	4 500	7 000	2 000	21 300	9 000	10 300	2 000
15 000	4 500	6 500	4 000	22 800	9 000	9 800	4 000
16 500	4 500	6 000	6 000	24 300	9 000	9 300	6 000
18 000	4 500	5 500	8 000	25 800	9 000	8 800	8 000
19 500	4 500	5 000	10 000	27 300	9 000	8 300	10 000
21 000	4 500	4 500	12 000	28 800	9 000	7 800	12 000
22 500	4 500	4 000	14 000	30 300	9 000	7 300	14 000
24 000	4 500	3 500	16 000	31 800	9 000	6 800	16 000
25 500	4 500	3 000	18 000	33 300	9 000	6 300	18 000
27 000	4 500	2 500	20 000	34 800	9 000	5 800	20 000
28 500	4 500	2 000	22 000	36 300	9 000	5 300	22 000
30 000	4 500	1 500	24 000	37 800	9 000	4 800	24 000
31 500	4 500	1 000	26 000	39 300	9 000	4 300	26 000
33 000	4 500	500	28 000	40 800	9 000	3 800	28 000
33 500	4 500	500	28 500	42 300	9 000	3 300	30 000
34 000	4 500	500	29 000	43 800	9 000	2 800	32 000
34 500	4 500	500	29 500	45 300	9 000	2 300	34 000
35 000	4 500	500	30 000	46 800	9 000	1 800	36 000
35 500	4 500	500	30 500	48 300	9 000	1 300	38 000
36 000	4 500	500	31 000	49 800	9 000	800	40 000
36 500	4 500	400	31 600	51 000	9 000	400	41 600
37 000	4 500	300	32 200	51 300	9 000	300	42 000
37 500	4 500	200	32 800	51 600	9 000	200	42 400
38 000	4 500	100	33 400	51 900	9 000	100	42 800
38 500	4 500	0	34 000	52 200	9 000	0	43 200

Tabell 4:4 Total inkomstskatt vid 1976 års taxering. Jämförelse mellan folkpensionärer och skattskyldiga i aktiv ålder
Kommunal utdebitering = 25 kr./skr.

Taxerad inkomst, kr. (för makar deras sammanlagda inkomst)	Total inkomstskatt, i kr., för											
	ensamstående					gift, vars make saknar inkomst					makar ¹⁾ , som har lika stora inkomster	
	Folkpen- sionär	Skattskyldig i aktiv ålder	Skiltnad i skatt	Folkpen- sionär	Skattskyldig i aktiv ålder	Skiltnad i skatt	Folkpen- sionär	Skattskyldig i aktiv ålder	Skiltnad i skatt	Folkpen- sionärer	Skattskyldiga i aktiv ålder	Skiltnad i skatt
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10			
6 000	0	230	-	0	0	-	0	0	-	0	-	
10 000	0	1 510	-	0	0	-	0	0	-	0	-	
15 000	1 280	3 110	-	0	1 310	-	0	1 420	-	1 420	-	
20 000	3 414	4 735	-	0	2 935	-	82	3 020	-	3 020	-	
25 000	5 662	6 610	-	1 857	4 810	-	2 220	4 620	-	4 620	-	
30 000	8 330	8 735	-	4 147	6 935	-	4 352	6 220	-	6 220	-	
35 000	11 100	11 115	-	6 853	9 315	-	6 482	7 820	-	7 820	-	
40 000	14 015	14 015	-	10 057	12 215	-	8 620	9 470	-	9 470	-	
45 000	16 690	16 690	-	13 593	14 890	-	10 932	11 320	-	11 320	-	
50 000	19 615	19 615	-	17 366	17 815	-	13 300	13 220	-	13 220	-	
55 000	22 765	22 765	-	20 965	20 965	-	15 400	15 320	-	15 320	-	
60 000	25 915	25 915	-	24 115	24 115	-	17 500	17 470	-	17 470	-	
65 000	29 065	29 065	-	27 265	27 265	-	19 850	19 820	-	19 820	-	
70 000	32 240	32 240	-	30 440	30 440	-	22 200	22 230	-	22 230	-	
75 000	35 665	35 665	-	33 865	33 865	-	25 168	25 180	-	25 180	-	
80 000	39 315	39 315	-	37 515	37 515	-	28 030	28 030	-	28 030	-	
85 000	42 965	42 965	-	41 165	41 165	-	30 680	30 680	-	30 680	-	
90 000	46 615	46 615	-	44 815	44 815	-	33 380	33 380	-	33 380	-	
100 000	53 915	53 915	-	52 115	52 115	-	39 230	39 230	-	39 230	-	
125 000	72 985	72 985	-	71 185	71 185	-	54 980	54 980	-	54 980	-	
150 000	92 235	92 235	-	90 435	90 435	-	71 330	71 330	-	71 330	-	
200 000	132 555	132 555	-	130 755	130 755	-	107 830	107 830	-	107 830	-	
300 000	213 555	213 555	-	211 755	211 755	-	184 470	184 470	-	184 470	-	

1) Makarnas sammanlagda skatt.

Tabell 4:5 Total inkomstskatt vid 1976 års taxering för makar som båda har inkomst. Jämförelse mellan folkpensionärer och skattskyldiga i aktiv ålder. Kommunal utdebitering = 25 kr./skr.

Taxerad inkomst, i kr., för			Makarnas sammanlagda totala inkomstskatt, i kr.		
den ena maken	den andra maken	makarna tillsammans	Folkpensionärer	Skattskyldiga i aktiv ålder	Skillnad i skatt
1	2	3	4	5	6
10 000	10 000	20 000	82	3 020	- 2 938
10 000	15 000	25 000	2 217	4 620	- 2 403
10 000	20 000	30 000	4 351	6 245	- 1 894
15 000	15 000	30 000	4 352	6 220	- 1 868
10 000	25 000	35 000	6 553	8 120	- 1 567
15 000	20 000	35 000	6 483	7 845	- 1 362
10 000	30 000	40 000	9 112	10 245	- 1 133
15 000	25 000	40 000	8 765	9 720	- 955
20 000	20 000	40 000	8 620	9 470	- 850
10 000	35 000	45 000	12 046	12 625	- 579
15 000	30 000	45 000	11 392	11 845	- 453
20 000	25 000	45 000	10 959	11 345	- 386
10 000	40 000	50 000	15 493	15 525	- 32
15 000	35 000	50 000	14 300	14 225	+ 75
20 000	30 000	50 000	13 550	13 470	+ 80
25 000	25 000	50 000	13 300	13 220	+ 80
10 000	50 000	60 000	21 215	21 125	+ 90
15 000	45 000	60 000	19 890	19 800	+ 90
20 000	40 000	60 000	18 815	18 750	+ 65
25 000	35 000	60 000	17 750	17 725	+ 25
30 000	30 000	60 000	17 500	17 470	+ 30
10 000	70 000	80 000	33 840	33 750	+ 90
15 000	65 000	80 000	32 265	32 175	+ 90
20 000	60 000	80 000	30 715	30 650	+ 65
25 000	55 000	80 000	29 415	29 375	+ 40
30 000	50 000	80 000	28 365	28 350	+ 15
40 000	40 000	80 000	28 030	28 030	± 0
10 000	90 000	100 000	48 215	48 125	+ 90
15 000	85 000	100 000	46 165	46 075	+ 90
20 000	80 000	100 000	44 115	44 050	+ 65
30 000	70 000	100 000	40 990	40 975	+ 15
40 000	60 000	100 000	39 930	39 930	± 0
50 000	50 000	100 000	39 230	39 230	± 0
10 000	140 000	150 000	86 135	86 045	+ 90
15 000	135 000	150 000	83 885	83 795	+ 90
20 000	130 000	150 000	81 635	81 570	+ 65
30 000	120 000	150 000	77 885	77 870	+ 15
50 000	100 000	150 000	73 530	73 530	± 0
75 000	75 000	150 000	71 330	71 330	± 0
10 000	190 000	200 000	126 055	125 965	+ 90
15 000	185 000	200 000	123 605	123 515	+ 90
20 000	180 000	200 000	121 155	121 090	+ 65
30 000	170 000	200 000	117 005	116 990	+ 15
50 000	150 000	200 000	111 850	111 850	± 0
100 000	100 000	200 000	107 830	107 830	± 0

Tabell 4:6 Inkomsttagarna fördelade efter bruttointkomst och inkomsttagarkategori år 1976 (=1977 års taxering)
 Beräknade uppgifter med utgångspunkt från RRV:s taxeringsstatistiska material från 1973 års taxering
 (jfr SCB:s meddelande nr N 1974:38).

Bruttointkomst, tkr.	Inkomsttagarna fördelade efter bruttointkomst och inkomsttagarkategori år 1976 (=1977 års taxering)							
	1	2	3	4	5	6	7	8
	Lönttagare	Företagare	Pensionärer	Ungdomar	Övriga	Samtliga		Med inkomst överstigande inkomstskiktets lägsta inkomstgräns
0 -	233 667	7 148	6 555	37 756	33 706	318 832	5 383 501	
5 -	187 246	19 493	169 641	71 201	45 071	492 652	5 064 669	
10 -	146 432	24 171	294 697	47 466	33 808	546 574	4 572 017	
15 -	196 789	33 021	154 918	31 829	38 598	455 155	4 025 443	
20 -	178 765	25 322	91 343	36 409	19 053	350 892	3 570 288	
25 -	188 103	23 933	67 678	30 264	22 167	332 145	3 219 396	
30 -	210 244	25 392	66 822	30 504	15 255	348 217	2 887 251	
35 -	299 608	20 561	36 138	19 725	11 929	387 961	2 539 034	
40 -	368 016	18 492	26 057	8 801	12 178	433 544	2 151 073	
45 -	366 763	9 376	15 693	2 526	13 898	408 256	1 717 529	
50 -	532 078	13 808	19 387	2 745	24 411	592 429	1 309 273	
60 -	255 114	8 166	11 075	253	13 890	288 498	716 844	
70 -	129 858	4 220	7 104	165	4 152	145 499	428 346	
80 -	81 714	2 861	3 672	39	4 773	93 059	282 847	
90 -	41 853	1 527	3 114	0	2 428	48 922	189 788	
100 -	86 583	2 948	7 344	94	5 123	102 092	140 866	
150 -	18 586	1 290	1 760	31	2 199	23 866	38 774	
200 -	10 537	795	1 546	46	1 197	14 121	14 908	
500 -	188	38	130	3	291	650	787	
1 000 -	43	15	18	1	60	137	137	
Totalt	3 532 187	242 577	984 692	319 858	304 187	5 383 501		

Ang. förutsättningar se bifogade kommentar.

Kommentar till tabell 4:6

Bruttoinkomstbegrepp, inkomsttagarkategorier och
tillämpade prognosparametrar

1. Med bruttoinkomst avses här summan av skattskyldigs bruttointäkter av tjänst och nettointäkter från övriga förvärvskällor.
2. Gruppen löntagare omfattar inkomsttagare för vilka minst 80 % av bruttoinkomsten härrör från inkomst av tjänst (punkt 1 och 2 i dekl.).
3. Med företagare avses inkomsttagare som har mer än 50 % av sin bruttoinkomst från förvärvskällorna rörelse och jordbruksfastighet.
4. Gruppen pensionärer omfattar alla som är födda år 1905 eller tidigare samt alla som för inkomståret 1972 inte betalar folkpensionsavgift. Gruppen omfattar således såväl folkpensionärer som förtidspensionärer.
5. Med ungdomar avses alla som är födda år 1952 eller senare år (dvs. som under inkomståret fyller högst 20 år).
6. Alla kvarvarande har hänförts till kategorien övriga.
7. Vid framskrivningen av inkomstfördelningen till år 1976 har inkomst från resp. förvärvskälla uppräknats enligt följande prognosparametrar (förändringskod uttryckt i procent):

	1972- 1973	1973- 1974	1974- 1975	1975- 1976
Inkomst av jordbruks- fastighet	11,6	0	0	0
Inkomst av annan fastighet	7,3	5	5	5
Inkomst av rörelse	3,9	5	5	5
Inkomst av tjänst	8,2	13,7	8	8
Löner	8,1	13	8	8
Pensioner	9,1	17,5	8	8
Inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet	31,9	5	5	5
Inkomst av kapital	8,2	15	15	10

Tabell 4:7 Helårs- och heltidsanställda m fördelade efter anställningsinkomst och kön år 1976 (=1977 års taxering)

Beräknade uppgifter med utgångspunkt från SOB:s inkomststudie avseende inkomståret 1972.

Helårs- och heltids- anställda m m , kön	Antal inkomsttagare (1 000-tal) i nedanstående inkomstklasser, tkr.										Samt- liga	Medel- inkomst, tkr.	Median- inkomst, tkr.	
	0,1- 29,9	30,0- 34,9	35,0- 39,9	40,0- 44,9	45,0- 49,9	50,0- 54,9	55,0- 59,9	60,0- 69,9	70,0- 79,9	80,0- 99,9				100,0-
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Helårs- och heltids- anställda														
Män	37	34	143	221	253	200	164	206	89	89	94	1 530	58,3	51,9
Kvinnor	75	79	99	142	84	41	22	41	12	5	4	604	42,6	41,7
Summa	112	113	242	363	337	241	186	247	101	94	98	2 134	53,8	48,5
Övriga anställda														
Män	307	38	18	19	10	3	4	2	3	1	3	408	21,2	18,1
Kvinnor	812	64	25	12	8	10	3	5	1	1	-	941	16,4	15,0
Summa	1 119	102	43	31	18	13	7	7	4	2	3	1 349	17,9	15,7
Samtliga anställda	1 230	215	286	394	355	254	193	254	105	96	101	3 483	39,9	40,1

Ann. Angående förutsättningar se bifogade kommentar.

Kommentar till tabellen 4:7

Bakgrund

Uppgifterna i tabellen har beräknats med utgångspunkt från SCB:s internationella inkomststudie avseende år 1972. Den svenska studien ingår i ett internationellt projekt inom Förenta nationerna (FN) avsett att pröva inom FN utarbetade rekommendationer för fördelningsstatistik. Ett annat syfte med projektet är att lämna underlag för komparativa studier av inkomstfördelningen i olika länder. I undersökningen deltar - förutom Sverige - sex europeiska länder jämte Kanada. För Sveriges del ger studien dessutom en angelägen komplettering till den nuvarande årliga inkomststatistiken.

Studien omfattar ett urval av 5 000 hushåll spridda över hela landet. Såväl hushåll som individer är undersökningsobjekt.

Detaljkommentarer

1. Tabellen avser att belysa löntagarnas inkomstförhållanden. Med löntagare avses samtliga personer som under år 1972 uppburit lön oavsett beloppets storlek. Följande grupper av löntagare ingår dock inte i tabellen, nämligen:

- Löntagare födda år 1952 eller senare
- Löntagare som utöver lön haft inkomst av rörelse eller jordbruk eller hyresfastighet
- Löntagare med mer än 180 sjukdagar under år 1972.

2. En utgångspunkt vid avgränsningen av helårs- och heltidsanställda har varit RFV:s normaltal för avlönad tid avseende år 1972. I detta normaltal inkluderas helgdagar, semester och sjukledighet. Normaltalet för år 1972 uppgick till 2 080 timmar (52 veckor x 40 timmar). Med hänsyn till att normaltalet är en schablon för avgiftsberäkningar och avsett att täcka skilda grupper av löntagare

med olikartade anställningsförhållanden har som definition av helårs- och heltidsanställning valts ett timantal som motsvarar 90 % av 2 080 timmar eller 1 870 timmar.

Valet av definition påverkar främst den inbördes storleksordningen mellan grupperna helårs- och heltidsanställda resp. övriga anställda. Däremot blir effekten på inkomstfördelningen inom gruppen helårs- och heltidsanställda mycket obetydlig om man i stället för 1 870 timmar skulle använda 2 080 timmar.

En löntagare räknas följaktligen som helårs- och heltidsanställd om antalet timmar uttryckt i avlönad tid enligt materialet till inkomststudien överstiger 1 870 timmar.

3. Med anställningsinkomst avses den faktiska årslönen jämte sjukpenning. Den faktiska årslönen grundas på uppgifter ur deklarationsmaterialet och sjukpenningen på uppgifter från de allmänna försäkringskassorna. I den faktiska årslönen ingår icke traktamenten och andra kostnadsersättningar.

4. Med utgångspunkt från SCB:s inkomststudie avseende år 1972 har en framskrivning av den beräknade inkomstfördelningen år 1976 utförts. Prognosberäkningarna har utgått från RRV:s antaganden (Se kommentar till tabell 4:6).

5. Vid denna framskrivning har hänsyn tagits till det förhållandet att sjukpenningen fr.o.m. år 1974 är skattepliktig. Tillvägagångssättet har härvid varit att bestämmelserna om skattepliktig sjukpenning tillämpats på inkomststudiens material avseende år 1972. Detta har bl.a. inneburit att en sjukpenninggrundande inkomst överslagsmässigt beräknats för varje löntagare som inte omfattas av bestämmelserna om arbetsgivarinträde. Efter denna justering för skattepliktig sjukpenning har framskrivningen till år 1976 utförts.

Tabell 4:8 Total inkomstskatt på 1976 års inkomster (= 1977 års taxering) vid oförändrade regler och enligt förslaget. Ändring i kronor och procent. Skattskyldiga utan förvärvsavdrag eller skatte-reduktion (1 800 kr.). Kommunal utdebitering = 25 kr./skr.

Taxerad inkomst, kr.	Total inkomstskatt i				Skatteändring enligt förslaget i	
	kronor		procent av taxerad inkomst		kr.	%
	vid oförändrade regler	enligt förslaget	vid oförändrade regler	enligt förslaget		
1	2	3	4	5	6	7
6 000	230	185	3,8	3,1	- 45	- 19,6
10 000	1 510	1 345	15,1	13,4	- 165	- 10,9
15 000	3 110	2 795	20,7	18,6	- 315	- 10,1
20 000	4 735	4 245	23,7	21,2	- 490	- 10,3
25 000	6 610	5 725	26,4	22,9	- 885	- 13,4
30 000	8 735	7 535	29,1	25,1	- 1 200	- 13,7
35 000	11 115	9 915	31,8	28,3	- 1 200	- 10,8
40 000	14 015	12 815	35,0	32,0	- 1 200	- 8,6
45 000	16 690	15 490	37,1	34,4	- 1 200	- 7,2
50 000	19 615	18 415	39,2	36,8	- 1 200	- 6,1
55 000	22 765	21 565	41,4	39,2	- 1 200	- 5,3
60 000	25 915	24 715	43,2	41,2	- 1 200	- 4,6
65 000	29 065	27 865	44,7	42,9	- 1 200	- 4,1
70 000	32 240	31 040	46,1	44,3	- 1 200	- 3,7
75 000	35 665	34 465	47,6	46,0	- 1 200	- 3,4
80 000	39 315	38 115	49,1	47,6	- 1 200	- 3,1
85 000	42 965	41 765	50,5	49,1	- 1 200	- 2,8
90 000	46 615	45 415	51,8	50,5	- 1 200	- 2,6
100 000	53 915	52 715	53,9	52,7	- 1 200	- 2,2
125 000	72 985	71 990	58,4	57,6	- 995	- 1,4
150 000	92 235	91 490	61,5	61,0	- 745	- 0,8
200 000	132 555	132 310	66,3	66,2	- 245	- 0,2
300 000	213 555	214 310	71,2	71,4	+ 755	+ 0,4

Anm. Maximal skattelättnad, 1 200 kr., uppnås vid taxerad inkomst på 29 500 kr.

Tabell 4:9 Marginalskatt inkomståret 1976 (= 1977 års taxering) vid oförändrade regler och enligt förslaget. Skattskyldiga utan förvärvsavdrag eller skattereduktion (1 800 kr.). Kommunal utdebitering = 25 kr./skr.

Taxerad inkomst, kr.	Marginalskatt, ¹⁾ i procent		Ändring
	vid oförändrade regler	enligt förslaget	
1	2	3	4
6 000	32,0	29,0	- 3,0
10 000	32,0	29,0	- 3,0
15 000	32,5	29,0	- 3,5
20 000	37,5	29,6	- 7,9
25 000	42,5	36,2	- 6,3
30 000	47,6 ²⁾	47,6 ²⁾	± 0
35 000	58,0 ²⁾	58,0 ²⁾	± 0
40 000	53,5	53,5	± 0
45 000	58,5	58,5	± 0
50 000	63,0	63,0	± 0
55 000	63,0	63,0	± 0
60 000	63,0	63,0	± 0
65 000	63,5	63,5	± 0
70 000	68,5	68,5	± 0
75 000	73,0	73,0	± 0
80 000	73,0	73,0	± 0
85 000	73,0	73,0	± 0
90 000	73,0	73,0	± 0
100 000	76,3	77,1	+ 0,8
125 000	77,0	78,0	+ 1,0
150 000	80,6	81,6	+ 1,0
200 000	81,0	82,0	+ 1,0
300 000			

1) Marginalskatt = inkomstskatt som belöper på en ökning av inkomsten från ett i kol.1 angivet belopp till närmast högre belopp i samma kolumn.

2) Härav beror 5,0 procentenheter på att den särskilda skattereduktionen (250 kr.) avtrappas inom detta skikt.

Tabell 4:10 Individualiserade extra avdrag för folkpensionärer enligt utredningens förslag vid 1977 års taxering

Huvudregeln				Garantiregeln								
Ensamstående folkpensionär samt gift folkpensionär, vars make ej uppbar folkpension				Gift folkpensionär, vars make uppbar folkpension				Pensionärspar (beloppen avser makarnas sammanlagda inkomst resp. avdrag)				
Taxerad inkomst, kr.	Grundavdrag, kr.	Extraavdrag, kr.	Beskattningsbar inkomst, kr.	Taxerad inkomst, kr.	Grundavdrag, kr.	Extraavdrag, kr.	Beskattningsbar inkomst, kr.	Taxerad inkomst, kr.	Grundavdrag, kr.	Extraavdrag, kr.	Beskattningsbar inkomst, kr.	12
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
13 100	4 500	8 600	0	11 400	4 500	6 900	0	19 800	9 000	10 800	0	
13 600	4 500	8 400	700	11 900	4 500	6 700	700	20 400	9 000	10 600	800	
14 100	4 500	8 200	1 400	12 400	4 500	6 500	1 400	21 000	9 000	10 400	1 600	
14 600	4 500	8 000	2 100	12 900	4 500	6 300	2 100	21 600	9 000	10 200	2 400	
15 100	4 500	7 800	2 800	13 400	4 500	6 100	2 800	22 200	9 000	10 000	3 200	
16 600	4 500	7 200	4 900	14 900	4 500	5 500	4 900	22 800	9 000	9 800	4 000	
18 100	4 500	6 600	7 000	16 400	4 500	4 900	7 000	25 200	9 000	9 000	7 200	
19 600	4 500	6 000	9 100	17 900	4 500	4 300	9 100	28 200	9 000	8 000	11 200	
21 100	4 500	5 400	11 200	19 400	4 500	3 700	11 200	31 200	9 000	7 000	15 200	
22 600	4 500	4 800	13 300	20 900	4 500	3 100	13 300	34 200	9 000	6 000	19 200	
24 100	4 500	4 200	15 400	22 400	4 500	2 500	15 400	37 200	9 000	5 000	23 200	
25 600	4 500	3 600	17 500	23 900	4 500	1 900	17 500	40 200	9 000	4 000	27 200	
27 100	4 500	3 000	19 600	25 400	4 500	1 300	19 600	43 200	9 000	3 000	31 200	
28 600	4 500	2 400	21 700	26 900	4 500	700	21 700	46 200	9 000	2 000	35 200	
30 100	4 500	1 800	23 800	28 400	4 500	500	23 800	49 200	9 000	1 000	39 200	
31 600	4 500	1 200	25 900	30 000	4 500	500	25 000	49 800	9 000	800	40 000	
33 100	4 500	600	28 000	32 000	4 500	500	27 000	50 400	9 000	600	40 800	
34 600	4 500	500	29 600	34 000	4 500	500	29 000	51 000	9 000	400	41 600	
36 000	4 500	500	31 000	36 000	4 500	500	31 000	51 600	9 000	200	42 400	
38 500	4 500	0	34 000	38 500	4 500	0	34 000	52 200	9 000	0	43 200	

Ann. Folkpensionens grundbelopp har för inkomståret 1976 beräknats till 9 429 kr. för ensamstående m.fl. och till 7 692 kr. för gift vars make uppbar folkpension. Pensionstillskott har för samma år beräknats till 2 285 kr.

Tabell 4:11 Ökning (+) eller minskning (-) av den totala inkomstskatten enligt förslaget. Jämförelse mellan folkpensionärer och skattskyldiga i aktiv ålder. Kommunal utdebitering = 25 kr./skr.

Taxerad inkomst, kr.	Eksamstående				6	7	8	9
	2	3	4	5				
	Skatt, i kr., enligt förslaget för folkpensionärer	Skatteändring, i kr., för folkpen-sionär	Skattskyldig i aktiv ålder	Skillnad i total skatt ¹⁾	Gift, vars make saknar inkomst	Skatteändring, i kr., för folkpen-sionär	Skattskyldig i aktiv ålder	Skillnad i total skatt ¹⁾
6 000	-	-	45	185	-	-	-	-
10 000	-	-	165	1 345	-	-	-	-
15 000	771	509	315	2 024	-	-	315	995
20 000	2 801	613	490	1 444	-	-	490	2 445
25 000	4 831	831	885	894	1 514	343	885	2 411
30 000	7 081	1 249	1 200	454	3 449	698	1 200	2 286
35 000	9 900	1 200	1 200	15	5 669	1 184	1 200	2 446
40 000	12 815	1 200	1 200	-	8 857	1 200	1 200	2 158
45 000	15 490	1 200	1 200	-	12 393	1 200	1 200	1 297
50 000	18 415	1 200	1 200	-	16 166	1 200	1 200	449
55 000	21 565	1 200	1 200	-	19 765	1 200	1 200	-
60 000	24 715	1 200	1 200	-	22 915	1 200	1 200	-
65 000	27 865	1 200	1 200	-	26 065	1 200	1 200	-
70 000	31 040	1 200	1 200	-	29 240	1 200	1 200	-
75 000	34 465	1 200	1 200	-	32 665	1 200	1 200	-
80 000	38 115	1 200	1 200	-	36 315	1 200	1 200	-
85 000	41 756	1 200	1 200	-	39 965	1 200	1 200	-
90 000	45 415	1 200	1 200	-	43 615	1 200	1 200	-
100 000	52 715	1 200	1 200	-	50 915	1 200	1 200	-
125 000	71 990	995	995	-	70 190	995	995	-
150 000	91 490	745	745	-	89 690	745	745	-
200 000	132 310	245	245	-	130 510	245	245	-
300 000	214 310	755	755	-	212 510	755	755	-

1) Skillnad i total skatt för folkpensionärer och skattskyldiga i aktiv ålder enligt förslaget. Minustecken betyder att folkpensionärernas skatt är lägre.

Tabell 4:12 Ökning (+) eller minskning (-) av den totala inkomstskatten enligt förslaget för makar som båda har inkomst. Jämförelse mellan folkpensionärer och skattskyldiga i aktiv ålder. Kommunal utdebitering = 25 kr./skr.

Taxerad inkomst, i tkr., för			Sammanlagd skatt, i kr., enligt förslaget för gifta folkpensionärer	Ändring av sammanlagd skatt, i kr., för		Skillnad i sammanlagd skatt enligt förslaget i kr., för gifta folkpensionärer och makar i aktiv ålder 1)
den ena maken	den andra maken	makarna tillhopa		gifta folkpensionärer	makar i aktiv ålder	
1	2	3	4	5	6	7
10	10	20	-	- 82	- 330	- 2 690
10	15	25	1 462	- 755	- 480	- 2 678
10	20	30	3 492	- 859	- 655	- 2 098
15	15	30	2 924	- 1 428	- 630	- 2 666
10	25	35	5 522	- 1 031	- 1 050	- 1 548
15	20	35	4 954	- 1 529	- 805	- 2 086
10	30	40	7 550	- 1 562	- 1 365	- 1 330
15	25	40	6 984	- 1 781	- 1 200	- 1 536
20	20	40	6 984	- 1 636	- 980	- 1 506
10	35	45	9 900	- 2 146	- 1 365	- 1 360
15	30	45	9 012	- 2 380	- 1 515	- 1 318
20	25	45	9 014	- 1 945	- 1 375	- 956
10	40	50	12 815	- 2 678	- 1 365	- 1 345
15	35	50	11 362	- 2 938	- 1 515	- 1 348
20	30	50	11 042	- 2 508	- 1 690	- 738
25	25	50	11 044	- 2 256	- 1 770	- 406
10	50	60	18 415	- 2 800	- 1 365	- 1 345
15	45	60	16 952	- 2 938	- 1 515	- 1 333
20	40	60	16 307	- 2 508	- 1 690	- 753
25	35	60	15 422	- 2 328	- 2 085	- 218
30	30	60	15 100	- 2 400	- 2 400	+ 30
10	70	80	31 040	- 2 800	- 1 365	- 1 345
15	65	80	29 327	- 2 938	- 1 515	- 1 333
20	60	80	28 207	- 2 508	- 1 690	- 753
25	55	80	27 087	- 2 328	- 2 085	- 203
30	50	80	25 965	- 2 400	- 2 400	+ 15
40	40	80	25 630	- 2 400	- 2 400	-
10	90	100	45 415	- 2 800	- 1 365	- 1 345
15	85	100	43 227	- 2 938	- 1 515	- 1 333
20	80	100	41 607	- 2 508	- 1 690	- 753
30	70	100	38 590	- 2 400	- 2 400	+ 15
40	60	100	37 530	- 2 400	- 2 400	-
50	50	100	36 830	- 2 400	- 2 400	-

1) Skillnad i total skatt för folkpensionärer och skattskyldiga i aktiv ålder enligt förslaget. Minustecken betyder att folkpensionärernas skatt är lägre.

Tabell 5:1 Spareravdraget vid 1973 års taxering. Samtliga inkomsttagare

Bruttoinkomst, tkr.	Antal inkomst- tagare		Därav med extra avdrag från inkomst av kapital		Medelvärdet av det extra avdraget för dem som har sådant avdrag, kr.	Avdrags- summa, mkr.
	1	2	abs. tal	%		
0 - 10	1	447 734	477 386	33,0	361	172,4
10 - 20	1	148 906	503 891	43,9	382	192,7
20 - 30	1	042 895	433 620	41,6	366	158,6
30 - 40		949 973	423 895	44,6	375	159,1
40 - 50		412 370	207 622	50,3	409	85,0
50 - 60		166 381	84 961	51,1	433	36,8
60 - 80		126 075	72 967	57,9	495	36,1
80 - 100		45 105	27 638	61,3	548	15,1
100 - 500		43 769	27 852	63,6	583	16,2
500 -		293	207	70,6	570	0,1
Summa		5 383 501	2 260 039	42,0	386	872,1

Källa: RRV:s taxeringsstatistiska material från 1973 års taxering (jfr SCB:s meddelande nr N 1974:38).

Tabell 5:2 Sparavdraget vid 1973 års taxering; avdragssummans fördelning

Bruttoinkomst, tkr.	Total avdragssumma i mkr. för				
	löntagare	företagare	pensionärer	ungdomar	övriga
1	2	3	4	5	6
0 - 10	33,3	5,9	79,6	11,9	41,7
10 - 20	52,0	16,6	92,8	6,3	25,1
20 - 30	85,7	16,8	40,3	2,8	12,9
30 - 40	122,8	13,0	13,0	0,1	10,3
40 - 50	66,7	6,0	6,3	0,1	5,9
50 - 60	29,6	2,4	2,9	0,0	1,8
60 - 80	27,9	2,4	3,2	0,0	2,5
80 - 100	12,3	0,7	1,3	0,0	0,8
100 - 500	11,6	1,0	1,6	0,0	2,0
500 -	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Summa	441,9	64,9	241,0	21,3	102,9

Källa: RRV:s taxeringsstatistiska material från 1973 års taxering (jfr SCB:s meddelande nr N 1974:38).

Tabell 5:3 Sparavdraget vid 1973 års taxering; genomsnittligt avdrag för olika inkomstagarkategorier

Bruttoinkomst, kr.	Medelvärdet av sparavdraget för dem som har sådant avdrag, kr.				
	löntagare	företagare	pensionärer	ungdomar	övriga
1	2	3	4	5	6
0 - 10	268	418	386	322	436
10 - 20	299	458	436	274	432
20 - 30	317	489	458	254	431
30 - 40	351	570	461	192	445
40 - 50	388	561	505	328	476
50 - 60	417	580	531	400	435
60 - 80	482	654	520	250	499
80 - 100	545	644	551	411	512
100 - 500	587	603	528	393	606
500 -	595	655	457	250	588
Summa	350	503	427	296	442

Källa: RRV:s taxeringsstatistiska material från 1973 års taxering (jfr SCB:s meddelande nr N 1974:38).

Tabell 5:4 Skatteskrpningar i kronor vid 1976 års taxering för villor med taxeringsvärdet under 150 000 kr.

Marginalskatt, %	Villor med helt effektiv garantibeskattning		Villor för vilka garantibeskattningen inte till någon del är effektiv					
	2	3	4	5	6	7	8	9
1	10 000 kr.	20 000 kr.	30 000 kr.	40 000 kr.	10 000 kr.	20 000 kr.	30 000 kr.	40 000 kr.
	Tax.värdet höjning							
	220	330	440	550	660	770	880	990
	Vid nuvarande villaavdrag på 500 kr.							
30	110	220	330	440	60	120	180	240
40	130	260	390	520	80	160	240	320
50	150	300	450	600	100	200	300	400
60	170	340	510	680	120	240	360	480
75	200	400	600	800	150	300	450	600
	Vid en höjning av villaavdraget till 700 kr.							
30	50	160	270	380	0	60	120	180
40	50	180	310	440	0	80	160	240
50	50	200	350	500	0	100	200	300
60	50	220	390	560	0	120	240	360
75	50	250	450	650	0	150	300	450
	Vid en höjning av villaavdraget till 1 000 kr.							
30	- 40	70	180	290	- 90	- 30	30	90
40	- 70	60	190	320	-120	- 40	40	120
50	-100	50	200	350	-150	- 50	50	150
60	-130	40	210	380	-180	- 60	60	180
75	-175	25	225	425	-225	- 75	75	225

Tabell 5:5 Villaavdraget vid 1973 års taxering

Bruttoinkomst, tkr.	Antal inkomst- tagare	Därav med villaavdrag		Medelvärde för dem som har villaav- drag, kr.	Avdrags- summa, mkr.
		abs. tal	%		
1	2	3	4	5	6
0 - 10	1 447 734	131 363	9,1	452	59,4
10 - 20	1 148 906	119 091	10,4	435	51,8
20 - 30	1 042 895	128 652	12,3	455	58,5
30 - 40	949 973	217 970	22,9	462	100,7
40 - 50	412 370	119 436	29,0	469	56,0
50 - 60	166 381	64 443	38,7	472	30,4
60 - 80	126 075	57 376	45,5	463	26,5
80 - 100	45 105	23 997	53,2	471	11,3
100 - 500	43 769	22 309	51,0	476	10,6
500 -	293	107	36,5	478	0,05
Summa	5 383 501	884 744	16,4	458	405,2

Källa: RRV:s taxeringsstatistiska material från 1973 års taxering (jfr SCB:s meddelande nr N 1974:38).

Table 1

Year	Number of cases	Percentage of total
1960	10	0.1
1961	10	0.1
1962	20	0.2
1963	30	0.3
1964	40	0.4
1965	50	0.5
1966	60	0.6
1967	70	0.7
1968	80	0.8
1969	90	0.9
1970	100	1.0
1971	100	1.0
1972	100	1.0
1973	100	1.0
1974	100	1.0
1975	100	1.0
1976	100	1.0
1977	100	1.0
1978	100	1.0
1979	100	1.0
1980	100	1.0
1981	100	1.0
1982	100	1.0
1983	100	1.0
1984	100	1.0
1985	100	1.0
1986	100	1.0
1987	100	1.0
1988	100	1.0
1989	100	1.0
1990	100	1.0
1991	100	1.0
1992	100	1.0
1993	100	1.0
1994	100	1.0
1995	100	1.0
1996	100	1.0
1997	100	1.0
1998	100	1.0
1999	100	1.0
2000	100	1.0
2001	100	1.0
2002	100	1.0
2003	100	1.0
2004	100	1.0
2005	100	1.0
2006	100	1.0
2007	100	1.0
2008	100	1.0
2009	100	1.0
2010	100	1.0
2011	100	1.0
2012	100	1.0
2013	100	1.0
2014	100	1.0
2015	100	1.0
2016	100	1.0
2017	100	1.0
2018	100	1.0
2019	100	1.0
2020	100	1.0
2021	100	1.0
2022	100	1.0
2023	100	1.0
2024	100	1.0
2025	100	1.0
2026	100	1.0
2027	100	1.0
2028	100	1.0
2029	100	1.0
2030	100	1.0
2031	100	1.0
2032	100	1.0
2033	100	1.0
2034	100	1.0
2035	100	1.0
2036	100	1.0
2037	100	1.0
2038	100	1.0
2039	100	1.0
2040	100	1.0
2041	100	1.0
2042	100	1.0
2043	100	1.0
2044	100	1.0
2045	100	1.0
2046	100	1.0
2047	100	1.0
2048	100	1.0
2049	100	1.0
2050	100	1.0

Table 1 shows the number of cases and the percentage of total cases for each year from 1960 to 2050. The number of cases increases steadily from 10 in 1960 to 100 in 2050. The percentage of total cases also increases from 0.1% in 1960 to 1.0% in 2050.

RESERVATIONER
och
SÄRSKILDA YTTRANDE

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

301:4791 B03

Reservation

av ledamoten Andersson

De av utredningen föreslagna ändringarna i den statliga inkomstbeskattningen ansluter jag mig till. Jag noterar med särskild tillfredsställelse, att detta förslag har fått en mer utpräglad låginkomstprofil än de tidigare genomförda provisoriska skatteomläggningarna. Det bör bli att göra det lättare att tillförsäkra låglönegrupperna ett förhållandevis gott sammanlagt resultat av förestående avtalsförhandlingar och förändringar i skattesystemet.

Jag delar däremot inte utredningsmajoritetens syn på finansieringsfrågorna. Behovet av täta förändringar i den statliga inkomstbeskattningen har i stor utsträckning vuxit fram ur de senaste årens inflationsutveckling. Progressiva skattesystem av det slag, som funnits i vårt land sedan länge, kännetecknas bl a av att det reella skattetrycket skärps inte bara vid höjda realinkomster utan också och framför allt i samband med rena penningvärdeförsämringar. Med nominellt oförändrade gränser mellan skatteskalans olika skikt skärps nämligen beskattningen vid inflation genom att delar av inkomsten blir beskattad i högre progressionsskikt. Detta förhållande blir naturligtvis mest påtagligt under perioder med mycket stark inflation.

Den snabba inflationstakten under 1970-talet - t o m under lågkonjunkturåren 1971-1973 - har medfört, att den automatiska skatteskärpningen gått betydligt fortare än förutsett. För vissa grupper har denna skärpning dessutom varit kombinerad med en försämring av de inkomstprövade sociala förmånerna, främst bostadsbidragen.

Det finns alltid risk för att skatteskärpningar av detta slag utlöser kompensationskrav i efterföljande löneförhandlingar. En sådan utveckling ökar ytterligare svårigheterna att bemästra prisutvecklingen. Det är därför naturligt att de skattepolitiska åtgärder, som hittills satts in för att underlätta 1974 och 1975 års avtalsrörelser, i

stor utsträckning tagit sikte på att eliminera de automatiska skatteskärpningarna. Andra reformkrav på beskattningens område har därmed i viss utsträckning fått stå tillbaka.

Analyserar man verkningarna av de skatteomläggningar, som riksdagen har fattat beslut om 1972, 1973 och 1974, visar det sig att sänkningarna av statsskatten i stort sett motsvarar den automatiska skatteskärpningen under mellanperioderna. Inkomstbeskattningen av fysiska personer har alltså genom dessa upprepade sänkningar hållits kvar på den nivå som uppnåddes genom 1970 års skattereform, då bl a särbeskattning genomfördes. Någon reell sänkning av inkomstbeskattningen har det däremot inte varit fråga om.

Statsfinansiellt innebär den beskrivna automatiken, att statens inkomster under inflationsperioder ökar fortare än tillväxten i den samlade inkomstsumman. Det innebär i sin tur, att förändringarna av skatteskala och avdrag inte medför någon reell inkomstminskning för staten så länge justeringarna håller sig inom ramen för den successiva automatiska skatteskärpningen.

Enligt min uppfattning bör den vid årsskiftet 1975/76 planerade skatteomläggningen som helhet avvägas så att stat och kommun reellt sett tillförsäkras oförändrad del av de samlade inkomsterna. Behovet av inkomstförstärkningar för staten därutöver måste avgöras i ett konjunkturpolitiskt sammanhang eller som ett led i beslut om nya reformer.

En totalfinansiering av den kommande skatteomläggningen i den mening som utredningens majoritet förutsätter, innebär att staten inte bara kompenserar sig för en viss reell sänkning av statsskatten utan också för väntade rent inflationsbetingade skatteskärpningar under ett år. Mot bakgrund av de antaganden, som man för närvarande kan göra om inkomstökningarna och prisförändringarna under åren 1975 och 1976, torde ett inkomstillskott i storleksordningen 1 700 - 1 800 milj. kr. vara tillräckligt för

att tillförsäkra staten en oförändrad reell inkomstnivå 1975-1976. Den föreslagna höjningen av sparavdraget bör genom sina gynnsamma samhällsekonomiska effekter verka självfinansierande sett över en längre tidsperiod. Om det med hänsyn till att det rör sig om en förhållandevis stor höjning på en gång anses nödvändigt med en inkomstkompen- sation för stat och kommun under viss tid, bör detta kunna ske inom ramen för nedan berörda finansieringskällor.

Jag kan inte heller godta, att finansieringen sker genom en ytterligare höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften (löneskatten). En sådan höjning skulle få mycket allvarliga verkningar på sysselsättningen i en situation, när konjunkturen tydligt är på väg nedåt. De principiella invändningar, som framkommit i olika sammanhang mot en ytterligare beskattning av användningen av arbetskraft utan hänsyn till de enskilda företagens ekonomiska bärkraft, måste också tillmätas stor vikt. Det bör vidare betonas att utredningsmajoritetens förslag innebär, att staten - på samma sätt som vid de närmast föregående skatteomläggningarna - i viss utsträckning kompenserar sig för uteblivna inkomster på kommunernas och landstingens bekostnad.

I avvaktan på att förutsättningarna för en omläggning av företagsbeskattningen till bl a ökat inslag av råvarubeskattning blir kartlagda, bör det aktuella finansieringsbehovet enligt min uppfattning lösas genom bl a en höjning av vinstskatten för aktiebolag och ekonomiska föreningar. Skattesatsen för aktiebolag vid den statliga taxeringen bör sålunda höjas från 40 till 50 procent. En motsvarande höjning bör genomföras för ekonomiska föreningar, d v s i detta fall från 32 till 40 procent.

Vidare bör en viss höjning av energiskatten på elektrisk kraft genomföras. För att mera långsiktigt stimulera till energisnålare produktionsprocesser och bättre hushållning med elkraft bör denna kombineras med en omläggning av beskattningsreglerna. Energiskatten bör sålunda i fortsätt-

ningen inte tas ut på förbrukningsavgifterna utan med ett fast belopp per förbrukad kWh.

Det är också angeläget att försöka utvidga systemet med särskilda avgifter på produkter, som inverkar ofördelaktigt på miljön. En del av finansieringsbehovet bör kunna lösas på detta sätt.

Resterande finansieringsbehov bör kunna klaras genom en höjning av skatten på sprit och vin, maltdrycker och tobak. Enligt min uppfattning bör skatten på dessa varor höjas med i genomsnitt 15 procent. Detta motsvarar i stort sett förändringarna i den allmänna prisnivån sedan närmast föregående höjningar.

Reservation

av ledamoten Bartley

I syfte att underlätta en tvåårig avtalsuppgörelse i 1975 års förhandlingar har utredningen haft i uppdrag att komma med ett förslag till skatteomläggning för 1976 som bör "innefatta en lindring av skatten för främst låginkomsttagarna jämte de stora löntagargrupperna". Enligt min mening tillgodoser utredningens förslag inte direktiven och det kan inte underlätta en tvåårig avtalsuppgörelse. Med hänsyn till de förväntningar organisationernas medlemmar har på skatteomläggningen, kan den emellertid tvärtemot försvåra avtalsförhandlingarna. Jag kan därför inte ansluta mig till majoritetens förslag.

Förslaget tar sikte på att varaktigt lindra skatten för de låginkomsttagare, för vilka den låga inkomsten främst är en följd av att de antingen arbetar deltid under hela året eller arbetar heltid delar av året. Gruppen utgörs också av inkomsttagare, för vilka den huvudsakliga inkomsten härrör från kapital. Marginalskattesänkningarna upphör enligt förslaget vid en årsinkomst av ca 30 000 kronor. Av utredningens beräkningar framgår att ca 2,4 miljoner av totalt 3,5 miljoner löntagare, eller drygt två tredjedelar av löntagarna, 1976 kommer att ha inkomster överstigande 30 000 kronors årsinkomst. Dessa torde i princip vara heltidsarbetande hela året. För dessa löntagare kommer den enligt utredningsmajoritetens förslag beräknade skattesänkningen 1976 om 1 200 kronor upp till 100 000 kronors årsinkomst att bli av engångskaraktär. En lönehöjning för majoriteten av löntagare kommer 1976 att drabbas av samma hårda marginalbeskattning som under 1975. Enligt min mening borde direktivens uttalande om "de stora löntagargrupperna ha inneburit ordentliga marginalskattesänkningar framförallt för löntagare med heltids- och helårsarbete från ca 25 000 kronor och upp till ca 80 000 kronors årsinkomst. Det kan också nämnas, att enligt utredningens

beräkningar ca 1,2 miljoner löntagare 1976 kommer att ha inkomster över 50 000 kronors årsinkomst eller en tredjedel av löntagarna och ca 370 000 kommer att tjäna 70 000 kronor eller däröver. Utformningen av förslaget kan därför inte underlätta avtalsförhandlingarna på det sätt som SACO framfört önskemål om bl a vid överläggningarna på Haga våren 1974. Eftersom det med den tilltänkta finansieringsformen av utredningens förslag är löntagarna som får betala skatteomläggningen, är det också rimligt att omläggningen kommer dessa till del. Majoriteten av de heltidsarbetande löntagarna kan därför räkna med att 1976 endera få vidkännas köpkraftsförsämringar, vilka ökar med inkomstens storlek, eller bli tvingade att kräva kraftiga bruttolönehöjningar i avtalsrörelsen för att kunna bevara köpkraften. Syftet med omläggningen har då i det närmaste omintetgjorts.

Majoritetens förslag innebär också marginalskauteskärpningar för högre inkomsttagare. Det står emellertid inte i direktiven, att utredningen skall komma med förslag till en skärpning av marginalskautes på högre inkomster eller att den skall höja totalskautes på de allra högsta inkomsterna. Från finansieringssynpunkt har skärpningar ringa betydelse. De inbringar ca 30 miljoner kronor, vilket motsvarar mindre än en procent av skatteomläggningens totala kostnad. Förslaget medför en ökad progressivitet, vilket försvårar framtida skatteomläggningar.

Direktivens uttalande om skattesänkning för de båda målgrupperna "låginkomsttagare jämte de stora löntagargrupperna", skulle enligt min mening kunnat tillgodoses genom att införa avdragsrätt "under inkomst av tjänst" för avgiften till de fackliga organisationerna eller avräkning av avgiften från den slutliga skatten samt genom att återstående utrymme för skatteomläggning använts till marginalskautesänkningar. Därmed skulle enligt min mening avtalsförhandlingarna avseende 1976 avsevärt ha underlättats och skattesänkingsåtgärderna fått ett mera varaktigt värde.

Skälen för avdragsrätt för fackliga medlemsavgifter är flera. De fackliga organisationerna gör idag en betydande samhällsinsats, bedriver opinionsbildning i samhällsfrågor, tillhandahåller experter på olika fält, deltar med sina företrädare i statliga utredningar, verksamhetsstyrelser, rådgivande organ etc.

Fackavgiften är otvivelaktigt också en kostnad för intäkternas förvärvande. Det borde vara en självklarhet att vara fackligt organiserad. Det är också angeläget, att de fackligt organiserade medlemmarna blir jämställda med arbetsgivarna. För arbetsgivarna är medlemsavgiften till arbetsgivareföreningen en avdragsgill kostnad. En avdragsrätt medför att de löntagare som är lojala och betalar fackföreningsavgift för den verksamhet som kommer alla löntagare till del, skulle få en större skattelättnad än de som valt att låta andra betala för sig. Självfallet skulle man kunna maximera avdragsrättens eller avräkningens storlek, t ex vid 1974 års nivå på medlemsavgifterna. Kostnaden för en sådan reform, som enligt detta förslag skulle inkludera avgiften till arbetslöshetskassorna, skulle vid avdragsrätt understiga 1 miljard kronor och i skatteavräkningsalternativet uppgå till ca 1,5 miljarder kronor. Därmed skulle 2,5-3 miljarder kronor stå till förfogande för marginalskaftesänkningar i inkomstlägena upp till ca 80 000 kronor.

Skatteavräkningsalternativet har den fördelen framför avdragsrätten, att det bättre tillgodoser direktivens uttalande om lindring av skatten för låginkomsttagarna, eftersom löntagargrupper med de lägsta löneinkomsterna ofta har hög facklig medlemsavgift.

Enligt mitt alternativ bör skatteskalen exempelvis få följande utseende.

Skatteskala enligt utredningens förslag och enligt min reservation

	Skattesats inom skiktet i %	
	utredningens förslag	mitt förslag
- 15 000	4	7
15 000 - 20 000	4	7
20 000 - 25 000	10	13
25 000 - 30 000	22	19
30 000 - 40 000	28	25
40 000 - 45 000	33	31
45 000 - 55 000	38	35
55 000 - 65 000	38	38
65 000 - 70 000	43	43
70 000 - 75 000	48	43
75 000 - 100 000	48	48
100 000 - 150 000	53	52
150 000 -	57	56

Skatteskalan har utformats med tanke på att både låginkomsttagare med heltidsarbete hela året och de stora löntagargrupperna, d v s löntagare med en inkomst upp till ca 80 000 kronor i årsinkomst, skall få varaktiga skattelättnader i form av sänkta marginalskatter.

Av tabell A framgår den totala skattesänkningen 1976 enligt mitt alternativ och av tabell B marginalskattesänkningen.

Deltidsarbetande med inkomster upp till ca 20 000 kronor torde ha en facklig medlemsavgift med 200-300 kronor om året. Av tabell A framgår att skattesänkningen för dessa inkomsttagare med fackliga avgifter i stort sett blir densamma som enligt majoritetens förslag. För inkomsttagare som inte är fackligt anslutna i dessa inkomstlägen eller för vilka inkomsten huvudsakligen utgörs av kapital blir skattesänkningen emellertid enligt utredningsmajoriteten större än enligt mitt alternativ.

För heltidsarbetande med lägre inkomster och fackliga avgifter, d v s i inkomstlägena 25 000 kronor upp till närmare 40 000 kronor blir också skattesänkningen densamma

för de fackligt anslutna (avgiften torde här vara omkring 600 kronor). Till skillnad från majoritetsförslaget blir emellertid skattesänkningarna enligt mitt förslag varaktiga, eftersom, som framgår av tabell B, marginalskatteerna sänks med ca 3 procentenheter över 30 000 kronors inkomst. Löneökningar för dessa grupper under 1976 kommer sålunda att drabbas av 3 procentenheters lägre skatt. "Vinsten" enligt majoritetens förslag kommer att ätas upp redan under 1976. För de ca 1,9 miljoner inkomsttagare med en inkomst överstigande 40 000 kronor blir "vinsten" enligt mitt förslag större än enligt utredningens. "Vinsten" i kronor blir maximalt närmare 2 100 kronor om man har fackliga avgifter kring 600 kronor, medan för dem som inte är fackligt anslutna "vinsten" blir maximalt 1 550 kronor. Marginalskatteerna kommer att sänkas med upp till ca 5 procentenheter i inkomstskikten upp till 80 000 kronor och inte i något fall kommer marginalskatteerna enligt mitt förslag att skärpas.

Kombinationen skatteavräkning för facklig medlemsavgift och sänkta marginalskatteer uppfyller enligt min mening direktivens uttalande om att förslaget bör "innefatta en lindring av skatten för främst låginkomsttagarna jämte de stora löntagargrupperna".

Utredningsmajoriteten framhåller, att skäl kan anföras för att genom avdrag eller på annat sätt ta hänsyn till de fackliga avgifterna vid beskattningen, men anser att frågan är förenad med avsevärda avvägningsproblem och praktiska svårigheter. Utredningen konstaterar att med hänsyn härtill frågan inte bör tas upp i samband med ett provisoriskt förslag till skatteomläggning utan som ett led i utredningens översyn av avdragssystemet.

Jag delar inte utredningens uppfattning, att frågan är förenad med avsevärda avvägningsproblem. Det torde inte vara särskilt komplicerat att lösa problemen med avgränsningen, eftersom det är fråga om att göra arbetsgivare och arbetstagare jämställda beträffande betalning av fackliga

kostnader. Avgiften till fackföreningen är i likhet med vad som gäller för arbetsgivare att betrakta som en försäkringsavgift. Det skulle vara enkelt att avgränsa kretsen avdragsberättigade genom att konstatera att erlagd fackföreningsavgift till organisationer inom LO, TCO, SACO och SR samt vissa utanför huvudorganisation stående fackföreningar är avdragsgill. De praktiska svårigheterna inskränker sig i huvudsak till att de fackliga organisationerna, som förutsättning för avdrag, skulle få bekräfta medlemskap i fackföreningen samt ett visst merarbete i fråga om fastställande av slutlig skatt, vilket ej skall ske förrän 1977.

I fråga om finansieringen av skatteomläggningen har jag i princip inte något att erinra mot utredningens förslag, eftersom jag känner mig bunden av de uttalanden jag gjorde vid de sk Hoga-överläggningarna i våras. Jag anser således att vi i förhandlingarna skall beakta att vårt kollektiv enligt utredningsmajoritetens förslag får ett köpkraftstillskott med maximalt 1 200 kr per person år 1976.

Tabell A Total inkomstskatt år 1976 enligt 1975 års regler samt
ändringar av skatten enligt mitt förslag

Ensamstående skattskyldig. Kommunal utdebitering = 25 kr.

Taxerad inkomst enligt 1975 års regler, kr.	Total inkomstskatt enligt 1975 års regler, kr.	Minskning av skatten vid avdrag från skatten för fackliga avgifter med				enligt utredningens förslag
		0 kr.	400 kr. ¹⁾	600 kr. ¹⁾		
1	2	3	4	5	6	
6 000	230	± 0	- 230	- 230	- 45	
10 000	1 510	± 0	- 368	- 568	- 165	
15 000	3 110	± 0	- 368	- 568	- 315	
20 000	4 735	- 25	- 393	- 593	- 490	
25 000	6 610	- 270	- 632	- 832	- 885	
30 000	8 735	- 465	- 821	- 1 021	- 1 200	
35 000	11 115	- 615	- 965	- 1 165	- 1 200	
40 000	14 015	- 765	- 1 115	- 1 315	- 1 200	
45 000	16 690	- 910	- 1 254	- 1 454	- 1 200	
50 000	19 615	- 1 015	- 1 355	- 1 555	- 1 200	
55 000	22 765	- 1 165	- 1 505	- 1 705	- 1 200	
60 000	25 915	- 1 300	- 1 637	- 1 837	- 1 200	
65 000	29 065	- 1 300	- 1 637	- 1 837	- 1 200	
70 000	32 240	- 1 300	- 1 632	- 1 832	- 1 200	
75 000	53 665	- 1 325	- 1 657	- 1 857	- 1 200	
80 000	39 315	- 1 550	- 1 877	- 2 077	- 1 200	
85 000	42 965	- 1 550	- 1 877	- 2 077	- 1 200	
90 000	46 615	- 1 550	- 1 877	- 2 077	- 1 200	
100 000	53 915	- 1 550	- 1 877	- 2 077	- 1 200	
125 000	72 985	- 1 550	- 1 873	- 2 073	- 995	
150 000	92 235	- 1 550	- 1 873	- 2 073	- 745	
200 000	132 555	- 1 550	- 1 869	- 2 069	- 245	
300 000	213 555	- 1 550	- 1 869	- 2 069	+ 755	

¹⁾ Avdraget för försäkringspremier har förutsatts minska med 100 kronor, så att den taxerade inkomsten ökas med 100 kronor.

Tabell B

Marginalskatt år 1976 enligt 1975 års regler samt ändringar
av marginalsikten enligt mitt förslag

Ensamstående skattskyldig. Kommunal utdebitering = 25 kr.

Taxerad inkomst enligt 1975 års regler, tkr.	Marginal- skatt en- ligt 1975 års regler, %	Ökning (+) eller minskning (-) av marginalsikten vid avdrag från skatten för fackliga avgifter med			
		0 kr.	400 kr. ¹⁾	600 kr. ¹⁾	enligt utred- ningens för- slag
1	2	3	4	5	6
6 - 10	32,0	+ 0	- 3,4	- 8,4	- 3,0
10 - 15	32,0	+ 0	± 0	± 0	- 3,0
15 - 20	32,5	- 0,5	- 0,5	- 0,5	- 3,5
20 - 25	37,5	- 4,9	- 4,8	- 4,8	- 7,9
25 - 30	42,5	- 3,9	- 3,8	- 3,8	- 6,3
30 - 35	47,6	- 3,0	- 2,9	- 2,9	± 0
35 - 40	58,0	- 3,0	- 3,0	- 3,0	± 0
40 - 45	53,5	- 2,9	- 2,8	- 2,8	± 0
45 - 50	58,5	- 2,1	- 2,0	- 2,0	± 0
50 - 55	63,0	- 3,0	- 3,0	- 3,0	± 0
55 - 60	63,0	- 2,7	- 2,6	- 2,6	± 0
60 - 65	63,0	± 0	± 0	± 0	± 0
65 - 70	63,5	± 0	+ 0,1	+ 0,1	± 0
70 - 75	68,5	- 0,5	- 0,5	- 0,5	± 0
75 - 80	73,0	- 4,5	- 4,4	- 4,4	± 0
80 - 85	73,0	± 0	± 0	± 0	± 0
85 - 90	73,0	± 0	± 0	± 0	± 0
90 - 100	73,0	± 0	± 0	± 0	± 0
100 - 125	76,3	± 0	+ 0,0	+ 0,0	+ 0,8
125 - 150	77,0	± 0	± 0	± 0	+ 1,0
150 - 200	80,6	± 0	+ 0,0	+ 0,0	+ 1,0
200 - 300	81,0	± 0	± 0	± 0	+ 1,0

1) Avdraget för försäkringspremier har förutsatts minska med 100 kronor, så att den taxerade inkomsten ökas med 100 kronor.

Reservation

av ledamoten Hedborg

I tilläggsdirektiven till 1972 års skatteutredning 1974-09-13 hänvisas till Hagaöverenskommelsen och att regeringen utfäst sig att låta skatteutredningen med förtur pröva sparavdraget vid inkomsttaxeringen med hänsyn till prisutvecklingen sedan 1961. Utredningens majoritet har tolkat direktiven så, att uppgiften bara skulle vara att ange hur nuvarande avdragsbelopp bör uppräknas om de ska anpassas till prisutvecklingen, utan vare sig en prövning av skälen för eller emot en sådan uppräkning eller av avdragets konstruktion. Till en sådan tolkning kan jag inte ansluta mig.

Sparavdragets konstruktion beskrivs i avsnitt 5.1. Därav framgår att alla som har nettoinkomst av kapital får göra avdrag från denna inkomst med högst 400 kr. för ensamstående och 800 kr. för makar.

Med 1974 års ränteläge motsvarar 400 kr. avkastningen på bank på ca 6 000 kr. och 800 kronorsavdraget för makar svarar alltså mot en nettoförmögenhet på ca 12 000 kr. Utredningens förslag till fördubbling av avdraget innebär alltså att två makar inte betalar någon skatt alls på inkomster från en nettoförmögenhet som uppgår till ca 24 000 kr. En ren uppräkning av sparavdraget innebär vidare att den som verkligen har en låg inkomst av kapital - under 800 kr. för makar - inte får någon förbättring alls. De som har kapitalinkomster på mellan 800 och 1 600 kr. får en del av förbättringarna. Full effekt blir det bara för dem som har en större inkomst av kapital än 1 600 kr. (för makar). Genom den s.k. avdragsprogressiviteten blir 1 600-kronorsavdraget dessutom alltmera värt ju större inkomsten är. Vid en marginals katt på 42 % (ca 30 000 kr. inkomst) blir skattelättnaden vid fullt utnyttjande av det nya sparavdraget 672 kr. För den som tjänar mellan ca 100 000 och 150 000 kr. blir skattelättnaden 1 232 kr. Av tabell 5.1 framgår vidare att såväl sannolikheten för att kunna utnyttja sparavdraget som me-

SOU 1974:103

delvärdet av avdraget för dem som har det stiger kraftigt med inkomsten. Särskilt påtaglig är ökningen i förhållande till inkomsten för vuxna löntagare (tab.5:3). Dessa tillgodogör sig dessutom bara ca 50 % av avdragssumman trots att de utgör nära 65 % av samtliga inkomsttagare. Företagarna däremot, som utgör 4 % av inkomsttagarna, står för 7 % av avdragssumman (tab. 5:2).

Avdragsmöjligheterna urholkar skattesystemets förutsatta progressivitet och fördelningseffekter. En naturlig strävan i skatteutredningen bör därför vara att allvarligt överväga att slopa de avdrag som inte är mycket starkt motiverade. Ett skäl som har anförts för sparavdraget har varit att det skulle verka sparstimulerande. Det måste dock anses ytterst tveksamt om ett avdrag som kan utnyttjas av alla som har tillräckliga kapitalinkomster har denna effekt. Ett annat skäl för sparavdraget skulle vara att i någon mån jämställa annat sparande med det idag mycket gynnade villasparandet. Inget av dessa skäl förefaller mig vara tillräckligt starkt för att motivera att kapitalinkomster beskattas lindrigare än arbetsinkomster. Jag kan därför inte ansluta mig till utredningens förslag om en ökning av sparavdraget.

Om ändå - med hänsyn till Hagaöverenskommelsen - en uppräknings av avdraget anses nödvändigt, finns möjligheter att konstruera avdraget på ett sådant sätt att effekterna kommer småspararna till del i högre grad än med nuvarande konstruktion. En metod vore att trappa av avdraget med stigande kapitalinkomster. Därvid gäller dock fortfarande att avdraget blir mera värt ju högre inkomsten är. Det kan förhindras genom att en bestämd andel av avdraget - förslagsvis 40 % - får avräknas från skatten. Därmed försvinner visserligen den förenklingsvinst vid deklarationen som det nuvarande avdraget från inkomsten innebär. Å andra sidan uppnås att en uppräknings av sparavdraget för småsparare kan åstadkommas nära nog inom ramen för kostnaderna för nuvarande sparavdrag.

Reservation

av ledamoten Hermansson

1. Detta är det andra förslag till provisorisk skatteomläggning som framlägges av 1972 års skatteutredning efter tilläggsdirektiv av regeringen. Det första provisoriet avsåg 1975 års skatter, detta provisorium avser 1976 års skatter. Inom utredningen har jag framfört som min mening att dylika uppdrag att förfärdiga skatteprovisorier icke borde åvila utredningen. Risken är ju att densamma i stället för att fullgöra sitt ursprungliga uppdrag att föreslå långsiktiga, nödvändiga förändringar av skattesystemet förvandlas till ett permanent beredningsorgan som varje år framkommer med ett skatteprovisorium. Sådana borde hellre beredas av regeringens egna organ och skatteutredningen ges möjlighet att planera beskattningens utformning på längre sikt. Det kan tilläggas att denna uppgift kräver ett intimt samarbete med övriga utredningar på det skattepolitiska området, framför allt företagskatteberedningen och kommunalekonomiska utredningen, möjligen i form av en sammanslagning av utredningarna eftersom deras respektive utredningsområden griper in i varandra.

2. Vid formuleringen av årets uppdrag har sagts att detta skall omfatta en provisorisk skatteomläggning i fråga om 1976 års inkomster. Förslaget bör innefatta en lindring av skatten främst för låginkomsttagarna och de stora löntagargrupperna. Omläggningen skall totalfinansieras och kostnadsramen uppgå till 4 miljarder kr.

3. Den bästa metoden att sänka skatten för inkomsttagare med lägre inkomster är enligt min mening att helt slopa mervärdeskatten på livsmedel. Detta gynnar alla låginkomsttagare, däribland pensionärerna, samt barnfamiljerna. I min reservation till skatteutredningens förslag till provisorisk skatteomläggning för 1975 (SOU 1974:20) har jag framlagt sådant förslag om slopande av mervärdeskatten på livsmedel kombinerat med en skärpning av den direkta beskattningen i inkomstlägen över 65 000 kr. Utför-

ligt tabellmaterial är bifogat reservationen.

Sverige är nu det praktiskt taget enda land med mervärdebeskattning som har samma skattesats för livsmedel som för andra varor. Detta synes visa att de s.a.s. tekniska invändningarna mot att slopa moms på livsmedel icke behöver tillmätas särskild betydelse. Vad som kunnat genomföras i en rad andra länder borde vara möjligt att genomföra också i Sverige. I den långsiktiga reformeringen av skattepolitiken måste enligt min åsikt slopandet av mervärdeskatten på livsmedel vara en viktig del. Samtidigt måste kapitalbeskattningen skärpas.

4. I ett provisorium som omfattar t.v. endast ett år har jag emellertid förklarat mig beredd att diskutera också en omläggning av den direkta statsskatten som en möjlig metod. Jag är enig med utredningens majoritet om att skatteomläggningen därvid bör ske på sådant sätt, att alla heltidsarbetande inkomsttagare som kan anses tillhöra de i tilläggsdirektiven angivna inkomsttagargrupperna bör ha en i kronor räknat lika stor inkomstskattesänkning.

Jag är emellertid oenig med majoritetens förslag på två punkter vad gäller profilen i sänkningen av inkomstskatten. För det första: Det finns inget som helst skäl varför inkomsttagare med inkomster över ca 100 000 kr skulle beredas en skattesänkning. Några egentliga löntagare med inkomster över denna gräns finns det inte. Man bör därför sätta stopp för inkomstskattesänkningen vid omkring 100 000 kr. För det andra: Det finns skäl att låta den maximala skattesänkningen gå något längre ned på inkomstskalan än i utredningens förslag. År 1976 kommer det enligt de av utredningen redovisade statistiska beräkningarna fortfarande att finnas heltidsarbetande lönarbetare med inkomster understigande 30 000 kr. Många hundratusen deltidsarbetande, som önskar men inte kan få heltidsarbete eller som av andra skäl måste försöka klara sig med inkomsten från ett deltidsarbete, kommer att ha inkomster under 30 000 kr. Det finns inget skäl varför de skall

straffas både med lägre inkomster och en mycket lägre skattesänkning.

Vad som sparas genom att sätta stopp för skattesänkningen vid 100 000 kr. vill jag därför använda för ytterligare skattesänkningar under 30 000 kr. Jag föreslår att stats-skatteskalen med verkan fr.o.m. inkomståret 1976 ändras enligt följande:

<u>Beskattningsbar</u> <u>inkomst, kr</u>	<u>Skattesats inom skiktet</u>	
	<u>Nuvarande</u> <u>skatte-</u> <u>skala %</u>	<u>Mitt förslag</u>
- 15 000	7	3,5 (-3,5)
15 000 - 20 000	12	3,5 (-8,5)
20 000 - 22 000	17	3,5 (-13,5)
22 000 - 25 000	17	17
25 000 - 30 000	22	22
30 000 - 40 000	28	28
40 000 - 45 000	33	33
45 000 - 65 000	38	38
65 000 - 70 000	43	43
70 000 - 100 000	48	52 (+4)
100 000 - 150 000	52	54 (+2)
150 000 -	56	58 (+2)

De individuella effekterna av förslaget vid 1977 års taxering för ensamstående skattskyldig som varken får förvärvsavdrag eller skattereduktion (1 800 kr.) framgår av följande uppställning (kommunalutdebitering = 25 kr./skr.):

<u>Taxerad</u> <u>inkomst,</u> <u>kr</u>	<u>Total in-</u> <u>komstskatt</u> <u>vid oföränd-</u> <u>rade regler,</u> <u>kr</u>	<u>Skatteändring genom</u>	
		<u>utredningens</u> <u>förslag</u>	<u>mitt</u> <u>förslag</u>
6 000	230	- 45	- 53
10 000	1 510	- 165	- 193
15 000	3 110	- 315	- 368
20 000	4 735	- 490	- 568
25 000	6 610	- 885	-1 018
30 000	8 735	-1 200	-1 220
40 000	14 015	-1 200	-1 220
50 000	19 615	-1 200	-1 220
60 000	25 915	-1 200	-1 220
70 000	32 240	-1 200	-1 220
80 000	39 315	-1 200	-1 000
100 000	53 915	-1 200	- 200
125 000	72 985	- 995	+ 390
150 000	92 235	- 745	+ 890
200 000	132 555	- 245	+1 890
300 000	213 555	+ 755	+3 890

Den totala kostnaden för en skatteomläggning enligt denna linje har beräknats till drygt 4 000 milj. kr eller samma summa som majoritetsförslaget kostar.

5. Vad gäller finansieringen av skatteomläggningen delar jag utredningsmajoritetens mening att denna enklast sker genom en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften med 2,6 procentenheter fr.o.m. år 1976. Jag vill understryka den av utredningen framförda synpunkten, att verkningarna av dessa avgifter och annan produktionsfaktorbeskattning ytterligare utreds. Detta arbete måste påskyndas. Det kan inte vara riktigt att genom provisorier i förväg låsa avgörandet om den lämpligaste formen för beskattningen av företagen.

6. En skatteomläggning av det av utredningen förordade slaget som innebär att löntagarna avlastas vissa skatter samtidigt som arbetsgivaravgiften höjs i motsvarande grad är till sina slutliga verkningar osäker. (Det bör understrykas att arbetsgivaravgiften är avdragsgill vid taxeringen, varför en höjning av densamma icke kan betraktas som en skattehöjning.) Utredningen förutsätter att av-

giftshöjningen skall beaktas när utrymmet för löneökningar beräknas av avtalsparterna. Om därmed avses att en motsvarande reduktion skall ske av de möjliga löneökningarna vill jag uttryckligen förklara att jag icke delar denna uppfattning. Statsmakterna bör icke på detta sätt söka styra lönepolitiken. Min förhoppning är att löntagarna genom en aktiv facklig kamp skall kunna använda skattereformen både för en höjning av sina reallöner och för en ökning av lönarbetarnas andel av produktionsresultatet på profitens bekostnad.

7. Stat och kommun har en annan ställning än de privata företagen när det gäller effekterna av en löneförhöjning eller en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften. De privata monopolföretagen har ofta möjlighet att genom prisstegringar kompensera sig för ökade lönekostnader eller höjda avgifter. Landstingen och kommunerna säljer relativt få produkter eller tjänster. Deras huvudsakliga möjlighet att öka sina inkomster är genom skattehöjningar. Så har vi upplevt att utlovade sänkningar av statsskatten mer eller mindre ätit upp av kommunala skattehöjningar framtvingade av kommunernas ekonomiska läge. För att underlätta verksamheten för kommuner och landsting borde dessa enligt min mening helt befrias från allmän arbetsgivaravgift, i varje fall från den nu föreslagna höjningen.

8. I samband med utredningens förslag till provisorisk skattereform för år 1976 har vissa s.k. avdragsfrågor aktualiserats. Det gäller dels förslag om avdragsrätt för fackliga medlemsavgifter, ett förslag för vilket jag har stor sympati. Det gäller dels också beställningar genom tilläggsdirektiv från regeringen om höjning av sparavdraget och villaavdraget.

Då hela frågan om avdragssystemet och dess verkningar f.n. är föremål för behandling inom utredningen anser jag det ej lämpligt att nu göra några förändringar på detta område. Avdragen urholkar med sin nuvarande utformning verkan av den förutsatta progressiviteten inom skattesystemet. Den som har höga inkomster får en större skatte-

sänkning genom ett lika stort avdrag än den som har låga inkomster. Det är inte rimligt att ytterligare öka denna effekt samtidigt som skatteutredningen överväger radikala förändringar av hela avdragssystemet.

Reservation

av ledamoten Krönmark

Moderata Samlingspartiet har länge kritiserat det snabbt växande skattetrycket och de höga marginalskatteerna. Under senare år har upprepade omläggningar erfordrats för att en normal inkomstökning skulle ge åtminstone någon höjning av den reala disponibla inkomsten. De företagna åtgärderna har emellertid medfört, att progressiviteten successivt har skärpts. Man har vunnit lindring för stunden men har samtidigt förvärrat problemen för framtiden.

Uppbyggnaden av skattesystemet medför, att inkomstökningar, även om de endast motsvarar prisstegringen, drabbas av höga marginalsatser, varigenom en ökad andel av den totala inkomsten går till skatt. Den branta progressiviteten i förening med den snabba inflationen betyder, att det blivit nästan omöjligt att via inkomstökningar förbättra sin köpkraft. De höga lönekraven inför 1975 års avtalsrörelse är ett vittnesbörd om detta.

Kraven har hamnat på denna nivå, trots att den skatteskala som skall tillämpas 1975 medför en icke obetydlig marginalsattesänkning för de stora löntagargrupperna. Men en genomsnittlig industriarbetarlön kommer ändå att drabbas av en marginalsatt på ca 60 %, vartill kan läggas marginaleffekter till följd av gällande reduktionsregler för inkomstrelaterade sociala förmåner.

Sänkning av inkomstskatten 1976

Finansministern har utan tvivel rätt, när han i tilläggsdirektiven anger, att det behövs åtgärder på skatteområdet även för 1976, om de förestående löneförhandlingarna skall kunna leda till en avtalsperiod, som är längre än ett år. Den enklaste och mest naturliga lösningen skulle enligt min mening ha varit att indexreglera 1975 års skatteskala. Men de ursprungliga direktiven till skatteutredningen förbjuder ett förslag med denna innebörd.

Då återstår att företa justeringar i skatteskalen. Majoriteten föreslår här, att skattesatserna sänks upp till en beskattningsbar inkomst av 25 000 kronor. Däröver blir det ingen marginalsattesänkning - från en nivå av 100 000 kronor föreslås t o m höjda skattesatser. Eftersom endast ca 5 procent av de heltidsarbetande löntagarna kan beräknas ha inkomster under 30 000 kronor 1976, kommer det stora flertalet av dem som berörs av de centrala avtalsförhandlingarna inte att få några som helst lindringar i marginalbeskattningen. De får visserligen en skatteminskning med 1 200 kronor vilken faller på lägre delar av inkomsten. Men en heltidsanställd med genomsnittslön, vilken 1976 kan beräknas överstiga 50 000 kronor, får fortfarande se ca 63 procent av en lönehöjning eller en extraförtjänst gå bort i skatt. Härtill kommer att värdet av en skattelindring med 1 200 kronor faller med stigande inkomst.

Majoritetens förslag får därför enligt min mening inte den önskade effekten att underlätta ett flerårsavtal. För det krävs sänkta marginalskatter samt att lindringen blir proportionellt sett tämligen likformig i de olika inkomstlagen där löntagare normalt befinner sig. En indexreglering skulle svara mot detta krav. Eftersom jag av formella skäl är förhindrad att föreslå en sådan, väljer jag att föreslå ändringar i skatteskalen, som leder till likartade resultat. Mitt förslag i detta avseende framgår av tabell 1.

Tabell 1. Förslag till ändringar i den statliga inkomstskatteskalan

Statligt beskattningsbar inkomst, kr.	Nuvarande skattesats, procent	Mitt förslag, procent	Sänkning, procentenheter
1	2	3	4
0 - 15 000	7	6	1
15 000 - 20 000	12	7	5
20 000 - 25 000	17	12	5
25 000 - 30 000	22	18	4
30 000 - 40 000	28	24	4
40 000 - 45 000	33	29	4
45 000 - 65 000	38	34	4
65 000 - 70 000	43	40	3
70 000 - 75 000	48	45	3

Medan marginalsattesänkningen enligt majoritetens förslag upphör vid en årsinkomst av 30 000 kronor, fortsätter den enligt mitt förslag upp till 80 000 kronor. Över den nivån bör enligt min mening skatteskalan vara oförändrad.

Eftersom direktiven anger en ram av 4 miljarder kronor, blir skattelättnaden i lägre inkomstlägen mindre i mitt förslag än vad majoriteten förordat. I den mån inkomsttagare under 30 000 kronor är löntagare rör det sig nästan uteslutande om deltids- och delårsarbetande, vilkas försörjningssituation som regel är betydligt bättre än vad deras arbetsinkomst anger. I de fall den låga inkomsten motsvaras av en låg standard blir skattesänkningen ändå inte av sådan storlek att den nämnvärt stärker deras ställning. Detta reella låginkomstproblem kan inte lösas via den statliga inkomstbeskattningen utan angrups bättre med näringspolitiska, arbetsmarknadspolitiska och socialpolitiska åtgärder.

Effekten av mitt förslag jämfört med nuvarande regler och majoritetens förslag framgår av tabell 2. Där redovisas den nominella och reella förändringen av skatten mellan 1975 och 1976 vid en 10-procentig prisstegring. Kommunal-skatten har antagits förbli oförändrad.

Tabell 2. Nominell och real förändring av skatten från år 1975 till år 1976 vid 10 % prisstegring, dels enligt majoritetens förslag, dels enligt mitt förslag.

Skattskyldig utan förvärsavdrag och s.k. hemmakeavdrag. Kommunal utdebitering = 25 kr.

Taxerad inkomst år 1975 kr.	Real skatte-skärpning ¹⁾ 1975-1976 kr.	3	4	5		6		7
				nominellt (= kol.3 + kol.4)	realt (= kol.3 + kol.6)	nominellt	realt (= kol.3 + kol.6)	
25 000	6 610	292	- 885	- 593	- 425	- 133		
35 000	11 115	567	-1 200	- 633	- 870	- 303		
45 000	16 690	744	-1 200	- 456	-1 270	- 526		
55 000	22 765	1 189	-1 200	- 11	-1 670	- 481		
65 000	29 065	1 189	-1 200	- 11	-2 070	- 881		
75 000	35 665	1 489	-1 200	+ 289	-2 415	- 926		
85 000	42 965	1 909	-1 200	+ 709	-2 550	- 641		
100 000	53 915	1 909	-1 200	+ 709	-2 550	- 641		

1) Den reala skatteskärpningen blir i praktiken större än vad som anges i kol. 3 på grund av att det avdrag för sjukförsäkringsavgiften på maximalt 500 kr. som medges vid 1976 års taxering bortfaller vid 1977 års taxering.

Tabell 3 visar den reala förändringen av den genomsnittliga marginalskatten i olika inkomstskikt. Förutsättningarna är desamma som i tabell 2. Majoritetens förslag innebär för vanliga inkomsttagare en real skärpning av marginalskatten över 30 000 kronors inkomst. Mitt förslag däremot innebär marginalskattelättnader - även med hänsyn tagen till penningvärdesförsämringen - upp till en årsinkomst 1976 av 75 000 kronor (bortsett från skiktet 45 000 - 55 000 kronor där marginalskatten reallt sett blir i stort sett oförändrad).

Tabell 3. Real förändring av den genomsnittliga marginalskatten i olika inkomstskikt från år 1975 till år 1976 vid 10 % prisstegring, dels enligt majoritetens förslag, dels enligt mitt förslag.

Skattskyldig utan förvärvsavdrag. Kommunal utdebitering = 25 kr.

Taxerad inkomst år 1976 kr.	Genomsnittlig marginalskatt, i procent			
	år 1975	år 1976 enligt		
		oföränd- rade reg- ler	majorite- tens för- slag	mitt för- slag
	1	2	3	4
25 000 - 35 000	42,3	45,0	41,9	40,6
35 000 - 45 000	54,0	55,7	55,7	51,7
45 000 - 55 000	56,3	60,7	60,7	56,7
55 000 - 65 000	63,0	63,0	63,0	59,0
65 000 - 75 000	63,0	66,0	66,0	62,5
75 000 - 85 000	68,8	73,0	73,0	71,6
85 000 - 100 000	73,0	73,0	73,0	73,0

Finansieringen

Enligt tilläggsdirektiven skall även den nu aktuella skatteomläggningen totalfinansieras. Denna ståndpunkt ter sig egendomlig, eftersom det vid kostnadskrävande reformer på andra områden inte är brukligt att ange speciella finansieringsvägar.

Beskattningen är ett viktigt konjunkturpolitiskt instrument. Man kan därför vid genomförandet av skatteomläggningen inte bortse från den väntade ekonomiska utvecklingen. Konjunkturläget 1976 kan idag inte förutses med någon större säkerhet, men mycket tyder på att vi detta år råkat in i en vikande konjunktur med därav följande vikande sysselsättning. Skulle så bli fallet, kommer det att krävas en efterfrågestimulerande politik. Det finns därför anledning att nu gardera sig för möjligheten att utforma skatteomläggningen 1976 som en stimulanspolitisk åtgärd.

Prisstegringen kan väntas bli minst 10 procent mellan 1975 och 1976. Genom avsaknaden av indexreglering kommer staten att automatiskt tillföras 2,3 miljarder kronor i extra skatteintäkter från fysiska personer. Enligt min mening finns det ingen anledning att kompensera bortfallet av dessa medel, vilka härrör från inflationseffekten i vårt nuvarande skattesystem.

Av återstående ca 1,7 miljarder kronor torde huvuddelen kunna täckas in genom besparingar inom den offentliga verksamheten. De upprepade tilläggsdirektiven till skatteutredningen bekräftar att det totala skattetrycket och marginalbeskattningen nått en oacceptabelt hög nivå. När människorna inte längre godtar en fortsatt stegring av skattebelastningen, måste det offentliga iakttä största möjliga sparsamhet med anförtrödda medel.

Om det härutöver krävs åtgärder för att finansiera skatteomläggningen, blir beroende av konjunkturutvecklingen. Skulle den bli sådan, som ovan befarats, torde inga ytterligare åtgärder erfordras. Blir den mera gynnsam, lig-

ger det nära till hands att höja skatten på sprit och tobak, eftersom sådana varor bör följa med i den allmänna prisutvecklingen. I övrigt kan övervägas såväl miljö- och energiavgifter som en höjning av mervärdeskatten.

Däremot kan jag inte acceptera den metod, som majoriteten föreslår, nämligen att höja den allmänna arbetsgivaravgiften. Det kan inte vara rätt att fortsätta på denna väg, när vi står inför en konjunkturdämpning med därav följande risker för sysselsättningen. Dessutom bör de samhälls-ekonomiska och fördelningspolitiska effekterna av det snabbt höjda uttaget av arbetsgivaravgifter klarläggas, innan ytterligare skärpningar kan bli aktuella.

Sparavdraget

Jag ansluter mig till utredningens förslag om en fördubbling av sparavdraget, vilket överensstämmer med krav som Moderata Samlingspartiet sedan länge framfört. Eftersom denna förändring enbart är en anpassning till den prisutveckling som ägt rum sedan nuvarande avdragsbelopp fastställdes, ser jag - i överensstämmelse med ovan förda resonemang - inget behov av någon finansiering på denna punkt. Majoritetens förslag att den allmänna arbetsgivaravgiften skall höjas för att ge motsvarande skatteintäkter leder till den orimliga konsekvensen att utrymmet för lönehöjningar beskärs, därför att de som uppstår kapitalinkomster skall kompenseras för inflationens härjningar.

Villaavdraget

Enligt direktiven hade utredningen även att pröva schablonavdraget vid villabeskattningen. När detta avdrag infördes 1957, motiverades det bl.a. med att egnahemssparandet inte skulle behandlas mindre gynnsamt än vanligt kapitalsparande. Trots detta är utredningen inte beredd att höja villaavdraget. Man vill invänta resultatet av 1975 års allmänna fastighetstaxering, innan man är beredd att framlägga förslag i ärendet.

Enligt min mening talar bärande skäl för att höja villaavdraget samtidigt med sparavdraget. Jag föreslår därför, att villaavdraget höjs fr.o.m. 1976 års taxering från 500 kronor till 700 kronor, vilket knappt motsvarar prisutvecklingen mellan 1970, då avdraget senast fastställdes, och 1975. Inte heller på denna punkt är enligt min mening någon finansiering motiverad.

Reservation

av ledamoten Mundebo

Ett flertal skattereformer har genomförts under senare år. Det nu aktuella förslaget gäller den femte reformen under 1970-talet.

Tidigare reformer

1970 års skattereform innebar en övergång till individuell beskattning och en omfördelning av skattebördan till förmån för låginkomsttagare och flerbarnsfamiljer. En ny statlig inkomstskatteskala infördes liksom nya regler för grundavdrag, förvärvsavdrag och skattereduktion. Marginalskatten skärptes i vissa inkomstlägen. Mervärdeskatten höjdes från 10 till 15 procent.

1972 års skatteomläggning innebar justeringar av statskatteskalan. Skattelättnaden var i procent störst för årsinkomster upp till 25 000 och i kronor störst för årsinkomster mellan 35 000 och 70 000 kronor. Den allmänna arbetsgivaravgiften höjdes från 2 till 4 procent.

1973 års skatteomläggning innebar att löntagarnas folkpensionsavgift ersattes av en socialförsäkringsavgift från arbetsgivarna. Detta medförde en skattesänkning för alla inkomsttagare.

1974 års skatteomläggning, nyligen beslutad, innebar, med verkan fr o m inkomståret 1975, sänkt inkomstskatt och sänkt marginalskatt samt ändrade inkomstprövningsregler för bostadstilläggen. Sjukförsäkringsavgiften för löntagare slopades, statskatteskalan justerades, grundavdragen blev lika och särskild skattereduktion för låginkomsttagare infördes. Skattesänkningen blev i procent störst vid årsinkomster upp till 20 000, i kronor störst i inkomstlägen 50 000 till 100 000 kr om året. Socialförsäkringsavgifterna höjdes med 4,1 procent.

Förutom detta har flera andra skattereformer genomförts, bl a en beskattning av socialförsäkringsförmåner.

Skattereformerna har i vissa fall gällt viktiga principiella förändringar - t ex övergång till individuell beskattning - i andra fall endast justeringar av skatteskalor för att undvika att pris- och lönestegringar automatiskt skulle leda till betydande skattehöjningar. Skattereformerna har inneburit tillfälliga förbättringar, men inga mer långsiktiga lösningar. 1970-talet har varit skatteprovisoriernas period. Detta illustreras av det nu aktuella förslaget - det är andra gången under ett och samma år som skatteutredningen föreslår en provisorisk skattereform. Inflationen, i kombination med kommunal skattehöjningar och stark progressivitet i den statliga skatteskalan, har under 1970-talet varit så betydande att skatteomläggningarna - trots att de varit betydelsefulla och gällt skattesänkningar om flera miljarder kronor - reellt sett endast betytt att 1970 års skattenivå kunnat bevaras.

Ännu ett provisorium

Det är ofrånkomligt att genomföra en provisorisk skattereform också för 1976 års inkomster om man vill undvika att pris- och lönestegringar skall leda till fortsatta automatiska skattehöjningar. En provisorisk reform skulle också kunna medverka till att underlätta en längre avtalsperiod än ett år. Jag vill dock framhålla att om ett inflationsskydd hade funnits inom skattesystemet skulle de problem som möter inför 1976 kunnat lösas på det sättet.

Jag vill också betona att det är otillfredsställande med upprepade täta provisoriska förändringar i ett bristfälligt skatte- och bidragssystem. Det är nu nödvändigt att få ett nytt mera varaktigt skattesystem. Jag framhöll redan i skatteutredningens förra betänkande, i mars 1974, att skatteutredningens arbete med att utforma ett mera permanent skattesystem snarast borde fullföljas. Detta framstår nu än mer som nödvändigt.

Mål för skattepolitiken

Från folkpartiets sida har vi under flera år arbetat för en genomgripande skattereform. Vi anser att det nuvarande skattesystemet inte på ett bra sätt fyller sin huvuduppgift: att finansiera den offentliga verksamheten och att vara ett instrument för fördelnings- och stabiliseringspolitik. Skattesystemet bör också vara enkelt och rättvist och lätt att administrera och kontrollera. Vi anser att det behövs en fortsatt sänkt inkomstskatt och sänkta marginalsatser och att beskattningen av produktionen främst bör gälla energi och knappa råvaror. Vi anser också att det bör finnas ett inflationsskydd i skattesystemet.

Riktlinjer för omläggningen

Det sägs i direktiven för skatteutredningens arbete rörande 1976 års skatter att förslaget bör innefatta "en lindring av skatten främst för låginkomsttagarna jämte de stora löntagargrupperna" samt att förslaget bör utformas så att det kan medverka till att "underlätta en längre avtalsperiod än ett år".

Jag delar uppfattningen att det är angeläget att uppnå en lindring av skatten för låginkomsttagare och för de stora löntagargrupperna. Jag anser det också värdefullt om skatteomläggningen kan medverka till att underlätta avtalsrörelsen - även om jag är oroad för att en fortsatt koppling mellan skatteomläggningar och avtalsförhandlingar kan medföra problem såväl för statsmakterna som för arbetsmarknadens organisationer.

Inkomstfördelning och inkomstutveckling

En grundläggande utgångspunkt för 1976 års skatteomläggning är att precisera vad som menas med "låginkomsttagare" respektive "stora löntagargrupper".

Skatteutredningen redovisar i sitt betänkande en del ma-

terial rörande inkomstfördelning och inkomstutveckling.

Av en redovisning, som gäller alla inkomsttagare, framgår bl a att år 1976 kan 32 procent av löntagarna beräknas ha en årsinkomst om högst 30 000 kr, 35 procent 30 000 - 50 000 kr och 26 procent 50 000 - 80 000 kr. Spridningen på olika inkomstklasser är mycket stor. Det beror bl a på att förvärvsarbetets omfattning varierar. Många människor är deltidsarbetande. De flesta av dessa vill också ha deltidsarbete - och därmed följer naturligen lägre inkomst. Till gruppen som redovisar inkomster under 30 000 kr om året hör också 90 procent av pensionärerna, 80 procent av ungdomarna och 55 procent av företagarna.

Av en annan redovisning, som gäller heltids- och helårsarbetande, framgår bl a att år 1976 kan 5 procent av löntagarna beräknas ha en årsinkomst om högst 30 000 kr, 17 procent 30 000 - 40 000 kr, 33 procent 40 000 - 50 000 kr, 20 procent 50 000 - 60 000 kr samt 16 procent 60 000 - 80 000 kr och 9 procent över 80 000 kr. Medianinkomsten kan under 1976 beräknas uppgå till 51 900 kr för män och 41 700 kr för kvinnor samt 48 500 kr för samtliga.

Ytterligare en belysning ger följande tabell, som visar den beräknade medelinkomsten för vuxna arbetare inom några betydelsefulla LO-SAF-områden år 1976.

Industrigren	1974	1976
Konfektion	30 900	37 400
Textil	33 500	40 500
Trä	35 900	43 400
Verkstad	38 100	46 200
Massa och papper	40 700	49 200
Järn och stål	41 100	49 700
Byggnads	45 400	54 900

Utredningen anger själv att årsinkomster mellan 30 000 till 100 000 kr kan vara en lämplig avgränsning av de båda målgrupperna, låginkomsttagare och stora löntagargrupper. Det är en mycket vid ram - utanför de båda gränserna ligger mindre än 10 procent av heltids- och helårsarbetan-

de inkomsttagare. Om man vill göra en snävare avgränsning kan man konstatera att 17 procent av de heltids- och helårsarbetande kan beräknas ha en årsinkomst om 30 000 - 40 000 kr. Denna grupp, jämte dem som ligger under 30 000 kr om året, skulle kunna betraktas som låginkomsttagare - de uppnår trots full arbetsinsats en jämförelsevis låg inkomst. Man kan också konstatera att 53 procent av de heltids- och helårsarbetande har en årsinkomst om 40 000 - 60 000 kr. Hit hör alltså stora löntagargrupper. Ytterligare 16 procent har mellan 60 000 och 80 000 kr och ligger alltså nära denna senare grupp. Detta är data som utredningen själv redovisar. De bygger på jämförelsevis försiktiga antaganden om löneutvecklingen (åtta till tio procent löneökning under vart och ett av åren 1975 och 1976).

1976 års skattetableller

Jag anser att såväl lägre som högre inkomsttagare bör få del av skatteomläggningen. Skatteutredningen har som nämnts avgränsat de i direktiven nämnda målgrupperna till att gälla årsinkomster mellan 30 000 och 100 000 kr. Jag kan acceptera denna avgränsning. Jag anser emellertid att utredningsmajoritetens förslag till nya skatteskalor inte utgår från dessa avgränsningar och från den inkomststatistik som utredningen själv redovisar. En betydande del av skatteomläggningen gäller inkomster som ligger under låglönetagarnas inkomstnivå.

Majoritetens skatteförslag kan vid första påseende förefalla acceptabelt. Det ger skattelättnader åt alla och nästan alla heltidsarbetande får en i kronor räknat lika stor inkomstskattesänkning. Majoriteten bortser emellertid från de effekter som följer av en fortsatt pris- och lönestegring och av höjd kommunal utdebitering. Det är självfallet svårt att nu bedöma pris- och löneutvecklingen under 1975 och 1976. Men också försiktiga prognoser visar att många löntagare kommer att få svårt att bevara sin reella standard även om lönehöjningarna skulle bli betydande. Det är också svårt att nu bedöma hur många kommuner som kan komma att finna det ofrånkomligt att höja

kommunalskatten. Medelutdebiteringen för 1975 beräknas bli kr 25:23. Vissa skattehöjningar torde komma att ske också vid ett kommunalt skattestopp - en eventuell överenskommelse härom för åren 1975 och 1976 torde komma att få samma utformning som 1973-1974, då man var ense om att försöka avstå från höjningar, eller att i vart fall begränsa dessa till sammanlagt 1 kr för de båda åren. Majoriteten redovisar skatteändringarna till följd av förslaget med utgångspunkt från en kommunal utdebitering om 25 kr. Skulle redovisningen göras med utgångspunkt från 26 kr i utdebitering blir resultatet väsentligt annorlunda - en stor del av skatteminskningen försvinner.

Man kan inte bortse från dessa omständigheter vid en bedömning av olika förslag till inkomstskatteskalor för 1976. Och då är majoritetens förslag inte längre lika acceptabelt. Marginalskatterna förblir enligt majoritetens förslag oförändrade i alla de inkomstskikt där löntagare med heltidsarbete befinner sig. Skatteomläggningen har sin reella tyngdpunkt i inkomstskikt som ligger under inte bara "stora löntagargrupper" utan också "låginkomsttagare". Detta kan knappast medverka till att underlätta avtalsrörelsen.

Följande tabell belyser den reala skatteändringen 1975-1976 enligt majoritetens förslag vid ett antagande om 10 procent inflation.

Årsinkomst kr		Real skatteändring 1975-1976, i kr i 1976 års priser			
		Skattskyldig med hemmake		Ensamstående	
1975	1976	Utdebitering		Utdebitering	
		25 kr	26 kr	25 kr	26 kr
25 000	27 500	-251	- 22	-431	-202
30 000	33 000	-226	+ 58	-406	-122
35 000	38 500	+253	+ 592	+ 73	+412
40 000	44 000	- 2	+ 392	-182	+212
45 000	49 500	+240	+ 689	+ 60	+509
50 000	55 000	+517	+1021	+337	+841
55 000	60 500	+525	+1084	+345	+904
60 000	66 000	+525	+1139	+345	+959

Följande tabell visar marginalskatteernas utveckling. Siffrorna avser ökning eller minskning av den genomsnittliga marginalskatte i olika inkomstskikt enligt majoritetens förslag vid ett antagande om 10 procent inkomstökning från 1975 till 1976 (skattskyldig utan förvärvsavdrag)

Årsinkomst kr		Marginals katt i procent			
1975	1976	1975	1976		
			utdebitering		
			25 kr	26 kr	
25 000-30 000	27 500-33 000	41.8	42.3	(+0.5)	43.3 (+1.5)
30 000-35 000	33 000-38 500	46.9	55.6	(+8.7)	56.6 (+9.7)
35 000-40 000	38 500-44 000	57.8	53.2	(-4.6)	54.2 (-3.6)
40 000-45 000	44 000-49 500	53.0	57.4	(+4.4)	58.4 (+5.4)
45 000-50 000	49 500-55 000	57.8	62.9	(+5.1)	63.9 (+6.1)
50 000-55 000	55 000-60 500	62.9	63.0	(+0.1)	64.0 (+1.1)
55 000-60 000	60 500-66 000	63.0	63.0		64.0 (+1.0)

Siffrorna visar att skattelättnaden "försvinner" -flertalet löntagare måste tvärtom räkna med höjd skatt 1976, detta också om den kommunala utdebiteringen skulle förbli oförändrad.

Jag har därför inte kunnat ansluta mig till den modell för skatteomläggning som utredningens majoritet förordar. Min utgångspunkt har varit att också för 1976 bevara de betydelsefulla förbättringar för 1975 som nästan alla inkomsttagare fick genom 1974 års skatteomläggning. Detta kan vid fortsatt inflation och stark progressivitet i skattesystemet inte uppnås genom en så schematisk modell som majoriteten stannat för.

Inom utredningen har utarbetats ett 60-tal modeller för skatteomläggning. Alla innebär en skattelättnad som för de stora löntagargrupperna varierar mellan 1 200 kr och 2 200 kr om året. Utredningsmajoriteten har stannat för en modell som betyder en skattelättnad om 1 200 kr i inkomstskikten 30 000 till 100 000 i årsinkomst och med lägre siffror i lägre och högre inkomstskikt samt med sänkt marginals katt enbart i de allra lägsta inkomstskikten och med höjd marginals katt i de högsta inkomstskikten.

Det finns flera alternativ som på ett mera tillfredsställande sätt skulle tillgodose direktivens önskemål, nämligen att lindra skatten för låginkomsttagare och för stora löntagargrupper samt att medverka till att underlätta en längre avtalsperiod än ett år. Jag föredrar sådana alternativ som för de stora löntagargrupperna skulle ge 1 550 till 1 700 kr i skattelättnad och som skulle bevara de genom 1974 års skatteomläggning för 1975 års inkomster uppnådda marginalskatteminskningarna i låg- och mellaninkomstlägen. Av en sådan modell följer då att skattelättnaderna blir lägre än enligt majoritetens modell vid årsinkomster upp till ca 20 000 kr. Detta kan beklagas. Jag anser emellertid, att andra insatser än skattepolitiska i första hand måste komma i fråga för låglöne-grupperna. En huvudlinje måste vara att förbättra deras situation genom särskilda insatser i lönerörelsen. Av betydelse är också arbetsmarknads- och utbildningspolitiken samt socialpolitiken, främst bostadsstödet. Det bör också kommas ihåg, att många har låg inkomst därför att de själva valt att arbeta deltid. Om man vill genomföra en ordentlig skattesänkning i flertalet inkomstgrupper skulle det behövas en större kostnadsram än 4 miljarder. Direktiven har inte möjliggjort utarbetande av sådana förslag.

Ett alternativ för skatteomläggning har framförts av TCO-representanten i utredningen, Sune Tidefelt. (Redovisat på annan plats i detta betänkande). Detta alternativ har enligt min mening betydande förtjänster och tillgodoser i allt väsentligt mina synpunkter. Det ger större skattelättnader än majoritetsförslaget åt alla heltidsarbetande, såväl låginkomsttagarna som de stora löntagargrupperna.

Kostnader och finansiering

Utgångspunkten för skatteutredningens arbete har varit att skatteomläggningen bör omfatta ca fyra miljarder kr. Det sägs i direktiven att omläggningen bör totalfinansieras och att såväl höjda arbetsgivar- eller socialavgifter som indirekt skatt kan komma i fråga.

Jag delar uppfattningen att skatteomläggningen bör resultera i att stat och kommun för år 1976 får reellt sett oförändrade inkomster. Det är sålunda inte nu fråga om en skattesänkning, sett ur statens och kommunernas synvinkel. Det är emellertid inte heller fråga om en skattehöjning, sett ur statens och kommunernas synvinkel. Om stat och kommun skulle behöva större - eller mindre - inkomster bör avgöras i samband med budgetbesluten, då konjunkturpolitiska synpunkter också kan beaktas och reformpolitiken i övrigt överblickas. Detta är inte möjligt för skatteutredningen att avgöra - och inte heller dess uppgift.

Man bör alltså beakta vad de nya skattetabellerna kan komma att medföra i skatteintäkter 1976. Det är inte möjligt att bedöma pris- och löneutvecklingen för 1975 och 1976. Ett antagande om fortsatt inflation torde dock vara rimligt - detta också om samhällets kamp mot inflationen skulle intensifieras.

Om man antar att inflationen från 1975 till 1976 skulle uppgå till 10 procent så får stat och kommun på grund av frånvaro av indexreglering i skattesystemet (grundavdrag och skatteskalor) ett automatiskt tillskott av minst 2 300 milj kr resp 530 milj kr eller tillsammans drygt 2 800 milj kr. Detta är - annorlunda uttryckt - den skatteskärpning som automatiskt drabbar inkomsttagarna genom inflationen.

Självfallet betyder en ökad inflation också att statsutgifterna, framför allt lönekostnaderna, ökar. Denna ökning är emellertid, med nuvarande starka progressivitet i skattesystemet, mindre än skatteökningen. Därtill kommer att andra skatteintäkter, framför allt mervärdeskatten, också ökar. Det är därför rimligt - och förenligt med ansvar för samhällsekonomi och statsfinanser - att beakta det tillskott som stat och kommun får. Med hänsyn till kommunernas trängda ekonomiska situation räknar jag i det fortsatta resonemanget endast med statens andel - kommunerna skulle alltså enligt min uppfattning tillföras om-

kring 500 milj kr i automatiska skattetillskott. Utredningens förslag rörande inkomstbeskattningen innebär nämligen endast ett mindre skattebortfall för kommunerna. Det är de nya reglerna för extra avdrag för folkpensionärer som kan medföra ett bortfall om något tiotal milj kr. Nämnade förstärkning av kommunernas ekonomi - som alltså netto kan beräknas uppgå till omkring 500 milj kr - är betydelsefull för kommunerna även om den naturligtvis inte innebär att deras situation därigenom blir tillfredsställande.

Med utgångspunkt i min uppfattning att en stark inkomspolitik och en stabil finansiering av reformverksamheten är nödvändig, bl.a. för en energisk kamp mot inflationen, vill jag alltså förordna att staten i samband med en inkomstskatteomläggning tillföres 1 700 - 1 800 milj kr under 1976.

Utredningsmajoriteten förordar att detta sker genom att den allmänna arbetsgivaravgiften ökar från 4.0 till 6.6 procent. Detta skulle ge ett tillskott av ca 4 060 milj kr. En så betydande höjning av denna skatt kan få allvarliga verkningar för samhällsekonomi och arbetsmarknad. Den allmänna arbetsgivaravgiften förorsakar, som bl a LO-ordföranden Gunnar Nilsson nyligen framhållit, problem för arbetskraftsintensiva företag. Därför bör man söka finna andra former av beskattning.

Folkpartiet har i olika sammanhang, bl a vid de s k Hagaöverläggningarna, framhållit att produktionsbeskattningen bör förändras så att förbrukningen av energi och ev även av knappa råvaror beskattas i högre grad än hittills. En omläggning och höjning av elskatten bör komma i första hand. Likaså är miljöavgifter tänkbara. Skatten på sprit och vin, malt och läskedrycker samt tobak bör också öka. Det är en allmän uppfattning att dessa skatter i vart fall bör följa prisutvecklingen. Spritskatten justerades i maj 1974, övriga ovannämnda skatter i januari 1973. Det betyder, om man också i fortsättningen vill följa prisutvecklingen, att en betydande höjning av dessa skatter kan

ske 1976. Den erforderliga finansieringen av skatteomläggningen bör kunna ske genom nu nämnda finansieringsvägar.

Utredningen föreslår också en fördubbling av sparavdraget fr o m inkomståret 1975. Detta är en värdefull och naturlig höjning - sparavdraget har varit oförändrat sedan 1961. Detta medför ett skattebortfall vid 1976 års taxering om ca 280 milj kr. Majoriteten föreslår att detta skattebortfall kompenseras genom en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften, löneskatten, med 0,2 procentenheter. Den sammanlagda höjningen av denna avgift skulle således bli 2,8 procentenheter. Jag anser att en höjning av sparavdraget bör få så gynnsamma samhällsekonomiska effekter att reformen skulle kunna betraktas som självfinansierande. Om det med hänsyn till att en så förhållandevis stor höjning görs på en gång anses nödvändigt med en inkomstkomensation för stat och kommun under viss tid bör detta kunna ske inom ramen för ovan nämnda finansieringskällor.

Jag vill slutligen framhålla att jag beträffande villaavdraget accepterat utredningens slutsats att frågan om en höjning av detta avdrag får anstå till dess utfallet av 1975 års allmänna fastighetstaxering är känt. Jag anser det emellertid naturligt att avdraget höjs till åtminstone 700 kr, men menar att också andra ändringar - schablonvärden och intäktsgränser - kan bli nödvändiga och att avvägningen mellan olika ändringar bör göras i ett sammanhang och i god tid före 1976 års deklaration och taxering.

Reservation

av ledamoten Svensson

1) Vid mina ställningstaganden till de förslag, som framförts inom utredningen, har jag i första hand väglatts av önskemålet att medverka till sådana lösningar, att en tvåårig uppgörelse mellan arbetsmarknadens parter i samband med 1975 års avtalsförhandlingar underlättas. Detta måste rimligen vara det bärande motivet för kravet på utredningen att inom en tidsrymd av ungefär 2 månader utarbeta ett nytt förslag till provisorisk skattereform. Av direktiven framgår också att reformen skulle syfta till att "väsentligt öka möjligheterna att vid de kommande löneförhandlingarna uppnå en avtalsperiod på mer än ett år".

2) Som framgår även av andra reservationer råder inom utredningen en betydande oenighet om hur de 4 miljarder kronor, som skattereformen enligt direktiven får kosta, skall utläggas på olika kategorier inkomsttagare. Utredningens majoritet förordar med stöd av anvisningar i direktiven att en satsning i första hand skall äga rum på låginkomsttagarna. Beträffande de stora löntagargrupperna föreslås en jämn utläggning enligt den sk krontalsmetoden. Efter detta kvarstår inget egentligt utrymme för konstruktiva lösningar av de marginalskatteproblem, som alltid aktualiseras i samband med löneförhandlingar inte minst gällande mellaninkomstlägena. I tider av relativt kraftig inflation förstärks erfarenhetsmässigt kraven på sådana justeringar.

3) Inom utredningen har ett stort antal förslag till ny skatteskala presenterats och diskuterats. Den lösning, som utredningens majoritet ställt sig bakom, har en uppenbar låginkomstprofil. Den har alltså en rent fördelningspolitisk effekt. Då å andra sidan representanter i utredningen för betydande grupper arbetstagare uppenbarligen inte finner den föreslagna lösningen tillfredsställande, måste jag utifrån de motiv som inledningsvis beto-

nats, nämligen strävan efter en snabb uppgörelse på arbetsmarknaden, ifrågasätta, huruvida den föreslagna lösningen är ägnad att leda till det uppsatta målet.

I föreliggande situation finner jag ingen anledning att detaljmässigt förorda en på visst sätt utformad skala. I stället vill jag som min uppfattning deklarerera, att principen i detta fall bör vara, att skattelindringen skall tillgodogöras olika kategorier inkomsttagare i samma proportion, som de kan beräknas avstå från kontanta löneökningar vid - som majoriteten föreslår - fortsatt utbyggnad av löneskatten med samtidig utfästelse från vederbörande organisations sida att vid fastställande av disponibelt utrymme vid förhandlingarna avräkna arbetsgivarernas avgiftshöjningar.

4) Utredningen borde med andra ord enligt min uppfattning eftersträvat en större parallellitet mellan effekterna av skalförändringarna och den tänkta nedminskningen i de kontanta lönekraven.

5) Under alla förhållanden finner jag att i samband med skattereformen ingen inkomsttagare bör drabbas av en ökad skattebelastning. I direktiven finns inga anvisningar om förslag syftande till uppjusteringar av den gällande skatteskalen. Detta har en alldeles särskild betydelse för de enskilda rörelseidkare, som finansierat övertagandet av sina företag medelst lån och för amorteringsändamål måste tillgodogöra sig ofta avsevärda belopp i form av löner eller liknande uttag av skattepliktig karaktär. En förhöjning av inkomstskatten i kombination med gällande för mögenhetsbeskattning skulle uppenbarligen ytterligare försvåra upprätthållandet av den medelstora och mindre företagsamheten i vårt land organiserad i form av enskilt ägda företag.

Det har i olika sammanhang klargjorts, vilken betydelse dessa företagsformer har för ett differentierat och progressivt näringsliv. Möjligheterna att upprätthålla verk-

samheten i oförändrade former bör icke försämrats i samband med provisoriska skattereformer som ytterligare ökar skattebelastningen.

6) Vad gäller finansieringen av den föreslagna omläggningen av skatteskalan har utredningens majoritet stannat för en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften från 4 till 6,6 %.

Dessutom föreslås en ytterligare höjning å 0,2 procentenheter för att täcka det skattebortfall å 280 milj kronor, som beräknas följa på grund av höjning av sparavdraget.

Även denna gång har gällt, att den tid som stått till utredningens förfogande icke medgivit någon närmare analys och diskussion vare sig av arbetsgivaravgifter eller alternativa finansieringskällor, även om sådana reservationsvis framföres som förslag av andra ledamöter.

7) Inom företagsskatteberedningen bedrivs enligt uppgift ett ingående arbete delvis med utnyttjande av särskilt utredningsorgan vad gäller analyser av tänkbara effekter vid införande av olika produktionsskatter. Jag är i avvaktan på resultatet av dessa överväganden icke beredd att tillstyrka förändringar i form av ökad energibeskattnings, skatt å råvaror, miljöavgifter eller andra åtgärder inom produktionsfaktorbeskattnings område. Detsamma är förhållandet vad gäller aktiebolagsbeskattnings utformning.

8) Redan i min reservation till utredningsförslaget gällande 1975 års skattereform framhöll jag olägenheten av att ytterligare binda näringslivet vid ett system, vars verkningar i betydande utsträckning ännu är outredade. Jag underströk att betydande osäkerhet råder om hur arbetsgivaravgifterna påverkar sysselsättningen, vilken belastningen är på olika typer av företag, särskilt då de arbetskraftsintensiva inom främst den växande servicesektorn, vilket inflytandet är på industrins internationella

konkurrenskraft, vilka övervältringseffekter som inträder och vilken påverkan på prisnivån som förekommer o s v.

Jag betonade också att när denna väg väljes för provisoriska lösningar måste ett eventuellt frångående av systemet vara utomordentligt svårt, när utredningen en gång har att avge sitt slutliga förslag om ett nytt skattesystem. Det är främst av dessa skäl jag inte kan ansluta mig till tanken att föreslå en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften.

9) Till detta kommer effekterna på kommunernas ekonomi. Dessa har vid utarbetandet av nu föreliggande förslag icke kunnat närmare beaktas. Erfarenheterna från den senaste reformen och de bedömningar framöver som förekommer från kommunernas sida säger emellertid, att ett system med nedräkning av den enskilde inkomsttagarens skattepliktiga inkomst i samband med höjd arbetsgivaravgift innebär en betydande belastning på primärkommuner och landsting.

En skattereform, som visserligen medverkar till sänkning av den direkta statsskatten för den enskilde medborgaren, men samtidigt höjer hans kommunalskatt, får icke den åsyftade effekten att åstadkomma en standardhöjning för löntagarna, vilket arbetsmarknadens parter uppenbarligen anser vara ett eftersträvansvärt mål.

10) Även om i direktiven anges att utredningen har att föreslå "totalfinansiering" av den tänkta reformen enligt krona för krona modell, vill jag i överensstämmelse med vad också andra ledamöter i utredningen framhållit erinra om att med nuvarande inflationistiska utveckling och oförändrat system med progressiv inkomstbeskattning utan indexreglering statskassan automatiskt tillförs inkomstförstärkningar i en omfattning, som tillåter förändringar av skatteskalen i betydande utsträckning utan att ökat budgetunderskott uppstår.

11) På grundval av en utredning från Industrins Utredningsinstitut (IUI)¹⁾ har jag låtit göra en beräkning som utvisar, att det vid t ex en 10-procentig inkomstökning 1976 genom denna automatik inflyter ca 3,7 miljarder kronor extra. Denna progressionseffekt kan sägas bestå av två delar. Av de 3,7 miljarder kronorna utgör 2,6 miljarder inkomster som automatiskt tillfaller staten på grund av den progressiva beskattningen av den del av inkomstökningen, som enbart är en följd av inflationen. Resterande 1,1 miljarder kronor utgörs av de automatiska statsinkomster, som blir en följd av att även den reala inkomstökningen beskattas progressivt. - Om de skattskyldigas inkomster ökar exempelvis 11 procent 1976 kommer progressionseffekten att uppgå till 4 miljarder kronor.

12) Under dessa förhållanden anser jag, att den föreslagna omläggningen av inkomstskatten utan särskild kompensering åtgärder totalfinansieras genom den automatiska tillväxten i statsinkomsterna på grund av progressiviteten i kombination med inkomststegringarna. Skulle emellertid de skattskyldigas inkomster öka långsammare eller skulle konjunkturutvecklingen bli sådan att en direkt åtstramning blir nödvändig 1976 uppkommer behov av skattehöjningar.

13) Att jag därvid avvisar en höjning av den allmänna arbetsgivaravgiften är redan uttalat under punkt 8. Som en avslutande argumentering vill jag dock ytterligare betona att det framför allt inom de arbeidskraftsintensiva företagen - dit många mindre och medelstora företag hör - uppenbarligen råder stor oro inför ytterligare kostnadsstegringar av detta slag, som i varje fall endast delvis och på sikt kan övervältras. Detta får en psykologisk effekt i den just påbörjade avtalsrörelsen eftersom de lägsta relativa lönsamhetsnivåerna inom näringslivet torde vara att finna inom samma kategorier företag. En skatte-

¹⁾ Se Ulf Jakobsson och Göran Normann:
Utvecklingen av hushållens inkomster efter skatt
1974-1975. Småtryck från IUI nr 59, Stockholm 1974.

reform i huvudsak baserad på denna finansieringsform torde därför knappast underlätta genomförandet av en tvåårig uppgörelse.

Härav följer att om progressionseffekten understiger den storlek, som här har angetts anser jag att mellanskillnaden i den mån konjunkturutvecklingen så erfordrar bör täckas i första hand genom indirekta skatter bl a ökade punktskatter. En precisering har inte varit möjlig på grund av att den korta tid som stått till förfogande icke medgett mer ingående utredningar och förefaller inte heller nödvändig med hänsyn till storleksordningen av den automatiska ökningen av skatteinkomsterna.

14) Vad beträffar de 280 mkr, som den föreslagna höjningen av sparavdraget beräknas uppgå till, anser jag, att särskild finansiering icke erfordras. Genom skattelättnaden kan sparandet beräknas öka i sådan utsträckning att åtgärden icke påverkar den allmänna konsumtionen.

Reservation

av ledamoten Tidefelt

Enligt de direktiv utredningen fått för den nu aktuella etappen av sitt arbete skulle ett förslag utarbetas till skatteomläggning inför 1976 som kan väsentligt underlätta uppnåendet av ett tvåårigt avtal mellan arbetsmarknadsparterna i de förhandlingar som nu tagit sin början. Enligt min mening återspeglar inte det av utredningens majoritet nu framlagda förslaget i tillräcklig utsträckning hänsynen till detta speciella önskemål. Dess främsta brister i detta hänseende är att det inte gör något som helst för att motverka den automatiska skärpningen av de redan förut mycket höga marginalskattesatserna i normala inkomstlägen för löntagare samt att det får sägas snarare försvåra än underlätta löntagarorganisationernas självfallna strävan att i en period av osedvanligt hög penningvärdeförsämring förena särskilda låglönesatsningar med bevarade realinkomster för alla medlemmar.

Även sett i ett mer långsiktigt perspektiv ter sig majoritetsförslaget olämpligt i så måtto som dess genomförande ger en sämre utgångspunkt för utredningens fortsatta arbete med mer definitiva reformer av skattesystemet än som vore nödvändigt. Att nu avstå från att fortsätta på den i förra etappen - den vars förslag just blivit föremål för riksdagens beslut - inslagna vägen med provisoriska justeringar av skatteskalorna i de inkomstlägen som inrymmer majoriteten av löntagarna innebär att man skjuter ett växande problem framför sig, som kan komma att bli hart när olösbart. De justeringar som blir nödvändiga för att återställa rimliga skattesatser blir allt större såväl i fråga om sina individuella effekter som i fråga om de totala kostnaderna. Samtidigt innebär det nuvarande förslaget också att en icke obetydlig del av det utrymme som kan sägas finnas för övergång från direkt inkomstbeskattning till arbetsgivaravgifter konsumeras utan att man vinner något alls med avseende på vad som enligt min mening är det främsta motivet för en

sådan successiv övergång: Önskan att begränsa inkomstskattens marginaleffekter för att göra det möjligt för löntagarorganisationerna att nå avtal som ger uttryck för deras lönepolitiska ambitioner utan att kräva samhälls-ekonomiskt olämpligt stora löneökningar.

Skatteomläggningen i ett längre perspektiv

I yttrandet över allmänna skatteberedningens betänkande år 1964 sammanfattade TCO önskemålen i fråga om skattesystemets reformering på längre sikt. Som de viktigaste kraven på förändringar framhölls:

- införande av individuell beskattning
- övergång till beskattade sociala bidrag och försäkringsförmåner
- finansiering av de sociala försäkringssystemen med avgifter i stället för via statsbudgeten genom den direkta beskattningen
- en sänkning av marginalsatterna i inkomstskattesystemet i samband med en successiv förskjutning av skatteuttagets tyngdpunkt mot indirekt skatt samt socialförsäkringsavgifter.

Den första av dessa punkter tillgodosågs genom 1970 års skattereform. Önskemålet om beskattade sociala förmåner har också i två väsentliga fall förverkligats genom 1973 års reformer i fråga om sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Kvar står dock att bl a bostadsbidrag ännu är skattefria och samtidigt inkomstprövade, vilket skapar onödiga marginaleffekter utöver de oundvikliga som kommer från inkomstbeskattningen. Flera viktiga steg har också tagits mot en total finansiering av de sociala försäkringarna genom arbetsgivaravgifter; från och med 1975 kommer löntagare inte längre att påföras några individuella avgifter för detta ändamål vid beskattningen. En särskild utredning har också givits i uppdrag att framlägga förslag till en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring finansierad helt genom arbetsgivaravgifter, varigenom nuvarande individuella avgifter skulle försvin-

na även där. Jag har inom utredningen yrkat att ett första steg mot detta mål borde kunna tas redan 1 januari 1976 genom en ökning av statsbidragen till de erkända arbetslöshetskassorna.

Om således de av TCO för tio år sedan framförda önskemålen i dessa stycken blivit allmänt accepterade och förverkligats i största utsträckning under den mellanliggande perioden, kvarstår emellertid problemet med de höga marginalskatterna i de för löntagargrupperna aktuella inkomstskikten i allt väsentligt olöst. 1970 års skattereform innebar också en sänkning av inkomstskatten för de flesta kategorier men dess effekter försvann snabbt genom de stora kommunala skattehöjningarna under 1971 och 1972. För 1973 genomfördes därför en ny mindre skatteomläggning där marginalskatterna sänktes med 3 procentenheter, dock endast för inkomster upp till 35 000 kronor. Med det uttalade syftet att underlätta för parterna att i 1974 års avtalsrörelse nå en uppgörelse med bevarad samhällsekonomisk balans genomfördes på hösten 1973 ännu en omläggning, så att den individuella folkpensionsavgiften avskaffades och ersattes av en arbetsgivaravgift. Detta ledde visserligen till skattesänkningar för alla inkomsttagare, men marginalskatteeffekterna var åter begränsade till inkomster under 35 000 kronor.

Den omläggning som nu genomförs inför 1975 är därför den första där mer betydande insatser direkt görs för att minska marginalskatterna även i mellaninkomstlägena. Trots att dessa sänkningar i vissa fall uppgår till så mycket som 10 procentenheter kvarstår emellertid det faktum att redan vid en för heltidsarbetande numera så måttlig inkomst som 35 000 kronor betydligt över hälften av en inkomstökning går bort i skatt - effekten av minskningen i ett eventuellt förekommande bostadsbidrag oräknad. Den grundläggande mekanism som gör att en kombination av realinkomstökningar och snabba prisstegringar automatiskt - dvs utan särskilt beslut om ändringar i skatteskalen - för upp allt större grupper i inkomstskikt med högre marginalskattesatser har inte heller mo-

difierats. Likaså synes överenskommelsen om kommunalt skattestopp för 1973 och 1974 endast ha inneburit en tillfällig paus i de stadiga höjningar av de kommunala skattesatserna, vilka ju också medför marginalskattes kärpningar. TCOs argument på denna punkt står därför kvar med från 1964 oförändrad styrka. Skillnaden är nu bara att medan man då kunde förorda att sänkningen av marginalskatterna skulle finansieras genom ökad indirekt beskattning så måste man nu konstatera att hela den stora höjningen av mervärdeskatten visserligen genomförts, men utan att marginalskatteproblemet minskat. Det är enligt min mening angeläget att utvecklingen inte blir likadan med avseende på den nya finansieringskälla som nu börjat tas i bruk, dvs arbetsgivaravgifterna.

Marginalskatteproblemet

I de tilläggsdirektiv som utredningen fick hösten 1973 pekades på önskvärdheten av att sänka de sk marginal effekterna för inkomsttagare i mellanlägena. Utredningens förslag, som nu genomförs i oförändrat skick, innehöll också bl a sänkningar av marginalskatten i skikten 30-50 000 kronor med mellan fem och tio procentenheter. Det kan därför vara av påtagligt intresse att jämföra den marginalskattesituation som rått under 1974, dvs före denna omläggning, med den som skulle komma att råda 1976 om den kommande skatteomläggningen får den av majoriteten förordade utformningen. Utan att föregripa den nyss inledda avtalsrörelsen kan man därvid konstatera att de väntade prisstegringarna numera ligger på sådan nivå att ett antagande om att utgående löner kommer att öka med 20 procent från 1974 till 1976 närmast ter sig måttligt. Jämförelsen i tabellen nedan utgår också från att ingen ytterligare kommunalskattehöjning företas mellan 1975 och 1976, ett antagande som även det i dagens läge förefaller optimistiskt.

1974 års taxerade inkomst	Marginalskatt		Motsvarande inkomst år 1976	Marginalskatt enligt majori- tetsförslaget
	före 1974 års omlägg- ning	efter omlägg-		
25 000	43,4	41,4	30 000	47,6
30 000	51,5	46,4	36 000	58,0
35 000	63,0	57,0	42 000	53,5
40 000	62,9	52,3	48 000	58,5
45 000	63,0	57,4	54 000	63,0
50 000	62,6	62,0	60 000	63,0
55 000	62,6	62,0	66 000	63,5
60 000	62,4	62,0	72 000	68,5

Anm.: Siffrorna avser skattskyldig utan förvärvsavdrag eller s k hemmakeavdrag.

Tabellen - som alltså är uppgjord med antaganden som snarare under än överskattar utvecklingen under perioden - visar hur kombinationen av höga nominella löneökningar och en viss kommunalskatteökning¹⁾ i praktiskt taget alla inkomstskikt tar tillbaka de sänkningar av marginalskatten som den nu genomförda omläggningen avsågs ge. I flera fall blir det t o m fråga om påtagliga skärpningar jämfört med situationen före omläggningen. Om det därför för ett år sedan ansågs angeläget att i en kortsiktig skatteomläggning sänka marginalskatterna i mellaninkomstskikt så borde enligt min mening samma slutsats dras nu. Också med tanke på det längre perspektivet är en delreform nu angelägen, ty det är lätt att se hur problemen efter ytterligare något eller några år av stora nominella inkomstökningar efter 1976 skulle te sig och hur stora insatser som då skulle komma att krävas för att återställa mer acceptabla förhållanden.

Problemet med reallöneskyddet

Samtliga löntagarorganisationer torde i nuvarande situation ha som ett väsentligt mål att förhindra att medlemmar drabbas av sänkt reallön på grund av inträffade prisstegringar. Med den takt inflationen nu nått innebär det-

1) Den höjning med i genomsnitt ca 1 krona som företas mellan 1974 och 1975

ta att högst avsevärda procentuella tillägg skulle behöva utverkas lika för alla enbart för att förhindra försämringar; först ovanpå dessa kan åtgärder sättas in för att åstadkomma de förändringar i lönerelationerna - t ex låglönesatsningar - som anses önskvärda. För att hindra att denna ambition tar i anspråk en onödigt stor del av löneökningens utrymme skulle det enligt min mening vara lämpligt om den skatteomläggning som nu avses utformades för att i möjligaste mån ge ett bidrag till att lösa problemet med reallöneskyddet. En möjlighet skulle då varit att den föreslagna inkomstskattesänkningen gjorts neutral i meningen att den ersatt ungefärligen samma bruttolöneökning i de väsentligaste löntagarinkomstskikten. I stället blir utfallet av den nu föreslagna omläggningen i denna mening påtagligt ojämnt, som framgår av följande tabell.

Vid en taxerad inkomst av	motsvarar den föreslagna skattesänkningen en bruttoinkomstökning med
---------------------------	--

25 000	6,1 %
30 000	7,6 %
35 000	8,2 %
40 000	6,5 %
45 000	6,4 %
50 000	6,5 %
55 000	5,9 %
60 000	5,4 %
65 000	5,1 %

För att ytterligare belysa hur otillräckligt majoritetens förslag till skattesänkning är då det gäller att skydda köpkraften i en situation där samtidiga prisstegringar driver upp de nominella löneökningarna mycket högt bifogar jag i bilaga 1 en tabell som visar den sammanlagda skatteeffekten av en tioprocentig inkomstökning mellan 1975 och 1976 och den föreslagna skattesänkningen. Därav framgår bl a att den automatiska skatteskärpningen genom progressionen är så stor att den helt uppväger skattesänkningen redan vid en inkomst om 50 000 kronor år 1975 samt att direkta skatteskärpningar uppstår från ca 65 000

kronor. Jag kan för min del inte finna att detta är inkomster som är så höga att skattehöjningar ter sig motiverade i ett läge när avsikten ju inte är att höja det allmänna skatteuttaget utan endast att omfördela det för att underlätta en avtalsrörelse. När riksdagens finansutskott i sitt betänkande 1971:47 avvisade en indexreglering av skatteskalorna som metod att undvika sådana automatiska skatteskärpningar, anförde det att beskattningen "tid efter annan (bör) omprövas och avvägas med hänsyn till penningvärdeförändringen och ändrade förutsättningar i övrigt". Enligt min mening är detta uttalande i hög grad relevant i den nu föreliggande situationen.

Tekniken att utforma skattesänkningen

Enligt tilläggsdirektiven har utredningen i denna etapp haft ett utrymme om ca 4 miljarder kronor för att åstadkomma en skatteomläggning i syfte att underlätta den nu påbörjade avtalsrörelsen. Därtill anger direktiven också att utredningen bör åstadkomma skattelindringar för låginkomstgrupperna. Utredningens majoritet har i denna situation valt att utnyttja hela det till buds stående utrymme till en sänkning av skatteskalen i de lägsta inkomstskikten. Förslaget ger därför visserligen skattesänkning i princip åt alla grupper (de särskilda skärpingarna i mycket höga inkomstlägen undantagna) men lämnar marginalsattesatserna helt oförändrade i alla de inkomstskikt som är av primärt intresse för avtalsrörelsen.

Enligt min mening är detta en olämplig teknisk lösning av problemet att tillgodose de två syftena samtidigt. Jag är allmänt skeptisk till lämpligheten av att söka lösa vad som egentligen är sociala problem för vissa grupper genom att ge skattesänkning åt alla som av skilda skäl redovisar låga taxerade inkomster. Även om man nu emellertid av direktiven anser sig tvungen att föreslå vissa skattesänkningar även i de allra lägsta inkomstskikten, så hade detta kunnat ske på sätt som mindre begränsat handlingsfriheten i andra avseenden. Det bör sålunda observeras att även när hela förändringen av skatteskalen sätts in i

skikt under 25 000 kronor beskattningsbar inkomst, så är det endast ca 800 miljoner kronor av den totala kostnaden om 4 100 miljoner kronor som därigenom tillfaller de grupper som har inkomster under denna gräns. För att tillföra dem denna summa har majoriteten emellertid också låst de resterande 3 300 miljoner kronor, som alltså tillfaller inkomsttagare över gränsen, på ett sådant sätt att inga marginalsattesänkningar kan uppnås för dessa.

Jag menar att det är nödvändigt att söka en lösning som ger större frihet att lägga ut beloppet inom totalramen så att omläggningen kunnat ge ett effektivt bidrag till strävan att långsiktigt lindra marginalskatteeffekterna i löntagarinkomstlägen. Jag vill här åter erinra om det förhållande som tabellen i bilaga 1 illustrerar, nämligen att den automatiska skattes kärpningen vid de inkomstökningar som kommer att avtalas för löntagarna i många fall är av samma storleksordning som den nu föreslagna skattesänkningen. En annorlunda utformad sänkning skulle visserligen ge mindre i direkt skattesänkning åt vissa grupper, men i gengäld ge utrymme för att minska skattebelastningen på inkomstökningen. Sammantaget utgör detta enligt min mening ett överlägset alternativ, särskilt som dess verkningar består även i framtiden till skillnad från en sådan engångssänkning av skattebeloppet som majoritetens förslag nu ger.

Sammanfattning

Av skäl som jag i korthet redovisat anser jag mig inte kunna biträda majoritetens förslag till utformning av den inkomstskattesänkning som ingår som ett led i den tänkta skatteomläggningen inför 1976. På flera punkter har jag antytt vilket allmänna utseende ett enligt min mening lämpligare förslag borde ha. För att inte i onödan låsa positionerna inför den diskussion om förslaget som jag räknar med kommer att föras av remissinstanserna har jag emellertid avstått från att nu ange ett i detalj utformat yrkande.

Progressionseffekt och föreslagna skattesänkning mellan 1975 och 1976

1	2	3	4	5	6	7	8
Taxerad inkomst år 1975	Genomsnittlig skattesats år 1975, procent	Motsvarande inkomst år 1976	Oförändrad genomsnittlig skatt vore	Faktiskt skatt enligt 1975 års regler	Ökning p g a progressions-effekten	Föreslagna skattesänkning 1976	Nettoeffekt
25 000	26,4	27 500	7 271	7 672	+ 401	- 1 060	- 659
30 000	29,1	33 000	9 610	10 163	+ 553	- 1 200	- 647
35 000	31,8	38 500	12 288	13 145	+ 917	- 1 200	- 283
40 000	35,0	44 000	15 418	16 155	+ 737	- 1 200	- 463
45 000	37,1	49 500	18 360	19 322	+ 962	- 1 200	- 238
50 000	39,2	55 000	21 577	22 765	+ 1 118	- 1 200	- 12
55 000	41,4	60 500	25 041	26 230	+ 1 189	- 1 200	- 11
60 000	43,2	66 000	28 505	29 700	+ 1 195	- 1 200	- 5
65 000	44,7	71 500	31 975	33 268	+ 1 293	- 1 200	+ 93
70 000	46,1	77 000	35 466	37 125	+ 1 659	- 1 200	+ 459

Kommunalskattesatsen antas oförändrad vara 25 kr.

Inkomstökningen mellan åren antas vara 10 %.

Särskilt yttrande

av ledamöterna Hörnlund och Gadd

Vid skattereformen för inkomståret 1971 avskaffades sambeskattningen av makar och i stället infördes ett system som i princip innebär att varje individ beskattas utan hänsyn till makan/makens inkomstförhållanden. Främst p.g.a. arbetsmarknadsskäl infördes samtidigt det s.k. hemmamaakeavdraget som fick formen av en direkt reduktion av skatten - det s.k. 1 800 kr avdraget. Skattereduktionen betraktades redan vid reformens genomförande som ett provisorium, jfr prop. 1970:70.

I en reservation till utredningens betänkande "Förslag till skatteomläggning mm. SOU 1974:20" framhöll vi att skattereduktionen innebär en förmån speciellt riktad till höginkomsttagare. För 1975 beräknade man då att skattereduktionen kostade statskassan 1 300 miljoner kr, av vilka 400 miljoner kr gick till inkomsttagare med mer än 50 000 kr per år men blott 350 miljoner kr till inkomsttagare med inkomster under 30 000 kr per år.

För att komma till rätta med dessa effekter, som vi anser oacceptabla av fördelningspolitiska skäl, föreslog vi att skattereduktionen skulle trappas av, med en början vid en taxerad inkomst på 50 000 kr för att helt försvinna vid 59 000 kr. Därigenom skulle statskassan tillföras 260 miljoner kr, som vi ansåg bäst kunde användas för att höja den speciella skattereduktionen för låginkomsttagare.

Vår principiella inställning är oförändrad. Endast familjer med små och medelstora inkomster borde komma ifråga för skattereduktionen för hemmamaake/hemmamaka.

Då emellertid skatteutredningen i sitt ordinarie arbete i en speciell arbetsgrupp behandlar samtliga avdragsfrågor, har vi valt att vid detta tillfälle avstå från att åter framföra vårt krav. Vi utgår från att frågan får sin lösning när utredningen ger sin samlade syn på nuvarande avdragssystem.

Särskilt yttrande

av ledamoten Tidefelt

Jag har i min principiella reservation mot utformningen av majoritetens förslag till inkomstskattesänkning angivit att jag inte önskar låsa positionerna inför remissinstansernas diskussion genom att framlägga ett detaljerat alternativt yrkande. Utan att frångå denna inställning vill jag emellertid här för att komplettera bilden av utredningsarbetet redovisa det alternativ som jag tog upp för diskussion inom utredningen i den slutfas av arbetet då majoritetslinjen höll på att utkristalliseras. Det har samma huvudsakliga uppbyggnad som majoritetsförslaget och innebär så till vida ett stort avsteg i kompromissviljans namn från min redovisade uppfattning om den inriktning den avsedda skatteomläggningen egentligen borde ha. Skillnaden är att mitt förslag i större utsträckning förbehåller skattelättnaderna för de lågavlönade löntagargrupper som enligt min mening avses i direktiven samt att det också ger en något större sänkning åt mellaninkomstgrupperna. Sålunda ger det skattelättnader endast för beskattningsbara inkomster överstigande 15 000 kronor samtidigt som sänkningen blir större än majoritetens 1 200 kronor för alla som har beskattningsbara inkomster överstigande 29 500 kronor. Den maximala lättnaden - som uppgår till 1 550 kronor - uppnås från och med 35 000 kronors beskattningsbar inkomst.

Förslaget kan enklast beskrivas genom följande jämförelse mellan skatteskalorna:

Beskattningsbar inkomst kronor	1975 års regler	Skattesats i procent	
		Majoritets- förslaget	Alternat- ivet
- 15 000	7	4	7
15 - 20 000	12	4	7
20 - 25 000	17	10	7
25 - 30 000	22	22	12
30 - 35 000	28	28	22
35 000 -		ingen skillnad mellan alternativen	

Kommunalskattesatsen antas vara 25 kronor

Effekterna i form av skattesänkning i olika inkomstlagen blir:

Beskattningsbar inkomst kronor	Skattesänkning i kronor	
	Majoritets- förslaget	Alterna- tivet
5 000	150	-
10 000	300	-
15 000	450	-
20 000	850	250
25 000	1 200	750
30 000	1 200	1 250
35 000	1 200	1 550
40 000	1 200	1 550
	osv	osv

1975

1975

1975

KUNGL. BIBL.
27 JAN 1975
STOCKHOLM

1975

Statens offentliga utredningar 1974

Kronologisk förteckning

1. Orter i regional samverkan. A.
2. Ortsbundna levnadsvillkor. A.
3. Produktionskostnader och regionala produktionssystem. A.
4. Regionala prognoser i planeringens tjänst. A.
5. Boken. Litteraturutredningens huvudbetänkande. U.
6. Förenklad konkurs m. m. Ju.
7. Barn- och ungdomsvård. S.
8. Rättegången i arbetstvister. A.
9. Samhälle och trossamfund. Sammanställning av remissyttranden över betänkanden av 1968 års beredning om stat och kyrka. U.
10. Data och näringspolitik. I.
11. Svensk industri. Delrapport 1. I.
12. Svensk industri. Delrapport 2. I.
13. Svensk industri. Delrapport 3. I.
14. Svensk industri. Delrapport 4. I.
15. Sänkt pensionsålder m. m. S.
16. Neutral bostadsbeskattning. Fi.
17. Solidarisk bostadspolitik. B.
18. Solidarisk bostadspolitik. Bilagor. B.
19. Högskoleutbildning. Läkarutbildning för sjuksköterskor. U.
20. Förslag till skatteomläggning m. m. Fi.
21. Markanvändning och byggande. B.
22. Vattenkraft och miljö. B.
23. Reklam V. Information i reklamen. U.
24. Förslag till hamnlag. K.
25. Fri sterilisering. Ju.
26. Motorredskap. K.
27. Mindre brott. Ju.
28. Rättelag. Ju.
29. Att utvärdera arbetsmarknadspolitik. A.
30. Jordbruk i samverkan. Jo.
31. Unga lagöverträdare V. Ju.
32. Solidarisk bostadspolitik. Följdfrågor. B.
33. Att översätta Gamla testamentet. U.
34. Grafisk industri i omvandling. I.
35. Spridning av kemiska medel. Jo.
36. Skolan, staten och kommunerna. U.
37. Mut- och bestickningsansvaret. Ju.
38. FFV. Förenade fabriksverken. I.
39. Socialvården. Mål och medel. S.
40. Socialvården. Mål och medel. Sammanfattning. S.
41. Statsbidrag till kommunal färdtjänst, hemhjälp och familjedaghemsvärksamhet. Fi.
42. Barns fritid. S.
43. Utställningar. U.
44. Effekter av förpackningsavgiften. Jo.
45. Samordnad traktamentsbeskattning. Fi.
46. Befordringsförfarandet inom krigsmakten. Fö.
47. Installationssektorn. I.
48. Installationssektorn. Bilagor. I.
49. Beviskringslag för skatte- och avgiftsprocessen. Fi.
50. Information och medverkan i kommunal planering. Rapport. Kn.
51. Utbildning i förvaltning inom försvaret. Del 1. Fö.
52. Utbildning i förvaltning inom försvaret. Del 2. Fö.
53. Skolans arbetsmiljö. U.
54. Vidgad vuxenutbildning. U.
55. Utsökningsrätt XIII. Ju.
56. Närförläggning av kärnkraftverk. I.
57. Lägenhetsreserv. B.
58. Skolans arbetsmiljö. Bilagor. U.
59. Sexual- och samlevnadsundervisning. U.
60. Trafikbuller. Del I. Vägtrafikbuller. K.
61. Trafikbuller. Bilagedel. K.
62. Studiestöd åt vuxna. U.
63. Internationellt patentsamarbete I. H.
64. Energi 1985, 2000. I.
65. Energi 1985, 2000. Bilaga. I.
66. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Band 1. Gudstjänstordning m. m. U.
67. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Bilaga 1. Gudstjänst i dag. Liturgiska utvecklingslinjer. U.
68. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Bilaga 2. Den liturgiska försöksverksamheten 1969–1972. U.
69. Invandrarutredningen 3. Invandrarna och minoriteterna. A.
70. Invandrarutredningen 4. Bilagor. A.
71. Om behörighet och antagning till högskolan. U.
72. Energiforskning. Program för forskning och utveckling. I.
73. Energiforskning. Expertmaterial utarbetat på uppdrag av Energitransportkommittén. Avdelning A. Utvinning av energigrävar och industriell energiproduktion. I.
74. Energiforskning. Expertmaterial utarbetat på uppdrag av Energitransportkommittén. Avdelning B. Näringslivets energianvändning. I.
75. Energiforskning. Expertmaterial utarbetat på uppdrag av Energitransportkommittén. Avdelning C. Transporter och samfärdsl. I.
76. Energiforskning. Expertmaterial utarbetat på uppdrag av Energitransportkommittén. Avdelning D. Lokalkomfort och hushåll. I.
77. Värmeförsörjning enligt värmeplan. Ju.
78. Ståldindustrins framtida utveckling. I.
79. Utbildning för arbete. A.
80. Jaktmarker. Jo.
81. Jaktmarker. Bilagor. Jo.
82. Samverkan för regional utveckling. A.
83. Generalklausul i förmögenhetsrätten. Ju.
84. Stat och kommun i samverkan. Kn.
85. Fotografering och integritet. Ju.
86. Kommunal biståndsvärksamhet. Kn.
87. Trafikskadeersättning. Ju.
88. Europakonventionen och europeiska sociala stadgan. Ju.
89. Ny järnvägslagstiftning I. Ju.
90. Alkoholpolitik. Del 1. Bakgrund. Fi.
91. Alkoholpolitik. Del 2. Åtgärder. Fi.
92. Alkoholpolitik. Del 3. Bilagor. Fi.
93. Alkoholpolitik. Del 4. Sammanfattning. Fi.
94. Bevara ljud och bild. U.
95. Båtliv. Samhället och fritidsbåtarna. Jo.
96. En öppnare domarbana. Ju.
97. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Band 2. Gudstjänstmusik I. U.
98. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Band 3. Gudstjänstmusik II. U.
99. Enhetlig kommunallag. Kn.
100. Internationella överenskommelser och svensk rätt. Ju.
101. Begränsning av svavelutsläpp – en studie av styrmedel. Jo.
102. Svensk press. Fi.
103. Skatteomläggning 1976. Fi.

Statens offentliga utredningar 1974

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Förenklad konkurs m. m. [6]
Fri sterilisering. [25]
Mindre brott. [27]
Räntelag. [28]
Unga lagöverträdare V. [31]
Mut- och bestickningsansvaret. [37]
Utsökningsrätt XIII. [55]
Värmeförsörjning enligt värmeplan. [77]
Generalklausul i förmögenhetsrätten. [83]
Fotografering och integritet. [85]
Trafikskadeersättning. [87]
Europakonventionen och europeiska sociala stadgan. [88]
Ny järnvägslagstiftning I. [89]
En öppnare domarbana. [96]
Internationella överenskommelser och svensk rätt. [100]

Försvarsdepartementet

Befordringsförfarandet inom krigsmakten. [46]
Krigsmaktens förvaltningsutbildningsutredning. 1. Utbildning i förvaltning inom försvaret. Del 1. [51]
2. Utbildning i förvaltning inom försvaret. Del 2. [52]

Socialdepartementet

Barn- och ungdomsvård. [7]
Sänkt pensionsålder m. m. [15]
Socialutredningen. 1. Socialvården. Mål och medel. [39] 2. Socialvården. Mål och medel. Sammanfattning. [40]
Barns fritid. [42]

Kommunikationsdepartementet

Förslag till hamnlag. [24]
Motorredskap. [26]
Trafikbulerutredningen. 1. Trafikbuler. Del I. Vägtrafikbuler. [60]
2. Trafikbuler. Bilagedel. [61]

Finansdepartementet

Neutral bostadsbeskattning. [16]
Förslag till skatteomläggning m. m. [20]
Statsbidrag till kommunal färdtjänst, hemhjälp och familjedagverksamhet. [41]
Samordnad traktamentsbeskattning. [45]
Bevisrättslag för skatte- och avgiftsprocessen. [49]
Alkoholpolitiska utredningen. 1. Alkoholpolitik. Del 1. Bakgrund. [90] 2. Alkoholpolitik. Del 2. Åtgärder. [91] 3. Alkoholpolitik. Del 3. Bilagor. [92] 4. Alkoholpolitik. Del 4. Sammanfattning. [93]
Svensk press. [102]
Skatteomläggning 1976. [103]

Utbildningsdepartementet

Boken. Litteraturutredningens huvudbetänkande. [5]
Samhälle och trossamfund. Sammanställning av remissyttranden över betänkanden av 1968 års beredning om stat och kyrka. [9]
Högskoleutbildning. Läkarutbildning för sjuksköterskor. [19]
Reklam V. Information i reklamen. [23]
Att översätta Gamla testamentet. [33]
Skolan, staten och kommunerna. [36]
Utställningar. [43]
Skolans inre arbete. 1. Skolans arbetsmiljö. [53] 2. Skolans arbetsmiljö. Bilagor. [58]
Vidgad vuxenutbildning. [54]
Sexual- och samlevnadsundervisning. [59]

Studiestöd åt vuxna. [62]

1968 års kyrkohandbokskommitté. 1. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Band 1. Gudstjänstordning m. m. [66] 2. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Bilaga 1. Gudstjänst i dag. Liturgiska utvecklingslinjer. [67] 3. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Bilaga 2. Den liturgiska försöksverksamheten 1969-1972. [68] 4. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Band 2. Gudstjänstmusik I. [97] 5. Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Band 3. Gudstjänstmusik II. [98]
Om behörighet och antagning till högskolan. [71]
Bevara ljud och bild. [94]

Jordbruksdepartementet

Jordbruk i samverkan [30]
Spridning av kemiska medel. [35]
Effekter av förpackningsavgiften. [44]
Jaktmarksutredningen. 1. Jaktmarker. [80] 2. Jaktmarker. Bilagor. [81]
Båttliv. Samhället och fritidsbåtarna. [95]
Begränsning av svavelutsläpp - en studie av styrmedel. [101]

Handelsdepartementet

Internationellt patentsamarbete I. [63]

Arbetsmarknadsdepartementet

Expertgruppen för regional utredningsverksamhet. 1. Orter i regional samverkan. [1] 2. Ortsbundna levnadsvillkor. [2] 3. Produktionskostnader och regionala produktionssystem. [3] 4. Regionala prognoser i planeringsnätet. [4]
Rättegång i arbetsvister. [8]
Att utvärdera arbetsmarknadspolitik. [29]
Invandrarutredningen. 1. Invandrarutredningen 3. Invandrarna och minoriteterna. [69] 2. Invandrarutredningen 4. Bilagor. [70]
Utbildning för arbete. [79]
Samverkan för regional utveckling. [82]

Bostadsdepartementet

Boende- och bostadsfinansieringsutredningarna. 1. Solidarisk bostadspolitik. [17] 2. Solidarisk bostadspolitik. Bilagor. [18] 3. Solidarisk bostadspolitik. Följdfrågor. [32] 4. Lägenhetsreserv. [57]
Markanvändning och byggande. [21]
Vattenkraft och miljö. [22]

Industridepartementet

Data och näringspolitik. [10]
Industristrukturutredningen. 1. Svensk industri. Delrapport 1. [11] 2. Svensk industri. Delrapport 2. [12] 3. Svensk industri. Delrapport 3. [13] 4. Svensk industri. Delrapport 4. [14]
Grafisk industri i omvandling. [34]
FFV. Förenade fabriksverken. [38]
Installationsbranchutredningen. 1. Installationssektorn. [47] 2. Installationssektorn. Bilagor. [48]
Närförläggande av kärnkraftverk. [56]
Energi- och energiforskningsutredningen. 1. Energi 1985, 2000. [64] 2. Energi 1985, 2000. Bilaga. [65]
Energi- och energiforskningsutredningen. 1. Energiforskning. Program för forskning och utveckling. [72] 2. Energiforskning. Expertmaterial utarbetat på uppdrag av Energi- och energiforskningskommittén. Avdelning A. Utvinning av energiråvaror och industriell energiproduktion. [73] 3. Energiforskning. Expertmaterial utarbetat på uppdrag av Energi-

programkommittén. Avdelning B. Näringslivets energianvändning. [74] 4. Energiforskning. Expertmaterial utarbetat på uppdrag av Energiprogramkommittén. Avdelning C. Transporter och samfärd-
sel. [75] 5. Energiforskning. Expertmaterial utarbetat på uppdrag
av Energiprogramkommittén. Avdelning D. Lokalkomfort och hus-
håll. [76]
Stålindustrins framtida utveckling. [78]

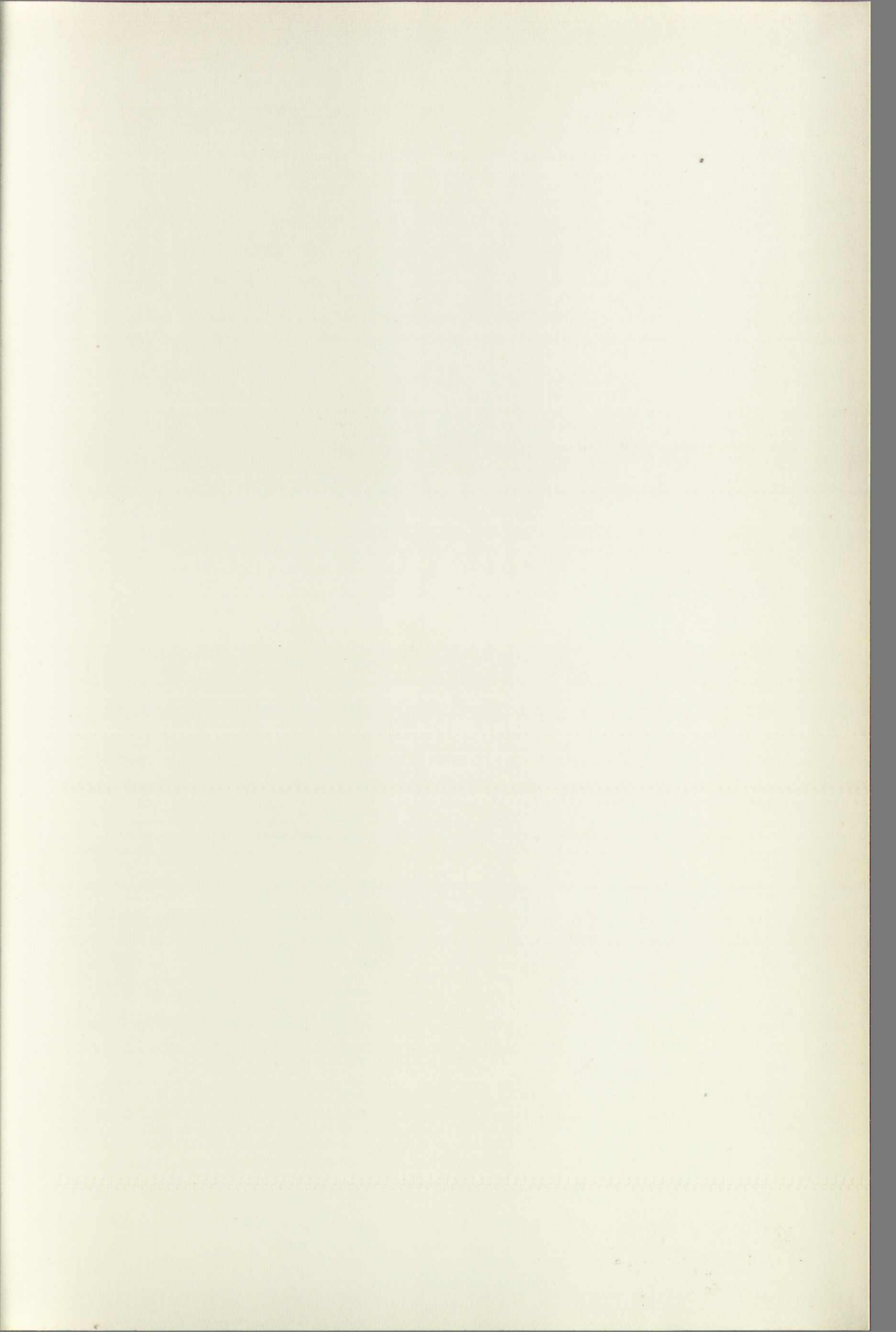
Kommundepartementet

Information och medverkan i kommunal planering. Rapport. [50]
Stat och kommun i samverkan. [84]
Kommunal biståndsverksamhet. [86]
Enhetlig kommunallag. [99]

Nordisk utredningsserie (Nu) 1974

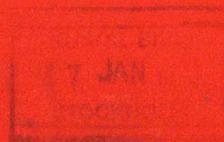
Kronologisk förteckning

1. Sverigefinnarna och deras organisationer
2. Naturorienterande ämnen i grundskolan i Norden, årskurserna 1-6
3. Forslag til Nordisk tentamensgyldighed
4. Grunnskolen i Norden
5. Specialundervisning i Norden
6. Færøylene i Norden
7. Høyere utdanning av sykepleiere
8. Äldres integration i samhället
9. Kontrollpolitik och narkotika
10. Voksenoplæring i de nordiske land
11. Utbildningsväsendets styrelseformer i Norden
12. Sommertid/Ny normaltids i Norden
13. De gymnasiale utdannelse i Norden
14. Offentlighetsprinsippets anvendelse på nordiske samarbeidsorganer
15. Utbildningssamarbete i Norden
16. Konsumenttjänster
17. Nordisk specialpedagogisk terminologi
18. Oversættelse/udgivelse af nordisk nabolandslitteratur. Retningslinier for støtte
19. TV över gränserna. Slutrapport
20. Utvärdering av universitet
21. Regionalpolitisk forskning i Norden

LiberFörlag
Allmänna Förlaget

ISBN 91-38-02198-6